

การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

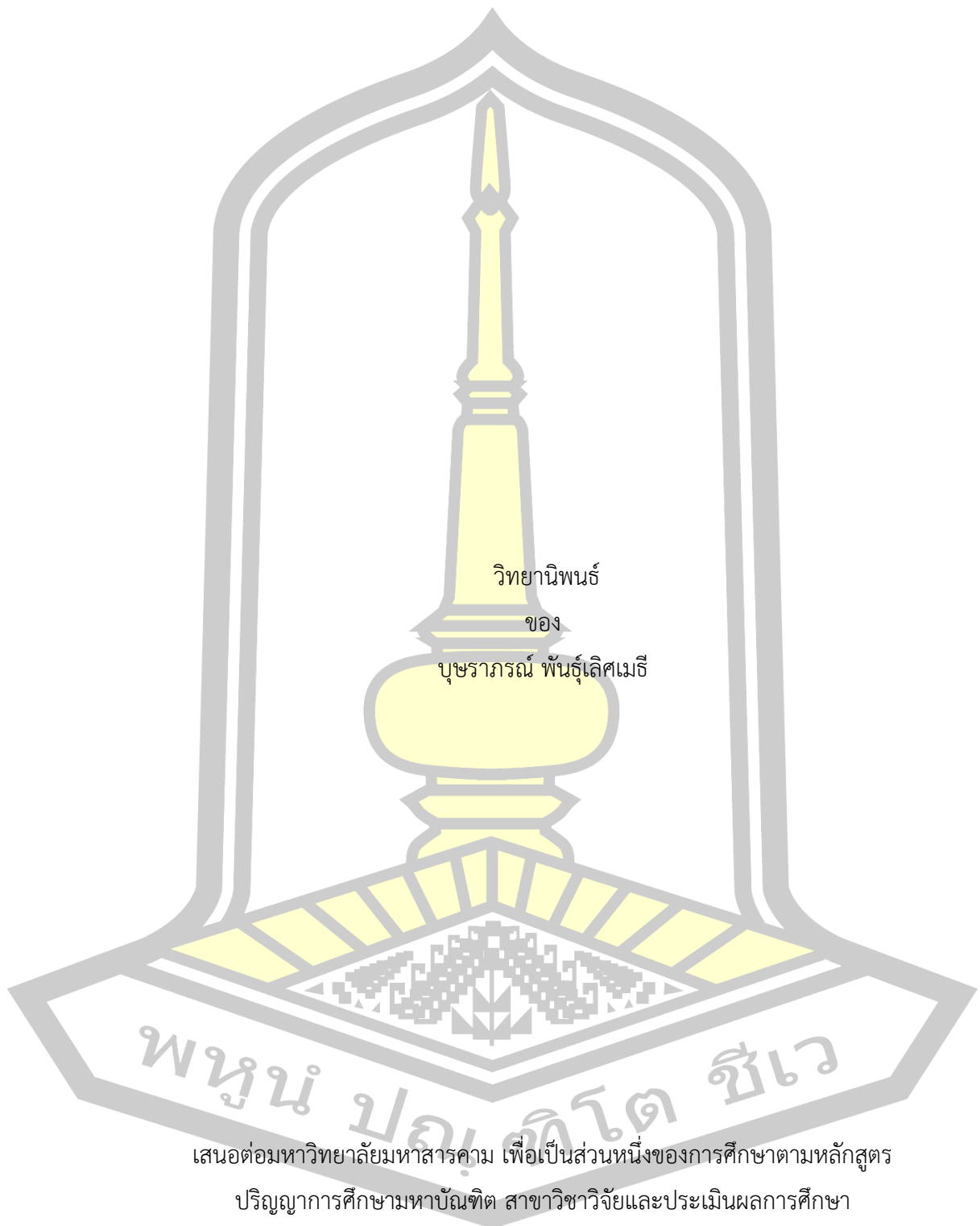
วิทยานิพนธ์
ของ
บุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

กรกฎาคม 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

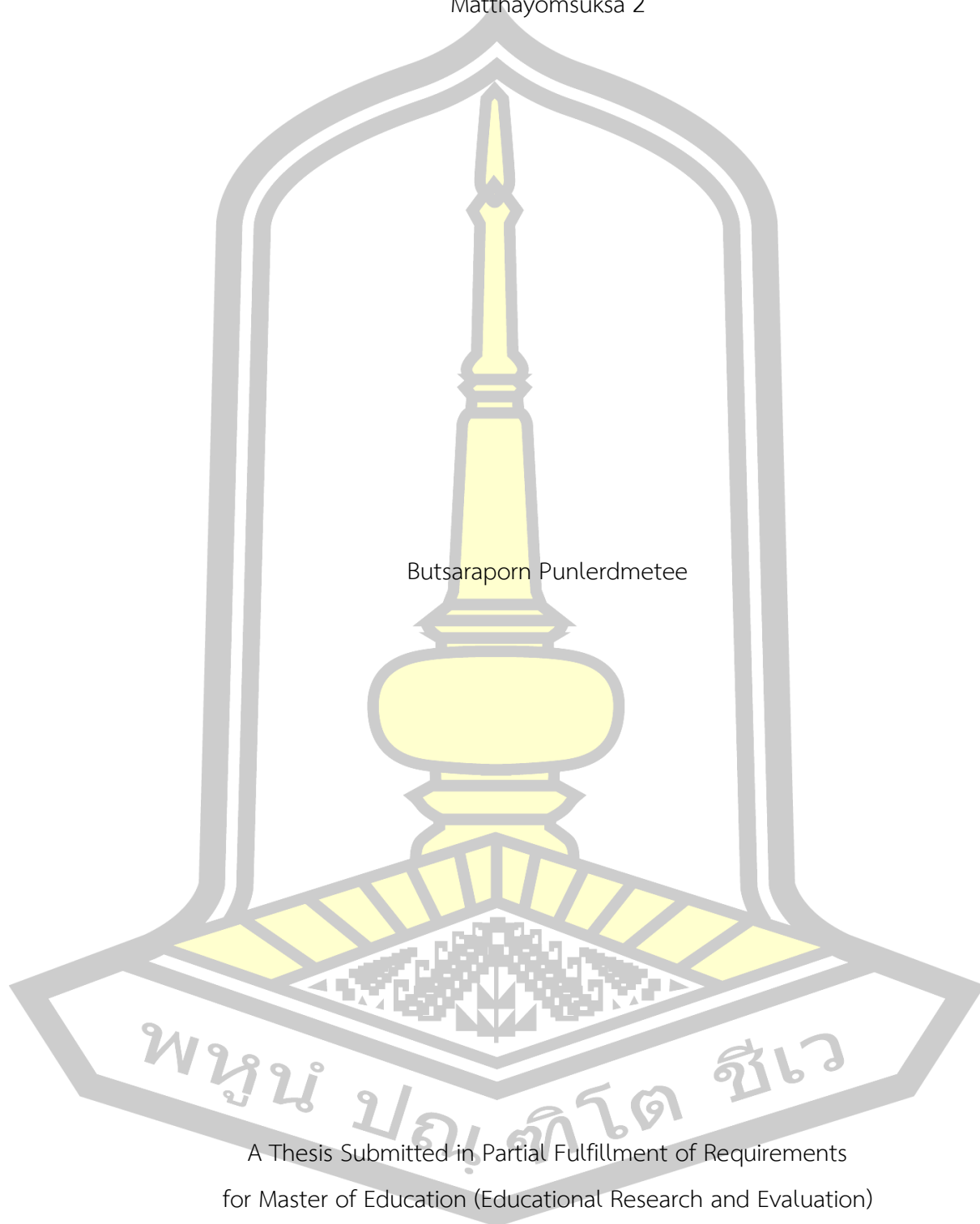

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

กรกฎาคม 2562

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Developing of Training Programs for Protection Sexual Risk Behavior of Students in
Matthayomsuksa 2

Butsaraporn Punlerdmetee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Research and Evaluation)

July 2019

Copyright of Maharakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวบุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. สมบัติ ท้ายเรือคำ)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. ภมรพรรณ บุระยาตร์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. อรัญ ชูยกระเดื่อง)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสร)

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2		
ผู้วิจัย	บุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ ท้ายเรือคำ		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	วิจัยและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2562

บทคัดย่อ

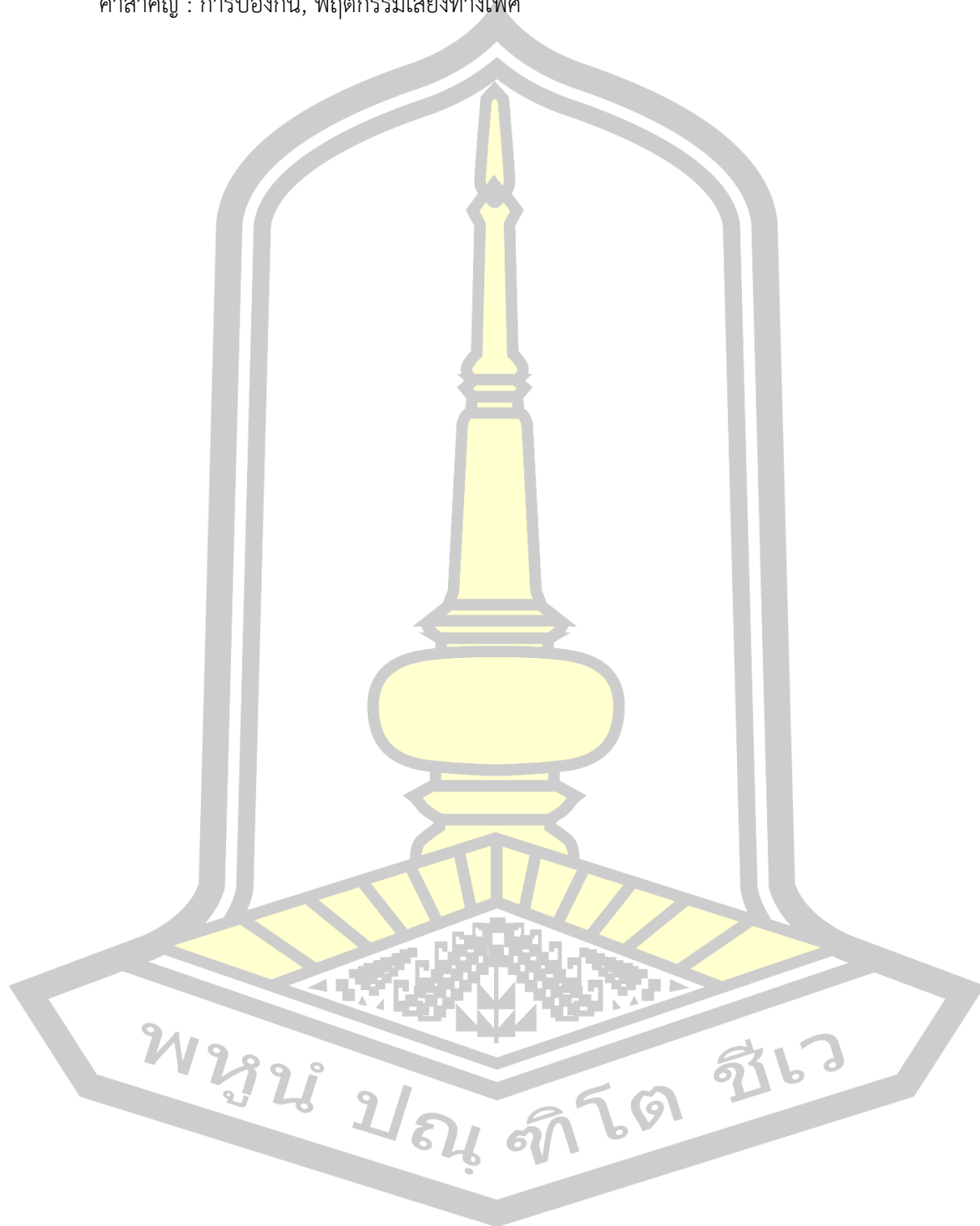
การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร จังหวัดอุดรธานี และ2) เพื่อเปรียบเทียบผลของการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร จังหวัดอุดรธานี ก่อน-หลังการใช้โปรแกรมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ โดยมีผู้ฝึกอบรมจำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม เป็นเวลา 17 ชั่วโมง ระยะเวลา 9 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ โปรแกรมฝึกอบรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.348–0.899 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.959 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way Repeated Measure MANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นมี 17 กิจกรรม ใช้เวลา 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมงความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการประเมินโครงสร้างโปรแกรมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

2. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หลังการใช้โปรแกรม (Post-test) และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow-up) มีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่ำกว่าก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การป้องกัน, พุทธกรรมเสียงทางเพศ

TITLE	Developing of Training Programs for Protection Sexual Risk Behavior of Students in Matthayomsuksa 2		
AUTHOR	Butsaraporn Punlerdmetee		
ADVISORS	Associate Professor Sombat Thairueakham , Ph.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Research and Evaluation
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2019

ABSTRACT

The purposes of this study were to 1) develop and test the program for protection sexual risk behavior of students in Matthayomsuksa 2 of Prajacksilapakarn School. 2) study the result of the program for protection sexual risk behavior of students in Matthayomsuksa 2 of Prajacksilapakarn School. The samples of this study were 30 students studying in Matthayomsuksa 2 of Prajacksilapakarn School in the semester 2 of the academic year 2561. They were selected though cluster-random sampling method. They had joined the trainings for 17 times in 9 weeks. The research instruments used in the study were the program for protection sexual risk behavior of students and the test of sexual risk behavior of students containing 40 questions. The test has scale with discriminating power ranging 0.348 - 0.899 and a reliability of 0.959. The statistics used for analyzing the collected data were mean, standard deviation, and One-way Repeated Measure MANOVA.

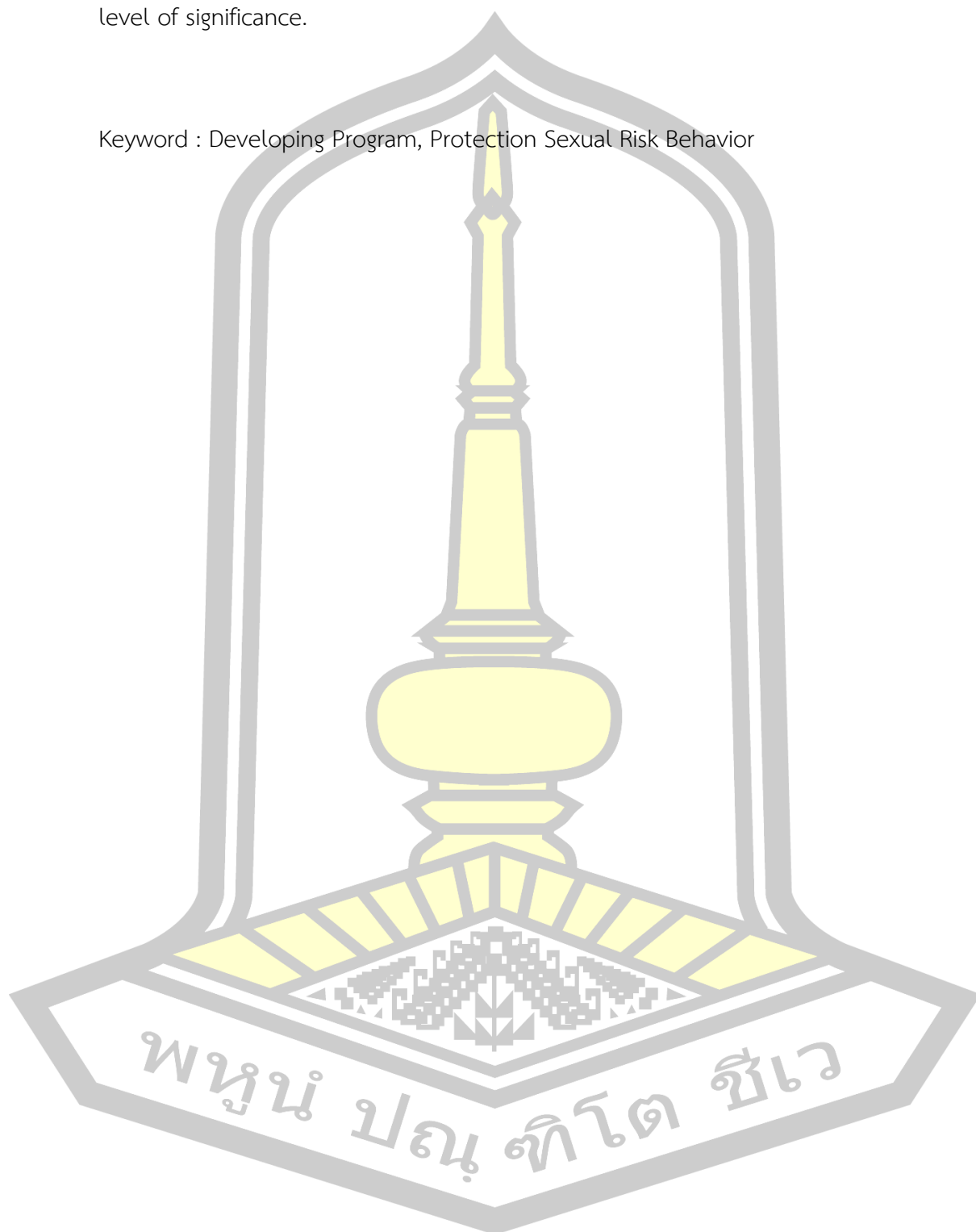
The study showed that:

1. The developed program has 17 activities and takes 9 weeks (2 hours a week) The program for protection sexual risk behavior of students in Matthayomsuksa 2 was evaluated by the five experts, and its quality (IOC) was at best level.

2. The students who had joined the training program had sexual risk

behavior the post-test and the follow-up score lower than the pre-test at the 0.01 level of significance.

Keyword : Developing Program, Protection Sexual Risk Behavior

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภมรพรรณ ยุระยาตร์อาจารย์กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อริญ ชูยกระเดื่อง กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งให้ความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยอย่างดียิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนียา กายแก้ว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สอนประจันต์ เสียงเย็น คุณครูณัฐนันท์ นามอาษา คุณครูอรุณรินทร์ อภิวิมลลักษณ์ และคุณครูวิภา เมืองมิ่ง ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ทำให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน คณะคุณครูและขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณนางสาวจริฎา จำไบริก นายกฤษดา สุตทวีและรท.สมจินต์ บุตรระ ตลอดจนท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อเรื่องกิตต์ พันธุ์เลิศเมธี และคุณแม่ปรานอม พันธุ์เลิศเมธี ที่คอยเป็นกำลังใจ ให้ความห่วงใยสนับสนุนกำลังทรัพย์ สละเวลาดูแลด้วยดีตลอดมา อีกทั้งขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ ทุกท่านในสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบุพการีและบูรพาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้ผู้วิจัยเป็นคนดีมีคุณธรรมตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

พูนุ ปณ ทิโต ชีเว

บุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ.....	10
ตัวแปรที่ส่งผลต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ.....	22
การพัฒนาโปรแกรม.....	48
เอกสารเกี่ยวกับการฝึกอบรม.....	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
งานวิจัยในประเทศ.....	59

งานวิจัยต่างประเทศ.....	61
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	63
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การดำเนินการทดลอง.....	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83
การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	101
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	101
สรุปผล.....	101
อภิปรายผล.....	102
ข้อเสนอแนะ.....	104
บรรณานุกรม.....	105
ภาคผนวก.....	115
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	116
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	125
ภาคผนวก ค คุณภาพของเครื่องมือ.....	155
ประวัติผู้เขียน.....	160

สารบัญตาราง

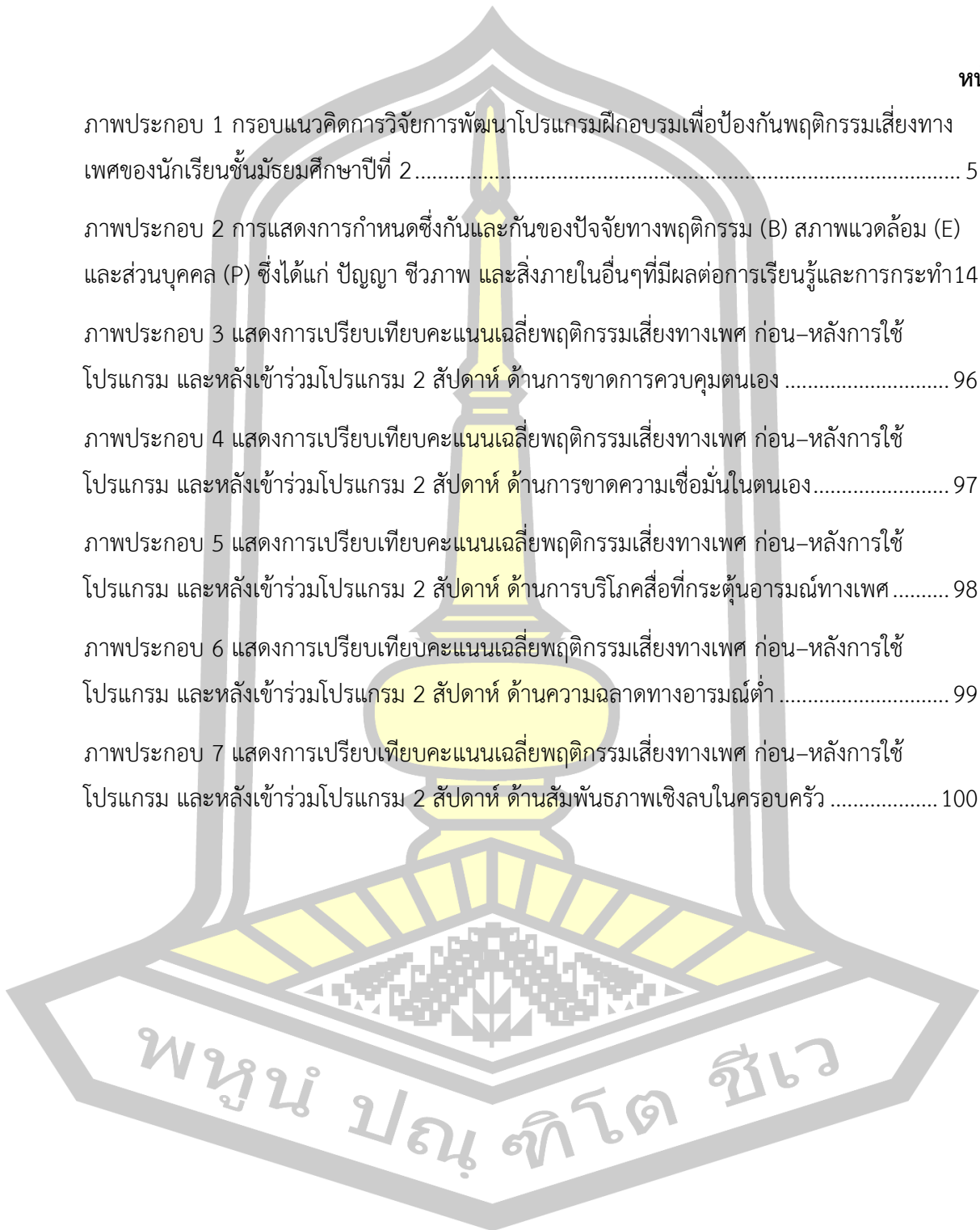
หน้า

ตาราง 1 วิเคราะห์โปรแกรมฝึกอบรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร.....	64
ตาราง 2 การนำเสนอผลการจัดกิจกรรมในโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	76
ตาราง 3 กำหนดการจัดกิจกรรมโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	83
ตาราง 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนระหว่างก่อนการใช้โปรแกรม-หลังการใช้โปรแกรมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์	90
ตาราง 5 แสดงการแจกแจงแบบปกติ (Tests of Normality) คะแนนทดสอบก่อนเข้าร่วมการใช้โปรแกรม (Pre-test) หลังเข้าร่วมการใช้โปรแกรมและหลังเข้าร่วมการใช้โปรแกรมฝึกอบรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน 2 สัปดาห์ (Follow up).....	91
ตาราง 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน ก่อน-หลังการใช้โปรแกรมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ โดยใช้สถิติ One-way Repeated Measure MANOVA	92
ตาราง 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน ก่อน-หลังการใช้โปรแกรมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (แยกทีละองค์ประกอบ).....	93
ตาราง 8 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อน-หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way Repeated Measure MANOVA) แยกตามองค์ประกอบ	94
ตาราง 9 ค่าความสอดคล้องของแบบวัดการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ.....	156
ตาราง 10 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) ของแบบวัดการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน.....	158

สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	5
ภาพประกอบ 2 การแสดงการกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม (B) สภาพแวดล้อม (E) และส่วนบุคคล (P) ซึ่งได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ	14
ภาพประกอบ 3 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อน-หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ ด้านการขาดการควบคุมตนเอง	96
ภาพประกอบ 4 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อน-หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ ด้านการขาดความเชื่อมั่นในตนเอง.....	97
ภาพประกอบ 5 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อน-หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ ด้านการบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ.....	98
ภาพประกอบ 6 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อน-หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ	99
ภาพประกอบ 7 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อน-หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ ด้านสัมพันธภาพเชิงลบในครอบครัว	100

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและความคิด ทำให้อยากรู้ อยากเห็น ชอบความตื่นเต้นท้าทาย อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย บางครั้งอาจมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับตนเอง ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ประกอบอารมณ์ที่อ่อนไหวง่ายและประสบการณ์ยังน้อย ทำให้วัยรุ่นอาจมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อปัญหาต่าง ๆ ได้ง่าย (ศิริลักษณ์ บัญชาศักดิ์, 2552) การเข้าสู่วัยรุ่น อยู่ในช่วงอายุ 12-15 ปี เป็นช่วงต่อของวัยเด็กและผู้ใหญ่ เป็นวิกฤตช่วงหนึ่งของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะต้นของวัยจะมีการเปลี่ยนแปลงมากมายเกิดขึ้น วัยรุ่นในช่วงนี้จะเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างเต็มที่และรวดเร็วมาก วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงมากเนื่องจากต้องการความสนุกสนาน ตื่นเต้น ท้าทาย อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง ต้องการเป็นที่ยอมรับของตนเอง มีอารมณ์ทางเพศมากขึ้น แต่ขาดสติยังคิด ไตร่ตรอง และการควบคุมตนเอง พฤติกรรมเสี่ยง คือ การกระทำที่นำมาหรือเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการดำเนินชีวิต ทำให้ร่างกายเป็นอันตราย ขาดโอกาสในการพัฒนาตามปกติ ประเภทของพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น เช่น พฤติกรรมเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ พฤติกรรมความรุนแรง ภาวะซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย การใช้ยาเสพติด พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (พนม เกตุมาน, 2561) ประกอบกับสภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์ ความเจริญทางการสื่อสาร และด้านเทคโนโลยี อีกทั้งในด้านสภาพแวดล้อมและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้วัยรุ่นเป็นกลุ่มวัยที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ อันเกิดจากการกระตุ้นของฮอร์โมนเพศทำให้มีความรู้สึกทางเพศสนใจเพศตรงข้าม เกิดความรักระหว่างเพศ นำไปสู่การอยากรู้ อยากเห็น ทำให้วัยรุ่นมีความอยากรู้อยากลองทางเพศ และมีโอกาสเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ (เนตรนภา พรหมมา, 2556) พฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นที่เป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบันคือ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัยและการมีคู่นอนมากกว่า 1 คน (อาภาพร เผ่าวัฒนา, 2552) จากการสำรวจข้อมูลอนามัยเจริญพันธุ์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2552 พบว่า ร้อยละ 81.49 ของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์อยู่ใน ช่วงวัยรุ่นตอนต้น สถิติอายุเฉลี่ยการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของ วัยรุ่นคือ 15-16 ปี และยังพบว่า มีเพียงร้อยละ 40 ของวัยรุ่นที่มีการใช้ถุงยางอนามัยมีเพศสัมพันธ์ อีกทั้งร้อยละ 17 ของวัยรุ่น มีพฤติกรรมการมีคู่นอนหลายคน (กระทรวงสาธารณสุข, 2559) เด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศนำไปสู่ปัญหาด้านต่าง ๆ ทั้งต่อตัวเอง ครอบครัว สังคม และชุมชน (ณัฐภาพ ระวะใจ, 2554)

ในปัจจุบันพบว่า วัยรุ่นเกิดปัญหาทางเพศขึ้นมา เนื่องจากสภาพสังคมสิ่งแวดล้อม มีการกระตุ้นช่วยในเรื่องเพศอย่างมาก วัยรุ่นส่วนใหญ่จะได้ข้อมูลจากสื่อที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่เป็นปัญหา ดังนี้ การสำนึกความใคร่ด้วยตนเอง การมีเพื่อนต่างเพศ อย่างไม่เหมาะสมในวัยเรียน การมีเพศสัมพันธ์กันในวัยรุ่น การตั้งครภภในวัยรุ่น การทำแท้ง การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศ การเกิดโรคติดเชื้อจากเพศสัมพันธ์ การแต่งงานในวัยรุ่น การมีบุตรในวัยรุ่น การมีปัญหาคอรัวในวัยรุ่น การมีเพศสัมพันธ์ในช่วงวัยรุ่น เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพราะยังไม่พร้อมที่จะรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นที่อายุน้อยและ อยู่ในวัยเรียนมีมากขึ้น โดยที่การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก วัยรุ่นหญิงมักมีเพศสัมพันธ์โดยไม่คาดคิดมาก่อน ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ เกิดจากอารมณ์ความรู้สึกชอบและความสัมพันธ์ที่ค้ำึงถึงเรื่องเงินเป็นหลัก (กรมสุขภาพจิต, 2552)

การรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศ ทำให้สามารถป้องกันพฤติกรรมทางเพศได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับวัยรุ่นโดยเฉพาะวัยรุ่นที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งการรับรู้ พฤติกรรมความเสี่ยงทางเพศ เป็นความสามารถในการแปลความหรือตีความ ต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ (ชื่นสมุล ไชยศิริ, 2556) จากข้อมูลสภาวการณ์เด็กและเยาวชนในปี 2557 เด็กและเยาวชนไทยยอมรับการมีเพศสัมพันธ์และการอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยอมรับเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ร้อยละ 23 การมีเพศสัมพันธ์นี้ยังอาจส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ที่ตามมา อาทิ การดื่มเหล้า สูบบุหรี่ การเล่นการพนัน ฯลฯ โดยที่ปัจจัยเรื่องเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยที่มีผลอย่างมากต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร (โครงการ Child Watch, 2557) และข้อมูลหญิงคลอดอายุ 10-14 ปี ในปี 2559 จำนวน 2,746 คน ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงมาก (กระทรวงสาธารณสุข, 2559) การรับรู้ในพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นความสามารถของวัยรุ่นในการประเมินสถานการณ์ คติวิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นความเสี่ยงทางเพศ และสามารถตัดสินใจที่จะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ วัยรุ่นที่มีการตระหนักรู้ใน พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ จะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้นได้ แสดงว่าถ้าวัยรุ่นมีการตระหนักรู้ใน พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่ดี จะส่งผลให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศลดลง มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่นที่พบว่า แรงบันดาลใจในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น การรับรู้ในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และจิตลักษณะตามสถานการณ์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ในการป้องกันความเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น (เจริญ จักรवालชัยศรี และคณะ, 2556)

ปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ปัจจัยแรก คือ การควบคุมตนเองที่เป็นกระบวนการจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมที่สามารถยับยั้ง หลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งวัยรุ่นส่วนใหญ่ยังขาดการควบคุมตนเอง เช่น หากมีโอกาสได้

ทดลองและใช้สารเสพติด บุหรี่ สุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือแม้กระทั่งแต่การมีแฟนเร็วเกินไป การสัมผัสถูกเนื้อต้องตัวกัน การกอดจูบ อาจจะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ป้องกันได้ (องค์การยูนิเซฟ, 2559) แต่ถ้าหากวัยรุ่นมีการเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง การรู้จักยั้งคิด การคิดที่เป็นระบบ เพื่อให้สามารถใช้ความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ จะทำให้ความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นลดลง

ปัจจัยต่อมาคือ ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นบุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง ทั้งในแง่ความพึงพอใจและการยอมรับในรูปร่าง ลักษณะความสามารถคุณค่าของตนและสภาพที่ตนมีอยู่กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ เข้าใจบทบาทของตนเองในสังคมได้อย่างเหมาะสมและสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (มาศฤติ ศรีวิเศษ, 2556) ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่เพราะความเชื่อมั่นในตนเองเป็นพื้นฐานของการเป็นผู้นำ เป็นพื้นฐานที่กล้าแสดงความคิดเห็น กล้ากระทำ กล้าเผชิญความจริง และเป็นผลให้บุคคลมีความรับผิดชอบด้วย (อังคณา ธิรศิลาเวทย์, 2548) จะกล่าวได้ว่า หากวัยรุ่นมีความเชื่อมั่นในตนเองโอกาสที่จะถูกชักจูงไปในทางที่ผิดหรือการมีความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศจะเกิดขึ้นได้น้อย

ปัจจุบันการบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสังคมเป็นอย่างมาก กัยที่เกิดขึ้นจากสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งสื่อก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ค่านิยมทางเพศจากสื่อสารมวลชนทางโทรทัศน์ ภาพยนตร์อินเทอร์เน็ต วิซีดี หนังสือลามก รูปภาพที่ยั่วเย้าทางเพศ สื่อต่าง ๆ เช่น เกมออนไลน์ การแต่งกายตามแฟชั่นที่ล่อแหลม การติดต่อเพศตรงข้ามผ่านอินเทอร์เน็ต โดยสื่อวิดีโอ ซีดี ดีวีดีเป็นสื่อที่มีส่วนกระตุ้นให้วัยรุ่นทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความรู้สึกทางเพศมากที่สุดร้อยละ 33.00 และมีการเข้าดูเว็บไซต์ลามกร้อยละ 36.20 ซึ่งส่งเสริมให้วัยรุ่นมีความสนใจพฤติกรรมทางเพศมากขึ้น (อุลี ศักดิ์สุวรรณ, 2550) อีกทั้งสื่อโฆษณาสินค้าต่าง ๆ ที่มีนางแบบ ดารา/นักแสดง นุ่งน้อยห่มน้อยโชว์เรือนร่างของผู้หญิง ซึ่งมีปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ทำให้เด็กมีโอกาสได้เห็นและสัมผัสสื่อกระตุ้นทางเพศเหล่านี้มากขึ้น (กรมสุขภาพจิต, 2552) ดังนั้น วัยรุ่นควรใช้สติและใช้วิจารณญาณในการเสพสื่อต่าง ๆ ไม่ควรมกมายหรือเพื่อฝืนตามสื่อจนมากเกินไป

นอกจากนี้ปัญหาพฤติกรรมความเสี่ยงทางเพศมีปัจจัยในเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์ บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ทำให้มองโลกในแง่ดี ไม่ทอดยถ่ออุปสรรค และความล้มเหลวสามารถเป็นมิตรกับบุคคลได้ทุกประเภท ทำให้ผู้อื่นที่อยู่รอบข้างมีความสุข (Goleman, 1995) ผู้ที่มีความสามารถทางสติปัญญาสูง แต่หากขาดความฉลาดทางอารมณ์หรือความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ก็อาจไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนหรือการดำเนินธุรกิจและการบริหารงานต่าง ๆ เพราะคนที่เรียนสูงมุ่งเรียนเพียงอย่างเดียว ไม่คบเพื่อนและไม่ชอบเข้าสังคมจึงกลายเป็นคนที่มีนิสัยเห็นแก่ตัว

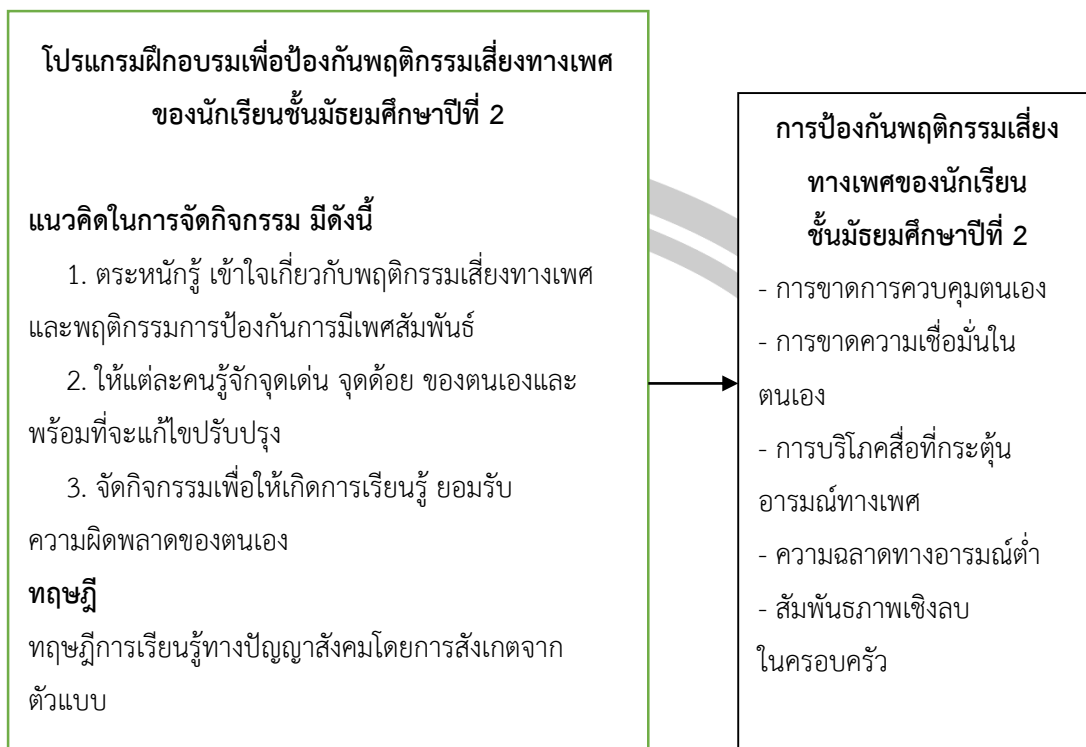
ชอบดูถูกผู้อื่น มีนิสัยเย่อหยิ่ง ชอบคิดมาก วิตกกังวลง่าย กลัว ย้ำคิดย้ำทำ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง โดยเฉพาะเวลาทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือเข้าสังคม จนกระทั่งเกิดปัญหาทางจิตหรือมีพฤติกรรม เบี่ยงเบน ดังนั้น ถ้าวัยรุ่นมีความฉลาดทางอารมณ์ จะช่วยให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข เป็นผลดีทั้งต่อตนเอง คนรอบข้างและสังคม แต่ถ้าหากวัยรุ่นขาดความฉลาดทางอารมณ์หรือความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงอื่น ๆ ตามมา (กรมสุขภาพจิต, 2544)

จากการเปลี่ยนแปลงในสังคมตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมร่วมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวไทย ไปจากเดิม สัมพันธภาพในครอบครัว เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อวัยรุ่นเป็นอย่างมาก ทั้งด้านโครงสร้างของ ครอบครัว ความสัมพันธ์หรือสัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนวิถีชีวิตของสมาชิก แต่ละคนในครอบครัว สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัว สังคมไทยปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงด้านสัมพันธภาพภายในครอบครัวก็มีการสะท้อนออกมาให้เห็นในรูปแบบของ ความเปราะบางของครอบครัว ได้แก่ การหย่าร้าง หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับครอบครัว เช่น ความรุนแรงในครอบครัว การทอดทิ้งบุตร/ผู้สูงอายุ หรือปัญหาพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น (ศุภชัย ปิติกุลตั้ง, 2560) ดังนั้นสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสำคัญมากที่สุดทั้งในวัยเด็ก และวัยรุ่น ที่จะหล่อหลอมให้เป็นคนแบบไหน ประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร จึงควรให้ความใกล้ชิด อดทนเอาใจใส่และอบรมสั่งสอนเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกอยู่เสมอ หากวัยรุ่นมีสัมพันธภาพในครอบครัว ที่ไม่ดีก็มีความเสี่ยงในการมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยจึงได้พัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับมือกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและช่วยให้เข้าใจ ถึงปัญหาการเกิดความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศ และพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ เพื่อพร้อมยอมรับข้อผิดพลาด รู้จักจุดเด่นจุดด้อย ปรับปรุงแก้ไขและสามารถปฏิบัติตน ได้อย่างเหมาะสม ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายชีวิตของตนเองที่ตั้งไว้ อีกทั้งจะช่วยลดปัญหา ลดผลกระทบและช่วยป้องกันพฤติกรรม จากความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศได้ในอนาคต

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร จังหวัดอุดรธานี ก่อน-หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและหลังการใช้โปรแกรม 2 สัปดาห์

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศหลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรม (Post-test) ต่ำกว่าก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม (Pre-test)

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศหลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรม 2 สัปดาห์ (Follow-up) ต่ำกว่าก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม (Pre-test)

ความสำคัญของการวิจัย

โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคารที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ เป็นโปรแกรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถนำไปป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของตนเองได้ดียิ่งขึ้นจากการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศ ทำให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ ได้รู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง พร้อมทั้งยอมรับข้อบกพร่องจากจุดด้อยนั้นและมีความพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข ซึ่งโปรแกรมฝึกนี้สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจ ได้แก่ ครูผู้สอน ครูแนะแนว ครูประจำชั้น กลุ่มองค์กรที่สนใจ ผู้วิจัยท่านอื่นที่สนใจ ในการนำไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและระบบการช่วยเหลือดูแลนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ประชากร คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร จำนวน 426 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)
3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีตัวแปร คือ การขาดการควบคุมตนเอง การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ และสัมพันธภาพเชิงลบในครอบครัว
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2561 ถึงเดือน ธันวาคม 2561

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยทำการสร้างขึ้น 17 กิจกรรม ใช้เวลา 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง ซึ่งจะใช้กิจกรรมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ เช่น สื่อวีดิทัศน์ สถานการณ์จำลอง ภาพยนตร์ บทเพลง เพื่อฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ซึ่งประกอบด้วย คู่มือการใช้โปรแกรม จุดประสงค์ ผู้ใช้โปรแกรมและกลุ่มเป้าหมาย สารสำคัญและลักษณะของโปรแกรม ระยะเวลาการดำเนินการใช้โปรแกรม เอกสารและสื่อ การประเมินผล คำชี้แจงในการใช้โปรแกรม ในโปรแกรมฝึกจะมีกิจกรรมที่ประกอบด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การเล่นเกม การระดมความคิด การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปราย เป็นต้น ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นกิจกรรมและขั้นสรุป

2. การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนที่แสดงเจตนาในการป้องกันการกระทำที่ส่งเสริมให้เกิดความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ เช่น การดื่มสุรา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติด การแต่งกายรัดรูปหรือสั้นมาก การอยู่ตามลำพังกับเพศตรงข้าม การดูสื่อที่มีการกระตุ้นและยั่วยุอารมณ์ทางเพศ ทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การเที่ยวสถานเริงรมย์ การรู้จักหลีกเลี่ยงและปฏิบัติกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อระบายอารมณ์ทางเพศ เป็นต้น

3. การขาดการควบคุมตนเอง หมายถึง กระบวนการที่ไม่สามารถจัดการกับอารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมได้ ไม่สามารถอดทน ยับยั้ง ชังใจ ละเว้น หรือหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดหรือพฤติกรรมที่ไม่ดี

4. การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง บุคลิกภาพของบุคคลที่ไม่มีความกล้าคิด ขาดความกล้าแสดงออก และไม่กล้าเผชิญปัญหาหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ อีกทั้งไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ไม่มีความตั้งใจที่แน่วแน่ ซึ่งทำให้การเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ และการแก้ปัญหา เป็นไปด้วยความรู้สึกที่ไม่มั่นคงและไม่มั่นใจว่าจะต้องประสบผลตามที่ตั้งใจไว้ อีกทั้งไม่สามารถเข้าใจในบทบาทของตนเองในสังคมและยังไม่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5. การบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ หมายถึง หมายถึง เอกสารต่าง ๆ เกิดจากอิทธิพลของสื่อ ซึ่งนักเรียนสามารถเข้าถึงได้ เช่น หนังสือที่มีรูปโป๊ เปลือยรูป การมีเพศสัมพันธ์ ข้อความหรือการบรรยาย วีซีดี ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต ที่แสดงออกถึงการเล้าโลมร่วมเพศ หรือมีส่วนส่งเสริมทำให้นักเรียนมีความรู้สึกทางเพศ การที่บุคคลได้รับแนวคิด ความเชื่อ

แนวทางปฏิบัติตน จากการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อแขนงต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ภาพยนตร์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อโพรคมนามคม ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ การกระทำ ความคิด ค่านิยม เจตคติและพฤติกรรมไปในทางที่ดีและในทางที่ไม่ดีก็ได้

6. ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่ตระหนักถึงความรู้สึก ความคิดและอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถจัดการกับอารมณ์ตนเองและแรงกระตุ้นภายใน อย่างไม่เหมาะสม ไม่สามารถรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ ปราศจากการเห็นอกเห็นใจคนอื่น มองโลกในแง่ร้าย

7. สัมพันธภาพเชิงลบในครอบครัว หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่มีความผูกพันกันภายใน ครอบครัว สัมพันธภาพที่แยหรือเป็นไปในเชิงลบ เช่น ไม่รักใคร่กัน ไม่มีเข้าใจกัน มีความสัมพันธ์ที่ห่างเหิน ขัดแย้งกันอยู่เสมอ ไม่มีความห่วงใยรักใคร่กลมเกลียวกัน ไม่ช่วยเหลือกัน เป็นต้น สัมพันธภาพที่ดี ก่อให้เกิดความพึงพอใจในครอบครัว และกลายเป็นพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดีต่อไป และมีผลให้สมาชิกในครอบครัวมีการพัฒนาความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกับผู้อื่น ได้อีกด้วย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
  - 1.1 พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (Sexual Behavior Risk)
  - 1.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
  - 1.3 การรับรู้พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (Sexual Behavior Risk Perception)
  - 1.4 การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
2. ตัวแปรที่ส่งผลต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
  - 2.1 การขาดการควบคุมตนเอง
  - 2.2 การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง
  - 2.3 การบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ
  - 2.4 ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ
  - 2.5 สัมพันธภาพเชิงลบในครอบครัว
3. การพัฒนาโปรแกรม
  - 3.1 ความหมายของโปรแกรม
  - 3.2 องค์ประกอบของโปรแกรม
  - 3.3 ขั้นตอนในการพัฒนาโปรแกรม
4. เอกสารเกี่ยวกับการฝึกอบรม
  - 4.1 ความหมายของการฝึกอบรม
  - 4.2 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม
  - 4.3 รูปแบบของการฝึกอบรม
  - 4.4 องค์ประกอบของการฝึกอบรม
  - 4.5 วิธีการฝึกอบรม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

1. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ (Sexual Behavior Risk)

1.1 ความหมายของความเสียง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) อธิบายคำว่าเสียง หมายถึง ลองเผชิญเหตุ ทำลงไปโดยไม่เกรงภัย อย่างไม่เห็นแก่ชีวิต

ธรร สุนทรายุทธ (2550) ได้ให้ความหมายโดยสรุปว่า ความเสียง คือ เหตุการณ์หรือการกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหายหรือความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ทั้งในระดับประเทศ ระดับองค์กร หรือหน่วยงานนั้น

นิรภัย จันทรส์สวัสดิ์ (2551) ให้นิยาม ความเสียง หมายถึง เหตุการณ์หรือการกระทำใด ๆ ความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเสียเปล่าหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งหากเกิดขึ้นจะมีผลในทางลบ ต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร หรือจะส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหาย หรือความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุความสำเร็จต่อการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทั้งในระดับองค์กร ระดับหน่วยงาน และระดับบุคคลได้

ปิยะนันท์ สำเภการเงิน (2556) ความเสียง คือ ภัยร้ายที่มีโอกาสเกิดขึ้นในอนาคตชีวิตมนุษย์จึงเผชิญกับความเสียงต่าง ๆ รอบตัวโดยไม่รู้ล่วงหน้าว่าภัยอันตราย เหตุร้ายหรือความเจ็บป่วยรูปแบบต่าง ๆ จะเกิดขึ้นกับตนเองหรือไม่และจะเกิดเมื่อใด จึงก่อให้เกิดความพยายามรูปแบบต่าง ๆ ในการศึกษาความเสียง เพื่อพยากรณ์แนวโน้มเพื่อจะได้ป้องกันหรือบรรเทาความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นจากความเสียงนั้น

ชื่นสุมล ไชยศิริ (2556) ความเสียง หมายถึง เหตุการณ์หรือการกระทำใด ๆ ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ

สรุปได้ว่า ความเสียง คือ การลองเผชิญเหตุหรือการกระทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด หากเกิดขึ้นแล้วจะมีผลทางลบหรือส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหายหรือความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์

1.2 ความหมายการรับรู้ความเสียง

Stovic (1987) ได้สรุปว่า การรับรู้ความเสียง คือ ความสามารถในการหลีกเลี่ยงความรู้สึกและสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับความอยู่รอดของสิ่งมีชีวิต โดยใช้ความสามารถในการประมวลและเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ทั้งนี้เพื่อสร้างและลดความเสียง ในแง่การวิจัยทางภูมิศาสตร์แต่เดิมมุ่งถึงความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ในการเผชิญหน้า

กับภัยธรรมชาติแต่เนื่องจากมีขอบเขตกว้างเกินกว่าที่จะรวมถึงภัยทางเทคโนโลยีด้วย จากการศึกษาทางสังคมวิทยา และมนุษยวิทยาแสดงให้เห็นว่าการรับรู้ความเสี่ยงมีพื้นฐานมาจากปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม มีอิทธิพลจากสื่อ สังคม เพื่อน และครอบครัว

เจนวิทย์ วารีบ่อ (2556) การรับรู้ความเสี่ยง คือ ความคิดเห็นที่ได้จากการแปลหรือหรือตีความ และประเมินสิ่งเร้าอันเป็นสาเหตุที่อาจก่อให้เกิดผลด้านลบ ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะก่อให้เกิดผลเสียต่อด้านร่างกาย จิตใจ โดยอาศัยประสบการณ์เดิมในอดีต การเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องช่วยในการวิเคราะห์และแปลความหมายอันนำไปสู่การเกิดพฤติกรรม

สรุปได้ว่า การรับรู้ความเสี่ยงเป็นความสามารถในการแปลความหรือตีความจากการประมวลและการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิม เพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึก สิ่งที่เป็นอันตรายและลดความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดผลด้านลบ

1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยง

ปิยะนันท์ สำเภการเงิน (2556) การมีทักษะในการรับรู้ความเสี่ยงอย่างถูกต้องตามข้อเท็จจริงจะช่วยให้มนุษย์ลดความผิดพลาดในการดำเนินชีวิตและสามารถเอาชีวิตรอดในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

ทฤษฎีการรับรู้สมรรถภาพแห่งตน (PSE : Perceived Self-Efficiency) ฐานแนวความคิด คือ ความสำเร็จใดๆที่บุคคลได้รับ มาจากการที่บุคคลมีความเชื่อมั่นในสมรรถนะแห่งตน หลักการสำคัญคือ (Bandura, 1977)

1. บุคคลมีสมรรถภาพ
2. บุคคลรับรู้สมรรถภาพนั้น
3. บุคคลมีความเชื่อในสมรรถภาพและมุ่งมั่นประกอบกิจตามสมรรถภาพนั้น

ทฤษฎีพัฒนาการด้านการรู้คิดเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยง (Cognitive Developmental Theory of Risk Perception) Elkind เชื่อว่าทฤษฎีพัฒนาการวัยรุ่นที่มีทักษะการคิด มองโลกในแง่ดี เห็นความสำคัญของตนจะมีระดับด้านการรู้คิดตามทฤษฎีพัฒนาการในขั้นที่เรียกว่า การยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) ซึ่งวัยรุ่นที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง จะมีความเสี่ยงในด้านสุขภาพโดยเฉลี่ยน้อยกว่าวัยรุ่นทั่วไป

1.4 การวัดการรับรู้ความเสี่ยง

สุชีรา ภัทรายุทธวรรตน์ (2545) กล่าวไว้ว่า การวัดทางจิตวิทยามีลักษณะที่แตกต่างจากการวัดทางกายภาพ การวัดทางจิตวิทยา เป็นการวัดโดยการกำหนดการสุ่มบางส่วนของพฤติกรรมขึ้นมาทำการวัด แต่การวัดทางกายภาพเป็นการวัดสิ่งที่ต้องการวัดทั้งหมด เช่น การวัดความสูงของบุคคลทำให้ทราบส่วนสูง แต่ไม่อาจบอกถึงความสูงของบุคคลนั้นโดยการวัดแค่ช่วงแขน แล้วอ้างอิงจากความยาวของแขนเป็นส่วนสูงของบุคคลนั้น ตรงกันข้ามกับการวัดทางจิตวิทยา

ที่สามารถกำหนดกลุ่มตัวอย่างการวัดตามโดเมน (Domain) แล้วอ้างอิงไปถึงคุณสมบัติทั้งหมด เช่น การวัดระดับความซึมเศร้า จะทำการกำหนดโดเมนของความซึมเศร้าว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง แล้วทำการสร้างเป็นข้อคำถามของการวัด เนื่องจากแนวคิดทางจิตวิทยามีลักษณะเป็นความคิดเชิงปัญญา (Intellectual Construct) จึงเป็นการยากที่จะทำการวัดได้โดยตรง ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดความคิดเชิงปัญญาดังกล่าวให้ออกมาเป็นรูปแบบเชิงโครงสร้าง (Construct) ต้องมีการนิยามสิ่งที่ต้องการวัดให้ออกมาเป็นรูปของนิยามเชิงปฏิบัติการ (Operational Definition) เพื่อให้เกิดการวัดได้จากนั้นจึงทำการสร้างเครื่องมือเพื่อการวัดต่อไป ดังนั้น เครื่องมือวัดทางพฤติกรรมศาสตร์จึงแตกต่างจากเครื่องมือวัดทางวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ เครื่องมือวัดทางวิทยาศาสตร์สามารถวัดได้โดยตรง เช่น ตาชั่ง ไม้เมตร ส่วนเครื่องมือการวัดทางพฤติกรรมศาสตร์นั้นเป็นการวัดทางอ้อม เครื่องมือการวัดจะเป็นตัวทำให้เกิดการแสดงพฤติกรรมออกมา ดังนั้นคำตอบหรือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมานั้นจะมีความถูกต้องใกล้เคียงกับความจริงมากน้อยเพียงใดนั้น จึงขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าหรือเครื่องมือการวัดนั้น ๆ ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

1.5 ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

สุพัตรา อักษรรัตน์ (2550) พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การกระทำของวัยรุ่นที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และการตั้งครรถ์ไม่พึงประสงค์ การดื่มสุรา หรือดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติดก่อนมีเพศสัมพันธ์ การเที่ยวสถานเริงรมย์ และเกี่ยวข้องกับเพื่อนต่างเพศ ซึ่งการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัย

สมบูรณ์ ตันยะ และคณะ (2551) ให้นิยามว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการกระทำหรือการอยู่ในสถานการณ์ที่ทำให้มีโอกาสนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การอ่านหนังสือ นิตยสาร ดูภาพยนตร์ คลิปวิดีโอ หรืออินเทอร์เน็ตที่มีภาพโป๊ เปลือย หรือมีการร่วมเพศ การไปเที่ยวสถานเริงรมย์ เช่น คาราโอเกะ บาร์ ผับ ดิสโก้เธค หรือสถานบริการอื่น ๆ การอยู่ตามลำพังกับเพื่อนต่างเพศ การอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีค่านิยมในการอยู่ร่วมกันก่อนแต่ง หรือชอบเปลี่ยนคู่วาง การถูกล่วงเกินทางเพศ หรือล่วงเกินทางเพศผู้อื่น การมีเพศสัมพันธ์ การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีการป้องกันการตั้งครรถ์ และการแต่งกายล่อแหลมหรือยั่วชวนทางเพศ

ศรุจดา เจริญกิจจานุวัฒน์ (2552) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง พฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ การเที่ยวสถานเริงรมย์ การดื่มสุราหรือของมีนเมา การใช้สารเสพติด การอ่านหนังสือกระตุ้นอารมณ์เพศ การดูภาพยนตร์กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ การจับมือถือแขนและการกอดจูบ การชักนำของเพื่อนต่อการมีเพศสัมพันธ์

อาภาพร เผ่าวัฒนา (2552) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การกระทำทั้งโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม เกิดความเสี่ยงต่อชีวิต

พิการ ทูพพลภาพ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของวัยรุ่นจึงเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรรค์ก่อนวัยอันควรหรือการทำแท้งผิดกฎหมาย

ชื่นสมล ไชยศิริ (2556) พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การกระทำของที่จะปฏิบัติหรือกระทำพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ การแต่งกายไม่เหมาะสม การแต่งกายที่กระตุ้นความรู้สึกทางเพศ การดูภาพยนตร์ รวมทั้งสื่อที่กระตุ้นและยั่วยุอารมณ์ทางเพศ การอยู่ตามลำพังสองต่อสองกับเพศตรงข้าม การมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความเสี่ยง

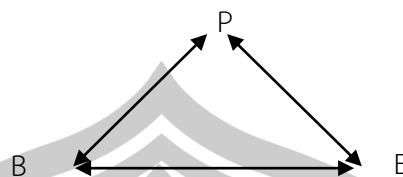
ณิชากัทร ปุณมิกิจ (2559) พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ การกระทำหรือการปฏิบัติเสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรรค์ที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ การมีคูรักรหรือเพื่อนต่างเพศ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การไปเที่ยวสถานเริงรมย์ การไปเที่ยวค้างคืนกับคูรักรหรือเพื่อนต่างเพศ การดื่มแอลกอฮอล์หรือใช้สารเสพติดก่อนมีเพศสัมพันธ์ การใช้สื่อกระตุ้นอารมณ์เพศ การไม่ใช้ถุงยางอนามัย ขณะมีเพศสัมพันธ์ การมีจำนวนคู่นอนมากกว่า 1 คน

สรุปได้ว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่เสี่ยงนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การอ่านหนังสือ นิตยสาร ดูภาพยนตร์ คลิป์วิดีโอ หรืออินเทอร์เน็ตที่มีภาพโป๊ เปลือย หรือมีการร่วมเพศ การไปเที่ยวสถานเริงรมย์ เช่น คาราโอเกะ บาร์ ผับ ดิสโก้เธค หรือสถานบริการอื่น ๆ การอยู่ตามลำพังกับเพื่อนต่างเพศ การอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีค่านิยมในการอยู่ร่วมกันก่อนแต่ง หรือชอบเปลี่ยยนคู่ควง การถูกล่วงเกินทางเพศ หรือล่วงเกินทางเพศผู้อื่น การมีเพศสัมพันธ์ การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีกำบังการตั้งครรรค์ และการแต่งกายล่อแหลมหรือยั่วยวนทางเพศ

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory)

Bandura (1977) มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของคนเรานั้นไม่ได้เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องมีปัจจัยส่วนบุคคล ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่น ๆ ร่วมด้วย และการรวมของปัจจัยส่วนบุคคลนั้นจะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) กับปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม ซึ่งอาจเขียนได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 การแสดงการกำหนดซึ่งกันและกันของปัจจัยทางพฤติกรรม (B) สภาพแวดล้อม (E) และส่วนบุคคล (P) ซึ่งได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการกระทำ

การที่ปัจจัยทั้ง 3 ทำหน้าที่กำหนดซึ่งกันและกันนั้น ก็ได้ไม่ได้หมายความว่าทั้งสามปัจจัยนั้นจะมีอิทธิพลในการกำหนดซึ่งกันและกันอย่างเท่าเทียมกัน บางปัจจัยอาจมีอิทธิพลมากกว่าอีกบางปัจจัยและอิทธิพลของปัจจัยทั้ง 3 นั้น ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมๆกัน หากแต่ต้องอาศัยเวลาในการที่ปัจจัยหนึ่งจะมีผลต่อการกำหนดปัจจัยอื่น ๆ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556)

เพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนขึ้นจะขอพิจารณาปัจจัยที่กำหนดซึ่งกันและกันที่ละคู่ คู่แรกระหว่าง $P \longleftrightarrow B$ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความรู้สึก และการกระทำ ความคาดหวัง ความเชื่อ การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เป้าหมายและความตั้งใจ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวกำหนดลักษณะและทิศทางของพฤติกรรมสิ่งที่บุคคลคิด เชื่อและรู้สึก จะกำหนดว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมเช่นใด ในขณะที่เดียวกันการกระทำของบุคคลก็จะเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดลักษณะการคิดและการสนองตอบทางอารมณ์ของเขา ลักษณะทางร่างกายและระบบการรับรู้และระบบประสาทมีผลต่อพฤติกรรมและศักยภาพของบุคคล เช่นเดียวกับระบบการรับรู้และโครงสร้างของสมองก็ปรับเปลี่ยนได้โดยประสบการณ์ทางพฤติกรรมเช่นกัน (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556)

การกำหนด $E \longleftrightarrow P$ เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของบุคคลและสภาพแวดล้อม ความคาดหวัง ความเชื่อ อารมณ์และความสามารถทางปัญญาของบุคคลนั้นจะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงโดยอิทธิพลทางสังคมที่ให้ข้อมูลและการกระตุ้นการตอบสนองทางอารมณ์โดยการผ่านตัวแบบการสอนและการชักจูงทางสังคม ขณะเดียวกันบุคคลจะกระตุ้นปฏิกิริยาสนองตอบที่แตกต่างจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เขาอาศัยอยู่จากลักษณะทางกายภาพของเขา เช่น อายุ ขนาดของร่างกาย เชื้อชาติ เพศและความน่าสนใจของร่างกายที่ค่อนข้างจะแยกออกจากสิ่งที่เขาพูดและกระทำ นอกจากนี้การสนองตอบนั้นยังขึ้นอยู่กับบทบาทและสถานภาพทางสังคมของเขาอีกด้วย เช่น เด็กที่ถูกมองว่าเป็นเด็กก้าวร้าวจะกระตุ้นให้เพื่อนมีปฏิกิริยาสนองตอบที่แตกต่างไปจากเด็กที่ถูกมองว่าไม่กล้าแสดงออก เป็นต้น ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า สถานภาพทางสังคมของเขาและลักษณะที่ปรากฏนั้นสามารถมีผลต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมก่อนที่เขาจะพูดหรือกระทำสิ่งใดนั่นเอง

การกำหนดซึ่งกันและกันของ B $\longleftrightarrow$ E เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวันของเรา พฤติกรรมเปลี่ยนเงื่อนไขสภาพแวดล้อม ในขณะที่เดียวกัน เงื่อนไขของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปนั้นก็ทำให้พฤติกรรมถูกเปลี่ยนไปด้วยสภาพแวดล้อมจะไม่มีอิทธิพลใดๆต่อบุคคลจนกว่าจะมีพฤติกรรมบางอย่างเกิดขึ้น เช่น ครูสอนจะไม่มีอิทธิพลต่อเด็กจนกว่าเด็กจะเข้าเรียน ผู้ปกครองจะไม่ชมเด็กถ้าเด็กยังไม่แสดงพฤติกรรมที่จะชม เป็นต้น เนื่องจากทั้งพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน ดังนั้นบุคคลจึงเป็นทั้งผู้ก่อให้เกิดและเป็นทั้งผลิตภัณฑ์ของสภาพแวดล้อม การมีผลซึ่งกันและกันนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนมุมมองของกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม จากเดิมซึ่งมองว่าผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อเด็กเช่นใดมาเป็นทั้งผู้ปกครองและเด็กมีอิทธิพลต่อกันและกันเช่นใดแทน

นอกจากจะเสนอปัจจัยทั้ง 3 ที่กำหนดซึ่งกันและกันแล้ว Bandura ยังได้ขยายแนวคิดของการเสริมแรงออกไปอีกโดยกล่าวว่า การเสริมแรงมิได้ทำหน้าที่เพียงแต่ทำให้เกิดพฤติกรรมเพิ่มขึ้นเท่านั้น หากแต่แล้วยังมีหน้าที่อื่น ๆ อีก ซึ่งเขาบอกว่าการเสริมเรานั้นทำหน้าที่ 3 ประการ คือ

1. ทำหน้าที่เป็นข้อมูลให้บุคคลรู้ว่าควรจะทำพฤติกรรมอะไรในสถานการณ์ใดในอนาคตเพราะการเสริมแรงด้วยตัวของมันจะไม่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลเพิ่มขึ้น แม้ว่าบุคคลนั้นจะเคยได้รับการเสริมแรงมาก่อนแล้วก็ตาม ถ้าเขามีความเชื่อจากข้อมูลอื่น ๆ ว่าการแสดงพฤติกรรมในลักษณะเดียวกันนั้นจะไม่ได้รับการเสริมแรงในอนาคต

2. ทำหน้าที่เป็นสิ่งจูงใจเนื่องจากประสบการณ์ในอดีตทำให้บุคคลเกิดความคาดหวังว่าการกระทำบางอย่างจะทำให้ได้รับการเสริมแรง การที่บุคคลคาดหวังถึงผลกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนี้ก็จะกลายเป็นแรงจูงใจต่อพฤติกรรมที่จะกระทำในปัจจุบัน ทำให้บุคคลเพิ่มโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมดังกล่าวในเวลาต่อ ๆ มา

3. ทำหน้าที่เป็นตัวเสริมแรง นั่นคือเพิ่มความถี่ของพฤติกรรม แต่ว่าการเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมได้ดั้น บุคคลจะต้องตระหนักถึงการที่ได้รับการเสริมเรานั้นด้วย

การเสริมแรงอาจจะมีประสิทธิภาพในการกำกับพฤติกรรมของบุคคลที่เคยเรียนรู้มาแล้วแต่ค่อนข้างจะไม่มีประสิทธิภาพในการทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และเป็นการยากที่บุคคลจะเกิดการเรียนรู้ในธรรมชาติไม่เห็นผู้อื่นแสดงพฤติกรรมมาก่อนด้วยเหตุนี้ Bandura จึงมีความเชื่อว่าคนเราส่วนใหญ่จะต้องผ่านการเรียนรู้โดยสังเกตพฤติกรรมจากผู้อื่นมาแทบทั้งสิ้น

2.2 กระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมโดยการสังเกตจากตัวแบบ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2556) แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) อธิบายได้ว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ จึงเรียกการเรียนรู้จากการสังเกตว่า “การเรียนรู้โดยการสังเกต” หรือ

“การเลียนแบบ” สาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ด้วยการสังเกต คือผู้เรียนจะต้องเลือกสังเกต สิ่งที่ต้องการเรียนรู้โดยเฉพาะ และสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ ผู้เรียนจะต้องมีการเข้ารหัส (Encoding) ในความทรงจำระยะยาวได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ผู้เรียนต้องสามารถที่จะประเมินได้ว่าตนเลียนแบบ ได้ดีหรือไม่ดีอย่างไร และจะต้องควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ด้วย (Metacognitive) และมนุษย์มีความสามารถที่จะรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของการกระทำ การเรียนรู้ผลการตอบสนองที่ตามมาเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรง โดยการสังเกตจากผลที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลกระทำ ซึ่งมีผลทั้งทางบวกและทางลบ พฤติกรรมไหนทำแล้วได้ผลดี บุคคลก็จะเลือกกระทำ พฤติกรรมนั้นต่อไป ส่วนพฤติกรรมไหนกระทำแล้วได้รับผลไม่ดี บุคคลก็จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้นอีก สำหรับการเรียนรู้จากตัวแบบ Bandura กล่าวว่าเป็นการเรียนรู้จากการสังเกตที่ผู้อื่นกระทำแล้วจดจำอย่างคร่าว ๆ เอามาเป็นแนวทางในการกระทำและพฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้จากการสังเกตผ่านตัวแบบ (Modeling)

แบนดูรา (Bandura, 1990) เน้นว่าในสถานการณ์ทางสังคม พฤติกรรมของเราส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) หรือการเลียนแบบ เราเรียนรู้จากตัวแบบ (Modeling) หลายชนิดในการเรียนรู้ผ่านตัวแบบ ตัวแบบเพียงคนเดียวสามารถที่จะถ่ายทอดทั้งความคิดและการแสดงออกได้พร้อมๆกันและเนื่องจากคนเรานั้นใช้ชีวิตในแต่ละวันในสภาพแวดล้อมที่แคบ ๆ ดังนั้นการรับรู้เกี่ยวกับสภาพการณ์ต่างๆของสังคม จึงผ่านมาจากประสบการณ์ของผู้อื่น โดยการได้ยินและได้เห็นโดยไม่มีประสบการณ์ตรงมาเกี่ยวข้อง คนส่วนมากรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของสังคมโดยผ่านทางสื่อแทบทั้งสิ้น

หน้าที่ของตัวแบบ

แบนดูรา (Bandura, 1990) ได้สรุปหน้าที่ของตัวแบบ เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. ทำหน้าที่สร้างพฤติกรรมใหม่ ในกรณีนี้เป็นการที่ผู้สังเกตตัวแบบนั้นยังไม่เคยได้เรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวมาก่อนเลยในอดีต เช่น พฤติกรรมการพูดของเด็กหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการช่วยตนเอง เป็นต้น
2. ทำหน้าที่เสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น เป็นกรณีที่ผู้สังเกตตัวแบบเคยเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวมาบ้างแล้วในอดีต ตัวแบบก็จะทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจให้ผู้ที่เคยเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวพยายามพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เช่น การดูนักเทนนิสมือหนึ่งของโลกแข่งขัน อาจจะเป็นแรงจูงใจให้อยากทำให้ดีเหมือนนักเทนนิสมือหนึ่งของโลกบ้าง จึงทำการจดจำวิธีการตีของนักเทนนิสคนนี้ แล้วนำมาพัฒนาทักษะการตีเทนนิสของตนให้ดียิ่งขึ้น
3. ทำหน้าที่ยับยั้งการเกิดของพฤติกรรม ในกรณีที่ผู้สังเกตมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือยังไม่เคยมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มาก่อน ตัวแบบนี้ก็จะช่วยทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้นลดลงหรือไม่เกิดขึ้น เช่น การเห็นคนข้ามถนนตรงบริเวณที่ไม่ใช่ทางม้าลายหรือ

สะพานลอย แล้วถูกรถชนตาย ก็จะทำให้เกิดการยับยั้งไม่ให้บุคคลที่สังเกตพฤติกรรมดังกล่าวทำตาม เป็นต้น

ประเภทของตัวแบบ

Bandura (1986) ได้เสนอวิธีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาไว้คือ การเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning) เพราะเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือ การเรียนรู้ของบุคคล ส่วนใหญ่เกิดจากการสังเกตจากตัวแบบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภทหลัก คือ

1. ตัวแบบทางพฤติกรรม (Behavioral Modeling) หมายถึง การมีตัวแบบที่ แสดงพฤติกรรมให้บุคคลอื่นเห็น เช่น พ่อแม่ทิ้งขยะลงถังขยะให้ลูกเห็น ครูทำงานเป็นระเบียบให้ นักเรียนเห็น ฯลฯ แบนดูราให้ความสำคัญกับการเป็นตัวแบบทางพฤติกรรม เพราะมีอิทธิพลอย่าง มากต่อการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่

2. ตัวแบบทางวาจา (Verbal Modeling) หมายถึง การมีตัวแบบที่พูด บอกหรือเขียนบอกว่าจะทำอะไรอย่างไร เพราะมนุษย์สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้มากมายจากการฟัง การพูดบอกของผู้อื่นหรือจากการอ่านสิ่งที่ผู้อื่นเขียนขึ้น

3. ตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Modeling) หมายถึง การมีตัวแบบ ภาพหรือเสียงที่ผ่านสื่อต่าง ๆ คือ วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ มนุษย์ในปัจจุบันเรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ ผ่านสื่อเหล่านี้ทั้งที่เป็นรูปธรรม เช่น การแต่งกาย การใช้สินค้า การแสดงอากัปกิริยาต่าง ๆ และที่เป็นนามธรรม เช่น ความเชื่อ ค่านิยม เจตคติ เป็นต้น แบนดูราเห็นว่าตัวแบบสัญลักษณ์ที่จะมี อิทธิพลต่อมนุษย์มากขึ้น เพราะมีการเผยแพร่ตัวแบบอย่างกว้างขวาง ทำให้บุคคลได้รับประสบการณ์ จำนวนมากผ่านตัวแบบสัญลักษณ์ทางสื่อมวลชนตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้มนุษย์สามารถเก็บ ภาพการทำพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาศึกษาแบบภาพต่อภาพได้อย่างละเอียด เช่น ตัวแบบที่เกี่ยวกับการสาธิตการเล่นกีฬา ฯลฯ

4. ตัวแบบสัมผัส (Kinesthetic Modeling) หมายถึง การมีตัวแบบโดยใช้ การสัมผัส เช่น เด็กที่หูหนวกและตาบอด เวลาจะเรียนการออกเสียงอาจต้องใช้การสัมผัสริมฝีปาก ของครูผู้สอน ฯลฯ

แบนดูรา (Bandura, 1977) แบ่งแม่แบบออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. แม่แบบที่มีชีวิต (Live Model) ได้แก่ บุคคลในครอบครัว เพื่อนหรือผู้คนที่ ทั่วไปที่ผู้สังเกตสามารถติดต่อสัมพันธ์ได้

2. แม่แบบสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ได้แก่ ภาพแม่แบบใน สื่อสารมวลชน เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ หนังสือ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3. แม่แบบในรูปคำสอน (Verbal Description or Instruction) เป็นแม่แบบที่เป็นการพูดหรือการบอกทางวาจาหรือเป็นคำสอนในภาษาเขียน เช่น ชุดคำสอนในการปฏิบัติงานควบคุมเครื่องจักรหรือคำอธิบายการประกอบชิ้นส่วนต่างๆเข้าเป็นอุปกรณ์อย่างหนึ่ง เป็นต้น

แบนดูรา (Bandura, 1989) ได้จำแนกประเภทหลักๆของตัวแบบออกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงๆและตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ ดังนี้

1. ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงๆ (Live Model) คือ ตัวแบบที่บุคคลมีโอกาสร่วมสังเกตและปฏิสัมพันธ์โดยตรง
2. ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) คือ ตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ การ์ตูน หรือหนังสือนวนิยาย เป็นต้น

สรุปได้ว่า ประเภทของตัวแบบ มี 3 ประเภท คือ ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงๆ คือ ตัวแบบที่เป็นบุคคลที่ผู้สังเกตมีปฏิสัมพันธ์โดยตรง เช่น บุคคลในครอบครัว ครู เพื่อนหรือบุคคลทั่วไป ส่วนตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ คือ ตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ คอมพิวเตอร์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น และตัวแบบในรูปคำสอน คือ ตัวแบบที่เป็นการพูด การบอกทางวาจาและเป็นคำสอนในภาษาเขียน เช่น คำอธิบายในการประกอบชิ้นส่วนอุปกรณ์หนึ่ง ๆ หรือชุดคำสอนในการควบคุมเครื่องจักร เป็นต้น

กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต

แบนดูรา (Bandura, 1977) กระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเรียนรู้โดยตัวแบบ มี 4 อย่าง คือ

1. กระบวนการความใส่ใจ (Attention) ความใส่ใจของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าผู้เรียนไม่มีความใส่ใจในการเรียนรู้ การสังเกตหรือการเลียนแบบก็จะไม่เกิดขึ้น ดังนั้น การเรียนรู้แบบนี้ความใส่ใจจึงเป็นสิ่งแรกที่ต้องมีผู้เรียนจะต้องมีความต้องการและทัศนคติของผู้เรียน ตัวแปรเหล่านี้มักจะเป็นสิ่งจำกัดขอบเขตของการเรียนรู้โดยการสังเกต

2. กระบวนการจดจำ (Retention Process) การที่ผู้เรียนหรือผู้สังเกตสามารถที่จะเลียนแบบหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบได้ เป็นเพราะผู้เรียนบันทึกสิ่งที่ตนสังเกตจากตัวแบบไว้ในความจำระยะยาว แบนดูรา พบว่าผู้ที่สังเกตที่สามารถอธิบายพฤติกรรมหรือการกระทำของตัวแบบด้วยคำพูดหรือสามารถมีภาพพจน์สิ่งที่ตนสังเกตเห็นในใจ จะเป็นผู้ที่สามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้โดยการสังเกตได้ดีกว่าผู้ที่เพียงแต่ดูเฉยๆหรือทำงานอื่นในขณะที่ดูตัวแบบไปด้วย สรุปแล้วผู้สังเกตที่สามารถระลึกถึงสิ่งที่สังเกตเป็นภาพพจน์ในใจ (Visual Imagery) และสามารถเข้ารหัสด้วยคำพูดหรือถ้อยคำจะเป็นผู้ที่สามารถแสดงพฤติกรรมเลียนแบบจากตัวแบบได้ แม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานๆและนอกจากนี้ ถ้าผู้สังเกตหรือผู้เรียนมีโอกาสที่จะได้เห็นตัวแบบแสดงสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ซ้ำๆก็จะเป็นการช่วยความจำให้ดียิ่งขึ้น

3. กระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบ (Reproduction Process) กระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนแปรสภาพ ภาพพจน์ หรือสิ่งที่จำไว้เป็นการเข้ารหัสเป็นถ้อยคำ ในที่สุดแสดงออกมาเป็นการกระทำหรือแสดงพฤติกรรม เหมือนกับตัวแบบ ปัจจัยที่สำคัญของกระบวนการนี้คือ ความพร้อมทางร่างกายและทักษะที่จำเป็น จะต้องใช้ในการเลียนแบบของผู้เรียน ถ้าหากผู้เรียนไม่พร้อมก็จะไม่สามารถที่จะแสดงพฤติกรรม เลียนแบบได้ แบนดูรา กล่าวว่า การเรียนรู้โดยการสังเกตประกอบด้วยกระบวนการทางพุทธิปัญญา และความพร้อมทางด้านร่างกายของผู้เรียน ฉะนั้นในชั้นการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบของแต่ละ บุคคลจึงแตกต่างกัน

4. กระบวนการจูงใจ (Motivation Process) แรงจูงใจของผู้เรียนที่จะแสดง พฤติกรรมเหมือนกับต้นแบบที่ตนสังเกต เนื่องมาจากความคาดหวังว่าการเลียนแบบจะนำประโยชน์ มาใช้ เช่น การได้รับแรงเสริมหรือรางวัลหรืออาจจะนำหรืออาจจะนำประโยชน์บางสิ่งบางอย่างมา ให้ รวมทั้งการคิดว่าการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบจะทำให้ตนหลีกเลี่ยงปัญหาได้ ในห้องเรียนเวลา ครูให้รางวัลหรือลงโทษพฤติกรรมของนักเรียนคนใดคนหนึ่ง นักเรียนทั้งห้องก็จะเรียนรู้โดยการสังเกต และเป็นแรงจูงใจ

แบนดูรา (Bandura, 1989) ได้อธิบายกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้ โดยการสังเกตหรือการเรียนรู้โดยตัวแบบ ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ดังนี้

1. กระบวนการตั้งใจ (Attentional Processes) บุคคลไม่สามารถเรียนรู้ ได้มาจากการสังเกต ถ้าเขาไม่มีความตั้งใจและรับรู้ได้อย่างแม่นยำถึงพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออก กระบวนการตั้งใจจะเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลสังเกตอะไรจากตัวแบบนั้น องค์ประกอบที่มีผลต่อ กระบวนการตั้งใจ แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบของตัวแบบ พบว่าตัวแบบที่ทำให้ บุคคลที่มีความตั้งใจจะสังเกตนั้น ต้องมีลักษณะเด่นชัดเป็นตัวแบบที่ทำให้ผู้สังเกตเกิดความพึง พอใจ พฤติกรรมที่แสดงออกไม่สลับซับซ้อนมากนัก จิตใจรวมทั้งพฤติกรรมของตัวแบบที่แสดงออก นั้นควรมีคุณค่าในการใช้ประโยชน์อีกด้วย นอกจากองค์ประกอบของตัวแบบ ยังมีองค์ประกอบ ของผู้สังเกต ได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ ซึ่งรวมทั้งการเห็น การได้ยิน การรับรู้รส กลิ่น และสัมผัส จุดของการรับรู้ความสามารถทางปัญญา ระดับของการตื่นตัวและความชอบที่เคยได้เรียนรู้มาก่อน

2. กระบวนการเก็บจำ (Retention Processes) บุคคลจะไม่ได้รับอิทธิพล มากนักจากตัวแบบถ้าเขาไม่สามารถจดจำได้ถึงลักษณะของตัวแบบ บุคคลจะต้องแปลงข้อมูลจาก ตัวแบบเป็นรูปแบบของสัญลักษณ์ และจัดโครงสร้างเพื่อให้จำได้ง่ายขึ้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการ เก็บจำ คือ การเก็บรหัสเป็นสัญลักษณ์ เพื่อให้จำง่ายแก่การจำ การจัดระบบโครงสร้างทางปัญญา การชักซ้อมลักษณะของตัวแบบที่สังเกตในความคิดของตนเองและชักซ้อมด้วยการกระทำ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความสามารถทางปัญญาและโครงสร้างทางปัญญาของผู้สังเกต

3. กระบวนการกระทำ (Production Processes) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตแปลงสัญลักษณ์ที่เก็บไว้มาเป็นการกระทำ ซึ่งจะกระทำได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งที่จำได้ในการสังเกตการกระทำของตนเอง การได้ข้อมูลย้อนกลับจากการกระทำของตนเองและเทียบเคียงการกระทำกับภาพที่จำได้ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้สังเกตอีกด้วย ซึ่งได้แก่ความสามารถทางกาย และทักษะในพฤติกรรมย่อย ๆ ต่าง ๆ ที่จะทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามตัวแบบ

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Processes) การที่บุคคลที่เกิดการเรียนรู้แล้วจะแสดงพฤติกรรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการจูงใจ กระบวนการจูงใจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของสิ่งที่ล่อใจภายนอก สิ่งนั้นจะต้องกระตุ้นการรับรู้ เป็นสิ่งของที่จับต้องได้ เป็นที่ยอมรับของสังคมและพฤติกรรมที่กระทำตามตัวแบบนั้นสามารถที่จะควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับสิ่งล่อใจที่เห็นผู้อื่นได้รับ ตลอดจนสิ่งล่อใจของตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุสิ่งของและการประเมินตนเอง นอกจากนี้ในแง่ของผู้สังเกตนั้น ยังขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในสิ่งล่อใจ ความลำเอียงจากการเปรียบเทียบทางสังคมและมาตรฐานภายในตนเอง

จากการศึกษาสรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมโดยการสังเกตจากตัวแบบนั้น แบ่งได้เป็น 4 กระบวนการ คือ กระบวนการตั้งใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการกระทำ และกระบวนการจูงใจ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ที่เป็นตัวแบบภาพหรือเสียงที่ผ่านสื่อต่าง ๆ คือ วิทยู โทรทัศน์ วิดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ มาศึกษาเพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. การรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศ

ซึ่งสมุล ไชยศิริ (2556) การรับรู้พฤติกรรมความเสี่ยงทางเพศ คือ ความสามารถในการแปลความหรือตีความ โดยผ่านประสาทสัมผัส เช่น การดู การสัมผัส และการใช้ความรู้สึก ต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง ได้แก่ การแต่งกายรัดรูปโชว์สัดส่วน สวมกระโปรงหรือกางเกงที่สั้นมาก เมื่อไปเที่ยวหรืออยู่ตามลำพังกับเพื่อนต่างเพศ ทั้งในที่สาธารณะและที่ลับตาคน แม้กระทั่งการดูวิดีโอหรือภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศและขาดความยับยั้งชั่งใจตนเอง นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์

สรุปได้ว่า การรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศ คือ ความสามารถในการแปลความหรือตีความ โดยผ่านประสาทสัมผัส เช่น การดู การสัมผัส และการใช้ความรู้สึก เป็นการประมวลและการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิม เพื่อหลีกเลี่ยงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ เช่น การดื่มสุรา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การใช้สารเสพติด การแต่งกายรัดรูปหรือสั้นมาก การอยู่ตามลำพังกับเพศตรงข้าม การดูสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศ การคบเพื่อนต่างเพศ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การเที่ยวสถานเริงรมย์ เป็นต้น

ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ดังนี้

1. ประสบการณ์การรับรู้ (Experience-Based Perception) หมายถึง เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่แต่ละบุคคล เคยเห็น เคยสัมผัส เคยปฏิบัติ มาก่อนและสะสมมาจนปัจจุบัน จากสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

2. มุมมองส่วนบุคคล (Personal View) หมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน ทางด้านความคิด ความเชื่อ

3. ความรู้สึก (Affective) หมายถึง อารมณ์ หรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อการรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศ ที่บ่งบอกถึง ความชอบ ความพอใจ ความกังวล สามารถประเมินพฤติกรรมแล้วทราบว่า ชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ รู้สึกดีหรือรู้สึกไม่ดี ต้องการหรือไม่

4. การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

สุพรรณา เรื่องกาญจนเศรษฐ์ (2551) การป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น แบ่งเป็นระดับต่าง ๆ ดังนี้

1. การป้องกันระดับต้น ก่อนเกิดปัญหา ได้แก่ ลดปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ การเลี้ยงดู โดยครอบครัว สร้างความรักความอบอุ่นในบ้าน สร้างคุณค่าในตัวเอง ให้ความรู้และทัศนคติทางเพศที่ดี มีแบบอย่างที่ดี

2. การป้องกันระดับที่ 2 หาทางป้องกันหรือลดการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นที่มีความมีความเสี่ยงอยู่แล้วโดยการสร้างความตระหนักในการไม่มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน หรือก่อนการแต่งงาน หาทางเบนความสนใจวัยรุ่นไปสู่กิจกรรมสร้างสรรค์ ใช้พลังทางเพศที่มีมากไปในด้านที่เหมาะสม

3. การป้องกันระดับที่ 3 ในวัยรุ่นที่หยุดการมีเพศสัมพันธ์ไม่ได้ป้องกันปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ป้องกันการตั้งครรภ์และโรคติดต่อทางเพศโดยการให้ความรู้ทางเพศ เบี่ยงเบนความสนใจ หากิจกรรมทดแทน

แนวทางป้องกันการมีเพศสัมพันธ์

สุพรรณา เรื่องกาญจนเศรษฐ์ (2551) แนวทางการป้องกันปัญหาพฤติกรรมทางเพศ มีดังนี้

1. ผลสมผสานการให้ความรู้เพศศึกษาลงในชีวิตประจำวันให้เหมาะสมกับอายุและพัฒนาการ ตั้งแต่เด็กเล็ก 3-5 ปี ให้เริ่มรู้ความแตกต่างและบทบาททางเพศ และในบทเรียนตั้งแต่ตั้งแต่ประถมศึกษา

2. บิตามารดาต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในพฤติกรรมทางเพศรักเดียวใจเดียว ไม่สำส่อน ให้เกียรติยกย่องเพศหญิง ให้ความใกล้ชิดสนิทสนม ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเฉพาะการดูโทรทัศน์และเล่นอินเทอร์เน็ตร่วมกัน ให้คำอธิบายชี้แจงเมื่อมีบทรักที่ไม่เหมาะสม
3. เลือกรายการโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และหนังสือที่ไม่ยั่วยู่ทางเพศหรือเหมาะสมกับอายุของเด็กและเยาวชน
4. สอนทักษะชีวิตทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ให้สามารถมีทักษะในการหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนสอนการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย
5. ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสอนเพศศึกษาในทุกระดับ ควรมีการฝึกอบรมครูให้มีทักษะในเรื่องนี้
6. ปรับปรุงสื่อต่าง ๆ ให้เหมาะสม มีกฎหมายควบคุมสื่อที่มีประสิทธิภาพ
7. มีที่ปรึกษาที่บ้าน โรงเรียน สื่อ ดีเจ วิทยู หนังสือ Hotline ที่มีความรู้ความเข้าใจในวัยรุ่น

ตัวแปรที่ส่งผลต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ดังนี้

1. การขาดการควบคุมตนเอง
  - 1.1 ความหมายของการควบคุมตนเอง

ริงสรณ์ โฉมยา (2552) ได้ให้ความหมายของการควบคุมตนเองไว้ว่าหมายถึง การจัดการอารมณ์ที่ยุ่งยากและหุนหันพลันแล่น การกำกับความคิดเพื่อให้คิดได้อย่างชัดเจน แน่วแน่ แม้ในสถานการณ์ที่กดดัน

กัลยดา ถนอมถิ่น (2553) ให้ความหมายของการควบคุมตนเองว่าเป็นความสามารถในการยับยั้งพฤติกรรมของตนเอง พยายามไม่แสดงความรู้สึกนึกคิดที่ต้องการออกมาและอดทนต่อความยากลำบาก

ปิยะนันท์ สำเภาเงิน (2556) ให้ความหมายการควบคุมตนเอง หมายถึงแสดงถึงอำนาจแห่งตนและมีความหมายถึงเสรีภาพ มนุษย์จึงไม่ต้องการตกอยู่ในสภาวะที่ตนเองควบคุมไม่ได้ เนื่องจากรู้สึกถึงความไม่มั่นคง หากเกิดเหตุการณ์ที่ตนไม่สามารถควบคุมได้จะก่อให้เกิดความรู้สึกหมดสิ้นหนทางหรือไร้อำนาจและรู้สึกไร้ประโยชน์ สภาวะเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่มนุษย์

ไม่ปรารถนา มนุษย์จึงกลัวในสิ่งที่ตนเองไร้ทักษะการควบคุมมากกว่ากลัวสิ่งที่ตนมีทักษะการควบคุม ดังนั้น หากในสถานการณ์ความเสี่ยงใดที่มนุษย์มองว่าตนเองควบคุมได้จะเป็นความเสี่ยงที่ยอมรับได้มากกว่าความเสี่ยงที่ถูกรับรู้ว่าจะต้องถูกควบคุมโดยผู้อื่นหรือสิ่งอื่น

ซินสุมล ไชยศิริ (2556) การควบคุมตนเอง คือ กระบวนการปรับเปลี่ยน อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรม ที่สามารถยับยั้ง ชั่งใจ ละเว้น หลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดอารมณ์หรือพฤติกรรมที่ไม่ดี เปลี่ยนแปลง มีความอดทน เพื่อให้เกิดอารมณ์หรือพฤติกรรมที่ดี เมื่อถูกต่อว่าจากคนรอบข้าง เมื่อเจอสถานการณ์ที่ไม่พอใจ

Bandura and Walters (1963) ได้กล่าวถึงการควบคุมตนเอง (Self-Control) ว่าเป็นความอดทนต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบน เป็นการกำกับหรือการควบคุมในการจัดการตนเองโดยวิธีการที่ให้ผลตอบแทนและก่อให้เกิดความล่าช้าของความพึงพอใจ

ดังนั้น การขาดการควบคุมตนเอง หมายถึง กระบวนการที่ไม่สามารถจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมได้ ไม่สามารถอดทน ยับยั้ง ชั่งใจ ละเว้น หรือหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดหรือพฤติกรรมที่ไม่ดี

1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง

1.2.1 การควบคุมตนเองตามทฤษฎีของ วอลเตอร์ ซี เร็คเลสซ์ (Reckless, 1943) เชื่อว่าคนเรามีพลังที่ผลักดันจากภายในให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งอาจจะเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ จากภายนอก เช่น ความยากจน หรือถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ ความขัดแย้ง การเข้ากันไม่ได้ การถูกควบคุม การอยู่ในสถานภาพของชนกลุ่มน้อย การถูกกีดกันจากโอกาสที่ตนพึงมี นอกจากนี้คนเรายังถูกผลักดันให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน จากจิตใจภายใน เช่น แรงขับ แรงจูงใจ ความคับข้องใจ ความกระวนกระวายใจ ความผิดหวัง ความรู้สึกทำทนาย ความรู้สึกเป็นปรปักษ์ต่อกัน และความรู้สึกมีปมด้อย เป็นต้น

เร็คเลสซ์ จึงได้วางหลักทฤษฎีดังนี้

การควบคุมจากภายใน เป็นพลังในจิตใจของแต่ละคน ซึ่งอาจจะมี
 มากน้อยต่างกันได้แก่

1. ความสำนึกที่สามารถยับยั้งควบคุมได้
2. ความสำนึกที่ตีงาม
3. ความเคารพตนเอง
4. มีโนธรรมที่ได้รับการพัฒนาอย่างดี
5. ความอดกลั้นต่อความคับข้องใจ
6. ความสามารถในการต่อสู้กับอารมณ์ฝ่ายต่ำ
7. ความสำนึกรับผิดชอบสูง

8. ความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย

9. การหาความพึงพอใจอย่างอื่นชดเชย

10. การให้เหตุผลในการถ้อยความเครียด

1.2.2 การควบคุมตนเองตามทฤษฎีจิตวิทยาวิเคราะห์ของ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ซึ่ง ฟรอยด์เป็นผู้สร้างขึ้นนี้มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการควบคุมตนเองของบุคคลก็คือ ฟรอยด์ อธิบายว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับแรงกระตุ้น หรือแรงขับตามธรรมชาติ ซึ่งสามารถทำลายบุคคลและสังคมได้ หากไม่มีการควบคุมที่ดี ซึ่งก็จะนำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบนออกนอกรอบปทัสฐานของสังคม ฟรอยด์ ได้แบ่งบุคลิกภาพของบุคคลออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ จิตไร้สำนึก (Id หรือ Libido) ตัวเราที่อยู่ในจิตสำนึก (Ego) หรือ Self และมโนธรรม (Superego) ในส่วนที่เป็นจิตไร้สำนึก ฟรอยด์อธิบายว่า คนเราเกิดมาพร้อมด้วยจิตไร้สำนึกที่เต็มไปด้วยกิเลสหรือความปรารถนา ซึ่งจัดว่าเป็นแรงผลักดันภายในตัวสำคัญ ที่ชี้้นำให้บุคคลกระทำการที่ตนปรารถนาซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อตนเองและสังคมได้ ถ้าสิ่งที่ปรารถนานั้นไม่ได้อยู่ในทำนองครองธรรมสำหรับส่วนที่เป็นตัวเราที่ได้รับการขัดเกลาให้พ้นจากสภาพที่อยู่ในจิตไร้สำนึกนั้นจัดเป็นส่วนที่ได้ผ่านการอบรมขัดเกลาให้เรียนรู้ที่จะคิดและประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบปทัสฐานทางสังคม ตัวเราที่อยู่ในจิตสำนึกจะต้องผ่านกระบวนการอบรมขัดเกลาเพื่อให้เป็นเหมือนคนอื่น ๆ แม้ว่าบุคคลผู้ถูกขัดเกลาอาจต้องฝืนใจประพฤติให้อยู่ในกรอบของบุคคลนั้นไปได้ ส่วนที่เป็นมโนธรรมนั้นถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญยิ่งคือเป็นตัวแทนของกฎข้อบังคับต่าง ๆ ทางศีลธรรมทั้งหมด การสร้างให้เกิดมโนธรรมในจิตใจจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากในกระบวนการฝึกอบรม เพราะทำให้เกิดความสำนึกในภาวะความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์คือเรียนรู้ศีลธรรม ค่านิยม ตลอดจนเรียนรู้ว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูกอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำผู้ที่ได้รับการอบรมขัดเกลามาอย่างดีจนเข้าใจเป้าหมายของปทัสฐานทางสังคมย่อมจะไม่กระทำความผิดหรือออกนอกกรอบนอกทาง ทั้งต่อหน้าและลับหลัง (จรรยา สุวรรณทัต, ลาดทองใบ ภูอภิรมย์ และกมล สุดประเสริฐ, 2533)

1.3 องค์ประกอบของการควบคุมตนเอง

Rosenbaum (1980) อธิบายองค์ประกอบของการควบคุมตนเองประกอบด้วย

1. มีการใช้ความคิดและการเตือนตนเอง (Self-Statements) ในการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์และร่างกาย เช่น การสังเกตตนเอง การประเมินตนเองจากข้อมูลที่บันทึกด้วยตนเองอาจมีการเสริมแรงโดยการให้รางวัลถ้ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

2. มีการประยุกต์กลวิธีในการแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้นมาใช้ในการควบคุมตนเอง (Problem Solving Strategies) เช่น การวางแผน การให้คำจำกัดความของปัญหา การประเมินทางเลือกต่าง ๆ และการคาดหมายถึงผลที่ตามมา

3. มีความสามารถที่จะรอคอยผลรางวัลที่จะได้รับตอบแทนจากการอดทน (Delay Immediate gratification) ไม่ทำอะไรรตามใจตนเอง สามารถควบคุมความต้องการของตนเอง

4. มีการรับรู้ความสามารถของตนในการควบคุมตนเอง (Self-Efficacy) ว่าจะสามารถทำงานหรือทำตามเป้าหมายที่ตนเองวางไว้ได้หรือไม่ ซึ่งการรับรู้ในความสามารถของตน จะทำให้มีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ซึ่งสรุป ไชยศิริ (2556) การควบคุมตนเองแยกองค์ประกอบเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การควบคุมตนเองด้านอารมณ์ (Self-Temper) หมายถึง ภาวะที่นักเรียนมีความระวัง การยับยั้ง การขังใจ การข่มใจ เกิดความลังเล การให้อภัย มีสมาธิและสติเมื่ออยู่ในสภาวะที่ต้องเผชิญปัญหา หรือเกิดความขัดแย้งในจิตใจ รู้จักแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา มีการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล

2. การควบคุมตนเองด้านพฤติกรรม (Self-Behaviors) หมายถึง ภาวะที่นักเรียนหลีกเลี่ยง ละเว้น เปลี่ยนแปลง ในด้านการแสดงออกทางพฤติกรรม หรือ ความประพฤติที่ไม่ขัดกับกฎเกณฑ์ข้อบังคับของสังคม และโรงเรียน ได้แก่ การเข้าเรียนตรงต่อเวลา การไม่ทุจริตในการสอบ การไม่ทะเลาะวิวาท ไม่เล่นการพนัน ไม่เสพสุรา บุหรี่ หรือสารเสพติด การปฏิบัติตามกฎจราจร การทิ้งขยะให้ถูกที่

3. ความอดทน (Patience) หมายถึง ภาวะที่นักเรียนที่มีผลต่อความมุ่งมั่นต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ ความอดกลั้น ไม่หุนหันพลันแล่น ต่อความยากลำบากในการเรียนและการทำงาน การหักห้ามใจต่อเหตุการณ์ที่ยากลำบากต่อการตัดสินใจ และบังคับตนเองเมื่อเกิดความเหนื่อยอ่อน และเกียจคร้าน

ในการศึกษาองค์ประกอบของการควบคุมตนเอง ผู้วิจัยได้แบ่งองค์ประกอบของการควบคุมตนเองได้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การใช้ความคิดและการเตือนตนเอง (Self-Statements) ในการควบคุมตนเองด้านอารมณ์และร่างกาย เช่น การสังเกตตนเองจากการประเมินตนเองจากข้อมูลที่บันทึกด้วยตนเอง ให้มีความยับยั้งขังใจ การข่มใจ การให้อภัย การมีสมาธิและสติเมื่อเผชิญปัญหา สามารถหลีกเลี่ยง ละเว้น และสามารถเปลี่ยนแปลงการแสดงออกทางพฤติกรรม

2. ความอดทน (Patience) คือการไม่ทำอะไรรตามใจตนเอง สามารถควบคุมความต้องการของตัวเองได้ มีความอดทนอดกลั้นและหักห้ามใจต่อความยากลำบาก อีกทั้งสามารถบังคับตนเมื่อเกียจคร้านและเหนื่อยอ่อน

3. การรับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self-Efficacy) สามารถรับรู้ความสามารถของตนเองว่าจะทำงานหรือทำตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ได้หรือไม่ ทำให้มีเป้าหมายมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.4 ลักษณะของการควบคุมตนเอง

ออร์พลอย เกษมสันต์ ณ อยุธยา (2546) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีการควบคุมตนเองสูงและต่ำไว้ดังนี้

บุคคลที่มีการควบคุมตนเองสูง เป็นผู้มีความสามารถในการเลือกกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ด้วยความคิดอย่างมีเหตุผล สามารถประเมินทางเลือก รู้จักแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา มีการวางแผนการดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคต ตลอดจนรับรู้ถึงผลการกระทำของตนเองสามารถให้รางวัลและลงโทษตนเองในผลการกระทำนั้น

บุคคลที่มีการควบคุมตนเองต่ำ จะขาดความสามารถในการประเมินและเลือกกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ด้วยเหตุผล มักกระทำการสิ่งต่าง ๆ ตามอำเภอใจตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลการกระทำนั้น ขาดทักษะในการแก้ปัญหา ไม่รู้จักการวางแผนการดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคต ตลอดจนไม่สามารถยับยั้งการกระทำหรือควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์เมื่ออยู่ในภาวะต้องเผชิญปัญหาหรือเกิดความขัดแย้งในจิตใจ

Thoresen and Mahoney (1974) กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่ควบคุมตนเองได้ ประกอบด้วย

1. มีความสามารถในการเลือกกระทำหรือมีลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์และการกระทำอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์
2. รู้จักการหาแนวทางในการแก้ปัญหาและวางแผนการดำเนินงานเพื่อเป้าหมายในอนาคต
3. รู้จักปฏิบัติตนในการยับยั้งซึ่งใจและอดทนเมื่อต้องเผชิญความยากลำบาก
4. สามารถรับรู้ถึงผลกระทำของตน รู้จักให้รางวัลและลงโทษตนเองในผลการกระทำนั้น

ดังนั้น ลักษณะของการควบคุมตนเอง คือ บุคคลที่มีความสามารถในการเลือกกระทำความสามารถในการประเมิน การแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหา การวางแผนการดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคต และรับรู้ถึงผลการกระทำของตนเอง ซึ่งการควบคุมตนเองแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกันคือการควบคุมตนเองสูงหรือการควบคุมตนเองต่ำ

2. การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

2.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

อังคณา ถิริศิลาเวทย์ (2548) ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในลักษณะของการตัดสินใจในสิ่งที่ตนเองเห็นว่าถูกต้อง กล้าแสดงออกในการคิด การพูด การกระทำ การออกความเห็นในการทำงานใดๆด้วยความมั่นใจ โดยไม่หวั่นวิตกหรือกลัวถูกตำหนิ

อัญชัชฐา แก้วกันยา (2549) ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองหมายถึง บุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคล ที่มีความกล้า หรือสามารถที่จะกระทำการใด ๆ ด้วยความแน่วแน่ ไม่ลังเลสงสัย ในการตัดสินใจที่จะกระทำลงไป และกล้าเผชิญปัญหาหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม มีความเพียรพยายามในการหาทางแก้ไขปัญหาและกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจแน่วแน่ และมั่นใจว่าจะต้องประสบผลตามที่ตั้งใจไว้

มาศฤดี ศรีวิเศษ (2556) ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง บุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง ทั้งในแง่ความพึงพอใจและการยอมรับในรูปร่าง ลักษณะความสามารถคุณค่าของตนและสภาพที่ตนมีอยู่ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ เข้าใจบทบาทของตนเองในสังคมได้อย่างเหมาะสมและสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จิระนันต์ ศรีภักดี (2560) ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความมั่นใจ หรือความกล้าของบุคคลที่จะทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จได้ตามที่ตนได้ตั้งใจไว้ แม้ว่าจะมีอุปสรรคก็ยังไม่ทำให้เกิดความย่อท้อ ยังคงสามารถทำสิ่งนั้น ๆ ต่อไป โดยมีความมั่นใจว่าตนมีความสามารถที่จะกระทำการสิ่งนั้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความถูกต้องเหมาะสม

ดังนั้น การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง บุคลิกภาพของบุคคลที่ไม่มี ความกล้าคิด ขาดความกล้าแสดงออก และไม่กล้าเผชิญปัญหาหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ อีกทั้งไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ไม่มีความตั้งใจที่แน่วแน่ ซึ่งทำให้การเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ และการแก้ปัญหา เป็นไปด้วยความรู้สึกที่ไม่มั่นคงและไม่มั่นใจว่าจะต้องประสบผลตามที่ตั้งใจไว้ อีกทั้งไม่สามารถเข้าใจในบทบาทของตนเองในสังคมและยังไม่สามารถปรับตัวอย่างในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 แนวคิด ทฤษฎีความเชื่อมั่นในตนเอง

Maslow (1954) ทฤษฎีของมาสโลว์ในส่วนของความต้องการด้านความภาคภูมิใจ เชื่อว่าคนในสังคมมีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จและประเมินค่าความสำเร็จของตนไว้สูง ทั้งยังมีความภาคภูมิใจในตนเอง และต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตนเองด้วย ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองจนพอใจจะทำให้คนนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเอง

มีค่า มีความสามารถและมีประโยชน์ต่อสังคม แต่ถ้าความต้องการนี้ถูกขัดขวางจะทำให้เกิดความรู้สึก
มีปมด้อย หรือเสียความภาคภูมิใจในตนเอง

Yoder and Proctor (1988) กล่าวว่า เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมีลักษณะดังนี้

1. กล้าแสดงออกในสิ่งที่เหมาะสม โดยปราศจากความก้าวร้าว
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง ถึงแม้ว่าทุกคนจะค้านเขา
3. เป็นมิตรกับคนทั่วไป
4. มุ่งมั่นทำงานจนกระทั่งสำเร็จ และมั่นใจว่าที่รู้เป็นสิ่งที่ดีพอ
5. เมื่อได้รับความสำเร็จ และถูกปฏิเสธ ก็มีความมั่นคงพร้อมที่จะลุกขึ้นสู้ด้วย
6. ทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี
7. เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เหมาะสม พร้อมที่จะเป็นผู้นำได้โดยไม่รีรอ
8. มีความคาดหวังที่จะเป็นผู้นำอย่างน้อยที่สุด 1 ครั้ง

ความเข้มแข็ง

Breckenridg (1955) พบว่า ลักษณะของบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

จะก่อให้เกิดพฤติกรรมดังนี้

1. ไม่สามารถควบคุมตนเอง
2. ขาดความรับผิดชอบ
3. ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
4. ไม่สามารถฟังความคิดเห็นหรือค่านิยมของผู้อื่นได้
5. มีความรู้สึกที่ตนเองถูกข่มขู่หรือขู่เชิญจากผู้อื่น
6. ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการเพ้อฝัน
7. ประารณาสິงใดก็ไม่กระทำตามลำดับขั้นของความเป็นจริง เนื่องจาก

วิตกกังวล ไม่กล้าทำอะไรเลย

8. คอยฟังผู้อื่นอยู่เสมอ
9. ไม่กล้าเผชิญอุปสรรคหรืองานที่ยากลำบาก

2.3 องค์ประกอบของความเชื่อมั่นในตนเอง

วารุณี ชนวรานิซ (2524) ได้สรุปองค์ประกอบของความเชื่อมั่นในตนเองไว้

3 ประการ ดังนี้

1. รู้จักตนเอง รู้ทั้งกายและใจในด้านจุดดีและจุดอ่อน ด้วยความเข้าใจ

ในพฤติกรรมของตนเอง รู้เท่าทันอารมณ์ต่าง ๆ ของตนเอง

2. พอใจตนเองในด้านกายและใจ เช่น พอใจด้านน้ำเสียง สีสาการพูด

ความสุภาพนุ่มนวล รูปร่างหน้าตา เป็นต้น

3. คิดคำนึงถึงสภาพปัจจุบันเสมอว่าจะพูดหรือทำอะไร คำพูด และการกระทำ นั้นจะมีผลอะไรติดตามมาบ้าง การรู้คิดอย่างรอบคอบจะทำให้บุคคลปรับปรุงการกระทำของเขาให้เหมาะสม ซึ่งทำให้บุคคลมีแนวทางการปฏิบัติตนที่น่าพอใจ

Maslow (1954) ได้สรุปว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. ด้านการกล้าแสดงออก ได้แก่ การกล้าตอบคำถามด้วยความมั่นใจ การกล้าซักถามข้อสงสัย พูด บรรยาย อธิบาย เล่าเรื่องหน้าชั้นโดยไม่รีรอ การกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล มีความกระตือรือร้น สามารถทำอะไรได้ด้วยตนเอง ไม่อาย ไม่ประหม่า ไม่ตื่นเต้น กล้าสวดาคณอื่นขณะที่พูดหรือตอบคำถาม กระฉับกระเฉง ว่องไว และกล้าที่จะเป็นผู้นำได้
2. ด้านการกล้าตัดสินใจ ได้แก่ การตัดสินใจโดยไม่ลังเล ตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่พึ่งพาความคิดของคนอื่น ตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีแผนงาน สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี และไม่หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เป็นปัญหา
3. ด้านการเป็นตัวของตัวเอง ได้แก่ การมีเหตุผลเป็นของตนเอง ไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง การกล้ารับผิดชอบเมื่อกระทำผิด มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ และมีความพอใจในสภาพของตนและสังคมที่อยู่
4. ด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้แก่ การมีแนวคิดเป็นของตนเอง ชอบทำสิ่งแปลกใหม่ ชอบที่จะแก้ปัญหาด้วยตัวเอง มีเสรีภาพในการแก้ปัญหา
5. ด้านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น การรู้จักช่วยเหลือและให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ การยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ โดยปราศจากความกลัว เปิดใจยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่นเสมอ และมองโลกในแง่ดี

ซึ่งสรุป ไชยศิริ (2556) แบ่งความเชื่อมั่นในตนเองได้เป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความมั่นคงทางจิตใจ (Mental Stability : MES) คุณลักษณะของนักเรียนที่มีความหนักแน่น แน่วแน่ ไม่ลังเล ไม่คล้อยตาม ต่อความรู้สึกของตนเอง หรือเมื่อถูกผู้อื่นชักชวนให้ประพฤติปฏิบัติในทางที่ไม่ดี
2. ความกล้า (Courage) หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียนที่สามารถพูด สามารถปฏิบัติมีความกล้าแสดงออก มีความเป็นผู้นำ ไม่เขินอาย เมื่ออยู่ต่อหน้าคนจำนวนมาก หรือได้รับมอบหมายงาน สามารถเผชิญความจริง ยอมรับผิดในสิ่งที่ตนทำ ชอบต่อสู้แข่งขัน ไม่ประหม่าหรือไม่เคอะเขิน สามารถแสดงความคิดเห็น เมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกับบุคคลอื่น หัวหาญ ไม่หวาดหวั่นไม่หวาดกลัว เมื่อเจอปัญหาหรืออุปสรรค
3. การพึ่งตนเอง (Self-Reliance) หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียนที่สามารถช่วยเหลือตนเอง โดยใช้ความรู้ความสามารถของตนเอง ไม่พึ่งพาคนอื่น ไม่ขอความช่วยเหลือ

สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้วยตนเอง ไม่ทำตัวเป็นปัญหา เป็นภาระแก่ผู้อื่น เมื่อเจอสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือเมื่อได้รับมอบหมายงาน

4. ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียนที่มีความพอใจ ภูมิใจในตนเอง ยึดมั่น ไม่หวั่นไหว มั่นคง ไม่ลอกเลียนแบบใคร สามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเองไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ เมื่ออยู่กับครอบครัว ในกลุ่มเพื่อนหรือที่สาธารณะทั่วไป

5. ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียนที่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับคนหมู่มาก เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้ ให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ สามารถทำให้กลมกลืน มีการเปลี่ยนแปลง แก้ไข ปรับปรุง ปรับนิสัย ปรับพฤติกรรม เมื่อเจอสภาพกดดัน เกิดความขัดแย้งซับซ้อนใจ ในกลุ่มเพื่อน ครอบครัว และต่อเทคโนโลยีในปัจจุบัน

องค์ประกอบของความเชื่อมั่นในตนเอง สรุปได้เป็น 5 ประการ ดังนี้

1. ด้านการเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) คือ การรู้จักตนเอง การมีเหตุผลของตัวเอง ไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผล มีความพอใจ ภูมิใจในตนเอง ยึดมั่น ไม่ลอกเลียนแบบใคร ตัดสินใจด้วยตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ รับผิดชอบต่องานที่ได้รับและไม่หวั่นไหวต่อคำวิจารณ์

2. ความกล้าแสดงออก (Courage) คือ คุณลักษณะที่กล้าแสดงออกความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล มีความกระตือรือร้น ทำอะไรด้วยตนเอง ไม่เขินอาย ไม่ประหม่า ไม่ตื่นเต้น กล้าสบตาผู้อื่นขณะพูดหรือตอบคำถาม กล้าตอบคำถามด้วยความมั่นใจ มีความเป็นผู้นำ

3. ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม (Adaptability) ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้ รู้จักช่วยเหลือและร่วมมือกับหมู่คณะ ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ มองโลกในแง่ดี เปิดใจยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่นเสมอ

4. การพึ่งตนเอง (Self-Reliance) ได้แก่ การมีแนวคิดเป็นของตนเอง ใช้ความรู้ความสามารถช่วยเหลือตนเองอีกทั้งชอบที่จะแก้ปัญหาและอุปสรรคได้ด้วยตนเอง ไม่พึ่งพาคนอื่น และมีเสถียรภาพในการแก้ปัญหา

5. ความมั่นคงทางจิตใจ (Mental Stability) มีความหนักแน่น แน่วแน่ ไม่ลังเล สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ไม่คล้อยตามความรู้สึกของตนเอง เมื่อถูกผู้อื่นชักชวนให้ประพฤติปฏิบัติในทางไม่ดี

2.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง

เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2539) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กว่าเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองนั้นจะต้องอาศัยประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก บุคคลผู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก คือ พ่อ แม่ ครู

และบุคคลที่เด็กรู้จัก ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีส่วนในการเสริมสร้างประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้กับตัวเด็กเป็นอย่างมาก ดังนั้น สิ่งแวดล้อมทางบ้าน สิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมทางสังคม จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะคอยส่งเสริมและสนับสนุนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กได้เป็นอย่างดี

1. พ่อแม่กับความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพ่อแม่ในการเสริมสร้างประสบการณ์หรือมีปฏิกริยาที่สร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับลูกมีดังนี้

1.1 ทักษะคิดของพ่อแม่ ซึ่งทักษะคิดของพ่อแม่ในการมีลูก การเลี้ยงดูลูกนั้น มีผลต่อปฏิกริยาความผูกพันทางอารมณ์ระหว่างพ่อแม่ โดยปฏิกริยาของพ่อแม่ต่อพัฒนาด้านทักษะการช่วยตนเองของเด็ก เป็นอีกประการหนึ่งที่จะสร้างความเชื่อมั่นหรือไม่เชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็ก พ่อแม่ที่ไม่ค่อยให้ลูกทำอะไรเอง เมื่อเด็กเริ่มช่วยตนเองได้บ้างพ่อแม่จะเคร่งครัดกับกฎระเบียบที่ตนวางไว้ และพยายามผลักดันให้ลูกช่วยตนเอง หรือทำในสิ่งที่พ่อแม่ต้องการ ล้วนเป็นเพราะพ่อแม่คอยบั่นทอนความเชื่อมั่นในตนเองของลูก ซึ่งในกรณีที่เด็กไม่เคยช่วยเหลือตนเองได้เลยจะรู้สึกว่าคุณเองนั้นไม่มีความสามารถ พ่อแม่จึงไม่ต้องการให้ช่วยตนเอง ส่วนกรณีที่เด็กถูกบังคับ เร่งรัดให้ช่วยตนเอง เมื่อประพฤติปฏิบัติไม่ได้ตามความคาดหวังของพ่อแม่ ก็จะรู้สึกไม่แน่ใจในความสามารถของตน และความรู้สึกเหล่านี้เอง จะนำไปสู่การขาดความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก

1.2 บุคลิกลักษณะของพ่อแม่ มีผลต่อการเกิดความเชื่อมั่น หรือไม่เชื่อมั่นในตนเองของเด็กได้เช่นกัน พ่อแม่ที่เป็นคนอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความอบอุ่น ใกล้ชิดกับลูก เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นคนที่สามารถตัดสินใจได้อย่างฉับพลัน ไม่มีจิตใจที่ทวนเร ซึ่งคุณสมบัติของพ่อแม่เช่นนี้ จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกได้เลียนแบบ และเป็นบุคลิกที่จะดึงดูดให้ลูกไว้วางใจ และมีความเชื่อมั่นในตัวพ่อแม่ ซึ่งจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก

1.3 ความสัมพันธ์ในครอบครัว ภายในครอบครัวที่มีบรรยากาศเป็นกันเอง อบอุ่นและพ่อแม่ใกล้ชิดกับลูกตลอดเวลา เด็กสามารถปรับตัวได้ดีและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนในครอบครัวที่พ่อแม่แตกแยกกัน หรือมีการทะเลาะกันทุกวัน หรือในครอบครัวที่พ่อแม่มีเวลาให้กับลูกน้อยเกินไป เด็กจะมีชีวิตอยู่ได้ด้วยความกลัว และหวาดระแวงอยู่ตลอดเวลา โดยเมื่อโตขึ้นจะมีบุคลิกที่อ่อนแอ หวาดกลัวต่อทุกสิ่ง และขาดความเชื่อมั่นในตนเองในที่สุด

2. ครูและเพื่อนนักเรียนกับความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อครู และเพื่อนนักเรียนในการสร้างประสบการณ์ หรือปฏิกริยาที่สร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็ก มีดังนี้

2.1 ทักษะของครู ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนและแสดงให้เห็นแก่เด็กได้รับรู้โดยทางสีหน้า ท่าทางของครู ในคำติชม และในการแสดงความเชื่อมั่นต่อความสามารถของเด็ก จะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าครูเห็นคุณค่าและความสามารถในตัวเขา แล้วเด็กก็จะพยายามทำงานให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้ถูกใจครู และเมื่อได้รับคำชมเชยมากขึ้น ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กก็จะเกิดขึ้นตามมา ทักษะของครูที่มีต่อวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก็จะมีบทบาทในการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็กเช่นกัน ครูที่เชื่อถือและยึดหลักการสอนแบบประชาธิปไตยนั้น จะสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับนักเรียนได้มากกว่า และดีกว่าครูที่เชื่อถือและยึดตนเองเป็นใหญ่ ก็เพราะครูจะให้สิทธิเสรีภาพแก่นักเรียนในการคิด พิจารณา ใช้ความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ นักเรียนก็จะได้เรียนรู้ว่าตนเองมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมาย มีคุณค่า และเกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่จะศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.2 บุคลิกลักษณะของครู ครูที่มีท่าทางเป็นมิตรและมีลักษณะของการยอมรับและเข้าใจผู้อื่น นอกจากครูจะเป็นแรงจูงใจให้เด็กอยากคิด มีพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญา แล้วยังทำให้เด็กเกิดความอบอุ่น สบายใจ และมีความมั่นใจที่จะซักถามหาความรู้จากครู โดยครูก็จะกลายเป็นผู้ที่มีความสำคัญสำหรับนักเรียน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนได้พยายามเลียนแบบ และพร้อมทำตามความคาดหวังของครู ดังนั้นครูที่มีบุคลิกลักษณะเป็นที่ยอมรับของนักเรียนนั้น ได้สร้างความคาดหวังที่สูงให้กับนักเรียน โอกาสที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จก็มีมาก เพราะนักเรียนมีครูที่คอยกระตุ้นให้กำลังใจและเชื่อในความสามารถของเขาที่จะทำงานนั้น ๆ ได้สำเร็จถึงแม้จะเป็นงานที่ค่อนข้างยากก็ตาม

2.3 ความสัมพันธ์กับเพื่อน เมื่อเด็กเริ่มเข้าโรงเรียน สังคมมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เด็กจะชอบหรือติดเพื่อนมาก แล้วแบ่งพวกเป็นกลุ่ม โดยในการเลือกคบเพื่อนร่วมหมู่นั้นเด็กจะเลือกกลุ่มที่อายุรุ่นราวคราวเดียวกัน มีลักษณะคล้ายคลึงกับตนเอง โดยอิทธิพลจากเพื่อนร่วมกลุ่มมีผลมาก เพราะทำให้เด็กเรียนรู้ว่า ตนเองแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับบทบาททางสังคมแล้วหรือยัง เพื่อน ๆ มีปฏิกิริยาอย่างไรกับตน เพื่อน ๆ จะยอมรับตนหรือไม่ ถ้าเด็กเป็นที่ชื่นชอบของเพื่อนและรู้ว่าตนเองเหนือกว่าและด้อยกว่าเพื่อนในเรื่องใดบ้าง เด็กก็จะรู้จักตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

2.4 การวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) การวัดความเชื่อมั่นในตนเอง มีรูปแบบที่นิยม ดังนี้

1. การสังเกต เป็นการเฝ้ามองดูสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมีจุดหมาย การสังเกตเป็นการยากที่จะสังเกตได้ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องวางแผนสังเกตเป็นบางเวลา
2. การสัมภาษณ์ เป็นการพูดจากับคนใดคนหนึ่งอย่างมีจุดหมาย

3. การเขียนตอบ แบบนี้จะต้องมีตัวเรา อาจเป็นข้อความหรือข้อความถาม หรือสถานการณ์ภาพ หรือสถานการณ์ภาษา แล้วแต่ความเหมาะสมบางที่เรียกว่าเป็นการรายงานตนเอง (Self Report) ออกมา เครื่องมือวัดแบบนี้มีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น แบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบวัด ฯลฯ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

สิริพรรณ บุรี (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ ในวัยเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 2 ปัจจัยได้แก่ เพศชาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 6 ปัจจัยได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ปกครอง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 2 ปัจจัยได้แก่ เพศหญิง และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภควดี อาจารย์ชัย (2551) การเปรียบเทียบพฤติกรรมบริโภคนิยมและเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดมุกดาหารที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมบริโภคนิยมและเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การอบรมเลี้ยงดู และความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมบริโภคนิยมและเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนโดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมบริโภคนิยมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดมุกดาหารได้ร้อยละ 11.4 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .055 สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดมุกดาหารได้ร้อยละ 7.7 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ .774 ผลการวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน โดยผ่านทางพฤติกรรมบริโภคนิยม ดังนั้นความเชื่อมั่นในตนเองมีอิทธิพลโดยทางตรงและทางอ้อมต่อเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน

3. การบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ

3.1 ความหมายของอิทธิพลของสื่อ

มาศฤดี ศรีวิเศษ (2556) อิทธิพลของสื่อ (Media) หมายถึง การที่บุคคลได้รับ แนวความคิดและแนวทางในการปฏิบัติตนโดยการรับข้อมูลข่าวสารสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อโทรคมนาคม ในด้านพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดง ความรุนแรงอันเป็นการนำมาซึ่งมีส่วนชี้นำชักจูง โน้มน้าวให้ผู้รับสารจากสื่อมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามรวมถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านความเชื่อและการกระทำ ความคิด ค่านิยม เจตคติ

ชื่นสุมล ไชยศิริ (2556) อิทธิพลของสื่อ หมายถึง แรงผลักดันที่มีผลกระตุ้นต่อ แนวคิด ความเชื่อ การกระทำ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของนักเรียน ที่สามารถชักจูง ทำให้คล้อยตาม เชื่อฟัง และยอมปฏิบัติตาม มีผลต่อการดำรงชีวิต ทั้งในด้านดีและ ด้านไม่ดี โดยการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อแขนงต่างๆ ทั้ง โทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต และ สื่อสิ่งพิมพ์ทุกชนิด เมื่อมีความสนใจ อยากรู้อยากเห็น ค้นหาเพื่อตอบข้อสงสัย หรือต้องการข้อมูล เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต

สรุปได้ว่า การบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ หมายถึง หมายถึง เอกสารต่าง ๆ เกิดจากอิทธิพลของสื่อ ซึ่งนักเรียนสามารถเข้าถึงได้ เช่น หนังสือที่มีรูปโป๊ เปลือย รูปการมี เพศสัมพันธ์ ข้อความหรือการบรรยาย วีซีดี ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต ที่แสดงออกถึงการเล่าโลม ร่วมเพศหรือมีส่วนส่งเสริมทำให้นักเรียนมีความรู้สึกทางเพศ การที่บุคคลได้รับแนวคิด ความเชื่อ แนวทางปฏิบัติตน จากการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อแขนงต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ภาพยนตร์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อโทรคมนาคม ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ การกระทำ ความคิด ค่านิยม เจตคติและพฤติกรรมไปในทางที่ดีและในทางที่ไม่ดีก็ได้

3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อ

Bandura (1978) พบว่า สื่อมวลชนเป็นแม่แบบประเภทหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งจากทฤษฎีของแบนดูราได้แบ่งแม่แบบออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. แม่แบบที่มีชีวิต (Live Model) ได้แก่ บุคคลในครอบครัว เพื่อนหรือผู้คนที่ ทั่วไปที่ผู้สังเกตสามารถติดต่อสัมพันธ์ได้

2. แม่แบบสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ได้แก่ ภาพแบบในสื่อสารมวลชน ทั้งหลาย เช่น ในภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3. แม่แบบในรูปคำสอน (Verbal Description or Instruction) เป็นแม่แบบที่เป็น การพูดหรือการบอกทางวาจา หรือเป็นคำสอนในภาษาเขียน

Bandura (1978) ได้รวบรวมวิธีการเรียนรู้ทางทักษะสังคมจะเกิดขึ้นได้โดยผ่าน ตัวแทนจากสื่อมวลชนเอาไว้ 3 แบบ คือ

1. Observation Learning ที่เปิดรับสื่อทุกชนิดย่อมรู้จักแบบแผนใหม่ๆ ของการแสดงพฤติกรรมอยู่ตลอดเวลาจากการนำเสนอของสื่อ เรารู้จักการยิงปืนต้องทำอะไร ทั้งที่ชีวิตจริงอาจไม่เคยเห็นหรือจับปืนเลยก็ได้

2. Inhibitory Effects การที่ได้เห็นตัวต้นแบบถูกลงโทษ เนื่องจากการกระทำบางอย่างจะช่วยลดแรงจูงใจของผู้เลียนแบบที่จะกระทำตามให้น้อยลง เนื่องจากผู้เรียนจะรู้สึกคล้ายกับว่าตัวเองถูกลงโทษเช่นกัน มีผลการวิจัยเชิงทดลองแสดงให้เห็นว่าเมื่อดูหนังที่ลงโทษใช้ความรุนแรงพฤติกรรมที่ชอบสอดครู้สอดเห็นหรือพฤติกรรมที่ต่อต้านทั้งหลาย ผู้ชมจะแสดงพฤติกรรมดังกล่าวในชีวิตจริงน้อยลง ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากบรรดาหนังต่าง ๆ ทั้งหลายที่ต้องลงโทษตัวร้ายในตอนจบ หรือละครโทรทัศน์ต้องมีแกนเรื่องแบบทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

3. Disinhibitory Effects สำหรับสื่อมวลชนนี้ให้แบบอย่างของตัวต้นแบบที่ได้รับรางวัลเนื่องจากกล้าแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่สังคมห้ามปรามมิให้ฝ่าฝืน ก็สามารถทำให้ผู้ชมเลียนแบบพฤติกรรมสวนกระแสสังคมให้มากขึ้นได้

Klapper (1960) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการเลือกรับข่าวสารหรือเปิดรับข่าวสารเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยการกลั่นกรอง 4 ชั้นตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) เป็นขั้นแรกในการเลือกช่องทาง การสื่อสารบุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งสารที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง เช่น การเลือกซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่ง เลือกเปิดวิทยุกระจายเสียงสถานีใดสถานีหนึ่งตามความสนใจและความต้องการของตน อีกทั้งทักษะและความชำนาญในการรับรู้ข่าวสารของคนเรานั้นก็ต่างกัน บางคนถนัดที่จะฟังมากกว่าอ่าน ก็จะชอบฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านหนังสือ เป็นต้น

2. การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) ผู้เปิดรับข่าวสารมีแนวโน้มที่จะเลือกสนใจข่าวจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง โดยมักเลือกตามความคิดเห็น ความสนใจของตน เพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจหรือ ทัศนคติเดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อไม่ให้เกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุล หรือมีความไม่สบายใจ ที่เรียกว่า ความไม่สอดคล้องทางด้านความเข้าใจ (Cognitive Dissonance)

3. การเลือกรับรู้และตีความหมาย (Selective Perception and Interpretation) เมื่อบุคคลเปิดรับข้อมูลข่าวสารแล้ว ก็เชื่อว่ารับรู้ข่าวสารทั้งหมดตามเจตนาารมณ์ของ ผู้ส่งสารเสมอไปเพราะคนเรามักเลือกรับรู้และตีความหมายสารแตกต่างกันไปตามความสนใจ ทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ สภาวะทางร่างกาย หรือ สภาวะทางอารมณ์และจิตใจฉะนั้นแต่ละคนอาจตีความเฉพาะข่าวสารที่สอดคล้องกับลักษณะส่วน

บุคคลดังกล่าว นอกจากจะทำให้ข่าวสารบางส่วนถูกตัดทิ้งไปยังมีการบิดเบือนข่าวสารให้มีทิศทางเป็นที่น่าสนใจของแต่ละบุคคลด้วย

4. การเลือกจดจำ (Selective Retention) บุคคลจะเลือกจดจำข่าวสารในส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทักษะ ทักษะ ฯลฯ ของตนเอง และมักจะลืมหรือไม่นำไปถ่ายทอดต่อในส่วนที่ตนเองไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย หรือเรื่องที่ขัดแย้งกับความคิดของตนเอง ข่าวสารที่คนเราเลือกจดจำไว้นั้น มักมีเนื้อหาที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนความรู้สึกนึกคิด ทักษะ ค่านิยม หรือความเชื่อของแต่ละคนที่มีอยู่เดิมให้มีความมั่นคงชัดเจนยิ่งขึ้นและเปลี่ยนแปลงยากขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในโอกาสต่อไปส่วนหนึ่งอาจนำไปใช้เมื่อเกิดความรู้สึกขัดแย้งและมีสิ่งที่ทำให้ไม่สบายใจขึ้น

3.3 ประเภทของสื่อ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545) ได้แบ่งประเภทของสื่อออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อบุคคล หมายถึง การใช้ผู้ส่ง ผู้รับ วิทยากรเป็นสื่อหรือช่องทางการถ่ายทอดสารสนเทศ
2. สื่อประเภทเครื่องมือ ได้แก่ สื่อที่เกี่ยวข้องกับวัสดุและอุปกรณ์เกี่ยวข้องกับสิ่งที่สิ้นเปลืองหมดไปและเครื่องมือความคงทนถาวร
3. สื่อที่ใช้ถ่ายทอดสารสนเทศประเภทวิธีการ ได้แก่ กิจกรรมที่เป็นเครื่องมือให้ผู้รับสามารถรับสารสนเทศในรูปของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เกม สถานการณ์จำลอง เป็นต้น

กิดานันท์ มะลิทอง (2546) ได้จำแนกสื่อออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่เก็บข้อมูลความรู้ไว้ในตัวเอง ซึ่งจำแนกย่อยได้เป็น 2 ลักษณะคือ ลักษณะที่หนึ่งคือวัสดุประเภทที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเองโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย ลักษณะที่สองคือ วัสดุประเภทที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเองจำเป็นต้องอาศัยผู้อื่นช่วย
2. สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางหรือตัวผ่านทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่บันทึกในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็นภาพหรือได้ยินเสียง โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ หนึ่งอุปกรณ์เครื่องฉาย สองอุปกรณ์เครื่องเสียง
3. สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ (Techniques and Methods) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเป็นแนวความคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยสามารถนำสื่อวัสดุและอุปกรณ์มาช่วยในการสอนเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้

3.4 องค์ประกอบของอิทธิพลสื่อ

มาศฤติ ศรีวิเศษ (2556) องค์ประกอบของอิทธิพลสื่อ คือ

1. การรับรู้สื่อ (Perception) หมายถึง พฤติกรรมการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารจากสื่อแขนงต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อโทรคมนาคม โดยการอ่าน การฟัง การศึกษาค้นคว้า เมื่อมีความสนใจ อยากรู้อยากเห็น มีข้อสงสัย ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดและความเชื่อ ทางด้านความคิด ค่านิยมและเจตคติ
2. การเรียนรู้จากสื่อ (Learn from Media) หมายถึง กระบวนการที่ทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และความคิด จากทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อโทรคมนาคม มีผลมาจากประสบการณ์ที่ได้ยิน ได้อ่าน และใช้เทคโนโลยี มีการค้นหา ทำให้คล้อยตาม และเชื่อว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พบเห็น นั้นเป็นพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดีในการปฏิบัติตาม
3. ผลของการเรียนรู้จากสื่อ (Result of Learning from Media) หมายถึง การทำตามแบบอย่างพฤติกรรมที่ปรากฏตามสื่อแขนงต่าง ๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อโทรคมนาคมเข้ามา เกิดการเลียนแบบหรือปฏิบัติตาม ทั้งพฤติกรรมการแสดงออก การแต่งตัว ที่เชื่อว่ามีเหมาะสมหรือตรงกับความต้องการของตนเอง บุคลิกบางอย่างมาใช้ตามที่พบเห็นในสื่อ ไม่ว่าจะเป็น การตบตี ดุด่า การใช้กำลัง การพูดคำหยาบ การแสดงสีหน้าท่าทาง การเลียนแบบการใช้อาวุธ เข้ามาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

นาฏยา วงษ์คำ (2556) องค์ประกอบของอิทธิพลสื่อ คือ

1. การรับรู้สื่อ (Perception) หมายถึง พฤติกรรมของนิสิตในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารโดยใช้ประสาทสัมผัส การดู การอ่าน การฟัง การศึกษาค้นคว้า จากสื่อแขนงต่าง ๆ ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อสิ่งพิมพ์ทุกชนิด เมื่อมีความสนใจ อยากรู้อยากเห็น มีข้อสงสัย ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดและความเชื่อ
2. การเรียนรู้จากสื่อ (Learn from Media) หมายถึง กระบวนการที่ทำให้นิสิตเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และความคิด มีผลมาจากประสบการณ์ที่ได้ยิน ได้สัมผัส ได้อ่าน และใช้เทคโนโลยี มีการศึกษา ค้นหา ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจ ชื่นชม เห็นด้วย คล้อยตาม และเชื่อว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พบเห็น จากสื่อแขนงต่าง ๆ ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อสิ่งพิมพ์ทุกชนิด นั้นเป็นพฤติกรรมที่ดีควรปฏิบัติตามหรือไม่ควรปฏิบัติตาม
3. การเลียนแบบสื่อ (Imitation) หมายถึง การนำแบบอย่างพฤติกรรมที่ปรากฏตามสื่อแขนงต่าง ๆ ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อสิ่งพิมพ์ทุกชนิด เข้ามาเป็นแนวทาง ต้นแบบ เกิดการเลียนแบบ หรือปฏิบัติตาม ทั้งพฤติกรรมการแสดงออก การแต่งตัว ที่เชื่อว่ามีเหมาะสมหรือตรงกับความต้องการของตนเอง ซึ่งมีการศึกษา ค้นหา หาข้อมูลมาเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต

สรุปว่า องค์ประกอบของอิทธิพลสื่อ มี 3 ประการ ดังนี้

1. การรับรู้จากสื่อ (Perception) หมายถึง พฤติกรรมในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร เมื่อมีความสนใจหรือมีข้อสงสัย อยากรู้ อยากเห็นจากสื่อแขนงต่าง ๆ ทั้งโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต วิทยุ ภาพยนตร์ และสื่อสิ่งพิมพ์ทุกชนิดโดยใช้ประสาทสัมผัส การดู การอ่าน การฟัง การศึกษาค้นคว้า ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดและความเชื่อ ค่านิยมและเจตคติ

2. การเรียนรู้จากสื่อ (Learn from Media) หมายถึง กระบวนการที่มีผลมาจาก ประสบการณ์ที่ได้ดู ได้ฟัง ได้สัมผัส ได้อ่าน และใช้เทคโนโลยี มีการศึกษา ค้นหาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม และความคิด ทำให้มีความเข้าใจ เห็นด้วย คล้อยตาม ชื่นชม และเชื่อว่า พฤติกรรมต่าง ๆ ที่พบเห็นจากสื่อต่าง ๆ นั้น เป็นพฤติกรรมที่ดีควรปฏิบัติตามหรือไม่ควรปฏิบัติตาม

3. การเลียนแบบจากสื่อ (Imitation) หมายถึง การนำแบบอย่างพฤติกรรมที่ปรากฏตามสื่อแขนงต่าง ๆ มาเลียนแบบ หรือปฏิบัติตาม โดยมีแนวทาง ต้นแบบจากสื่อที่ได้รับ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งพฤติกรรมการแสดงออก การแต่งตัวที่เชื่อว่ามีเหมาะสมหรือตรงกับความต้องการของตนเอง ซึ่งมีการศึกษา ค้นหาและหาข้อมูลมาเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อ

ชาติวุฒิ วัจนวล (2542) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีต่อความรู้และเจตคติ เรื่องเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสหศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนมัธยมตอนปลาย 400 คน จากการศึกษาพบว่า ในส่วนของการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารเรื่องเพศศึกษานั้นกลุ่มตัวอย่างจะเปิดรับข้อมูลเรื่องเพศศึกษาจากสื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 78.8 และวิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 43.0 นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับข้อมูลเรื่องเพศศึกษาจากหนังสือพิมพ์เฉลี่ยสัปดาห์ละ 2.8 ครั้ง และนิตยสารเฉลี่ยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในส่วนของการพฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่จะคุยเรื่องเพศศึกษากับเพื่อน ร้อยละ 91.5 ส่วนเรื่องที่คุยกับเพื่อนได้แก่ เรื่องความรัก และเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย

อัจฉรา ทองอยู่ (2550) ศึกษาการเปิดรับสื่อโทรทัศน์กับวัฒนธรรมการแต่งกายของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 16-18 ปี มีพฤติกรรมการเปิดรับโทรทัศน์เกี่ยวกับการแต่งกายโดยมีความถี่ในการเปิดรับทุกวัน รายการที่นำมาประยุกต์ใช้กับการแต่งกายมากที่สุดคือ รายการเพลง/ดนตรี และมีดารานักแสดงเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการแต่งกายของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ในส่วนของทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นต่อการแต่งกายหลังจากการเปิดชมโทรทัศน์ มีทัศนคติต่อการแต่งกายโดยรวมในระดับที่เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในข้อความทัศนคติว่า “วัยรุ่นไทยปัจจุบันมีความคิดอิสระในการแต่งกาย” สำหรับพฤติกรรมการแต่งกายหลังจากเปิดรับโทรทัศน์ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมให้ความสำคัญกับ

การแต่งกายเป็นอย่างมาก มีการแต่งกายในลักษณะคล้าย ๆ กันอยู่เสมอกับกลุ่มเพื่อนตามแฟชั่น มีการซื้อเครื่องแต่งกายโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย และมีลักษณะที่ล้ำสมัยอยู่เสมอ

ปริมา อภิโชติกร (2551) ศึกษาอิทธิพลของสื่อลามกที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาในกลุ่มอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าด้านพฤติกรรมการเปิดรับสื่อส่วนใหญ่เปิดรับสื่อลามกจากอินเทอร์เน็ตมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 37.02 สถานที่เปิดรับสื่อลามกที่บ้านหรือที่พักของตนเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.40 โดยมีความถี่ในการเปิดรับสื่อลามกจากโทรศัพท์มือถือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.02 และมีการเปิดรับสื่อลามกจากอินเทอร์เน็ตเป็นเวลา 3 ชั่วโมงขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.81 ส่วนวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อลามกเกิดจากอยากรู้อยากเห็น รู้จักสัมผัสสื่อลามกเป็นครั้งแรกเมื่ออายุ 13 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.51 โดยผ่านทางเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 28.10 ด้านพฤติกรรมการเปิดรับสื่อลามกรูปแบบต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่มีการเปิดรับรูปแบบภาพการร่วมรักหรือภาพการมีเพศสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ การ Chat และโชว์ภาพลามกผ่านกล้อง (Cam Frog) เว็บไซต์ลามก โดยผ่านอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์ในการค้นหาและเข้าถึงสื่อลามกเพื่อความสนุกสนานบันเทิง และอยากรู้อยากเห็น โดยผ่านอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ความฉลาดทางอารมณ์

4.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

สมบูรณ์ ตันยะ และคณะ (2551) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า คือ ความสามารถของบุคคลในการตระหนักรู้ถึงความรู้ ความคิดและอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น รู้จักจัดการบริหารอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม สามารถรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นและดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างอย่างสรรค์และมีความสุข

รังสรรค์ โฉมยา (2552) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่า หมายถึง คุณลักษณะเป็นความสามารถในการตระหนักรู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น และใช้เป็นแรงจูงใจในการบริหารจัดการ อารมณ์ความรู้สึกของตนเองได้เป็นอย่างดี

ชินสุมล ไชยศิริ (2556) ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่ตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง สามารถดูแลและควบคุมการแสดงออกได้อย่างเหมาะสม สร้างความหวัง และให้กำลังใจตนเอง ไม่ย่อท้อกับอุปสรรคจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

วิไลวรรณ สมบูรณ์ (2559) ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถรับรู้ เข้าใจและควบคุมพฤติกรรมแสดงออกทางกาย วาจา และความรู้สึกอารมณ์ของตน รวมทั้งความสามารถในการจัดการและปรับเปลี่ยนความรู้สึกอารมณ์ของตน ให้เชื่อมโยงไปสู่พฤติกรรมแสดงออกบุคคลอื่นในบริบทและสถานการณ์ดังกล่าวที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

ดังนั้น ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่ตระหนักถึง ความรู้สึก ความคิดและอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถจัดการกับอารมณ์ตนเองและแรงกระตุ้น ภายในไม่เหมาะสม ไม่สามารถรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ ปราศจากการเห็นอกเห็นใจคนอื่น มองโลกในแง่ร้าย

4.2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

Goleman (1995) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย

1. ความตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) คือ การที่บุคคลรู้ว่าตนกำลัง รู้สึกอย่างไรในขณะนั้น สามารถบอกความรู้สึกของตนเองได้อย่างถูกต้องและเปิดเผยรู้ว่าการเกิด อารมณ์ของตนเองมีสาเหตุมาจากสิ่งใด และจะมีผลต่อตนเอง ผู้อื่น และการปฏิบัติงานอย่างไร รู้สาเหตุของความวิตกกังวล ความคับข้องใจ มีสติรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง สามารถตัดสินใจคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมั่นใจ
2. การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (Self-Regulation) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นได้อย่างเหมาะสม สามารถคิดอย่างมีเหตุผล ยอมรับและก้าวทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ใช้คำพูดอย่างระมัดระวังและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ยอมรับ ความล้มเหลวและหาทางออกได้อย่างสมเหตุสมผล
3. การจูงใจตนเอง (Motivation) คือ การใช้พลังงานความรู้สึกภายในเพื่อเป็น สิ่งกระตุ้นเตือนให้ตนทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้โดยไม่คำนึงถึงสิ่งจูงใจภายนอก เช่น เงินหรือสิ่งตอบแทนอื่น ๆ มีความพอใจที่จะปรับปรุงงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม สามารถสร้างทางเลือกใหม่ ในการทำงานที่จะสามารถนำไปสู่เป้าหมายที่ดี มองโลกในแง่ดี ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรค และความล้มเหลว
4. การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy) คือ การรับรู้ถึงความรู้สึก ความต้องการของผู้อื่นสามารถรับรู้ สนใจและเข้าใจในแง่คิด ทรรศนะของผู้ที่อยู่รอบข้าง ตัดสินใจทำ สิ่งใดโดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นไม่ใช่ความคิดของตนเป็นหลัก
5. การมีทักษะทางสังคม (Social Skill) คือ ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สามารถเป็นมิตรกับบุคคลได้ทุกประเภท มีความสามารถในการพูดโน้มน้าว ชักจูงให้ผู้อื่นคล้อยตามกับสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เสริมสร้างความร่วมมือในการทำงาน และความสามัคคีในหมู่คณะ สามารถทำให้ผู้อื่นที่อยู่รอบข้างมีความสุข

กรมสุขภาพจิต (2544) ได้แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์เป็น 3 ด้าน คือ เก่ง ดี สุข ซึ่งประกอบด้วยความสามารถต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นอก เห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประกอบด้วยความสามารถต่อไปนี้

1.1 ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.1 รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้

1.1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม

1.2 เห็นใจผู้อื่น

1.2.1 ใส่ใจผู้อื่น

1.2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น

1.2.3 แสดงความเห็นอกเห็นใจอย่างเหมาะสม

1.3 รับผิดชอบ

1.3.1 รู้จักให้/รู้จักรับ

1.3.2 รับผิดชอบ/ให้อภัย

1.3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2. เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ประกอบด้วย ความสามารถต่อไปนี้

2.1 รู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง

2.1.1 รู้ศักยภาพตนเอง

2.1.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้

2.1.3 มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย

2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา

2.2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา

2.2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา

2.2.3 มีความยืดหยุ่น

2.3 มีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

2.3.1 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

2.3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

2.3.3 กล้าแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

3. มีสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ประกอบด้วย

3.1 ภูมิใจในตนเอง

3.1.1 เห็นคุณค่าตนเอง

3.1.2 เชื่อมั่นในตนเอง

3.2 พึงพอใจในชีวิต

3.2.1 มองโลกในแง่ดี

3.2.2 มีอารมณ์ขัน

3.2.3 พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3.3 มีความสงบทางใจ

3.3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข

3.3.2 รู้จักผ่อนคลาย

3.3.3 มีความสงบทางจิตใจ

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์มีตัวแปรที่สังเกตได้ 5 ตัวแปร ตามโครงสร้างความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของ Goleman (1998) ดังนี้

1. การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (Self-Awareness) หมายถึง การเข้าใจถึง อารมณ์ความรู้สึกของตนเอง มีการรู้สาเหตุ รู้ตัว ที่ทำให้ตนเองเกิด อารมณ์ดีใจ เสียใจ โกรธ มีสติอยู่เสมอทั้งในด้านการเรียนและการทำงาน

2. การจัดการกับอารมณ์ตนเอง (Self-Regulation) หมายถึง ความสามารถในการจัดการ ควบคุม ดูแลความรู้สึกเช่น ดีใจ เสียใจ โกรธ เมื่อมีสถานการณ์ที่ส่งผลต่อความรู้สึก เหล่านั้นสามารถที่จะยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและสะกดกลั้นอารมณ์ได้ สามารถแสดงออกได้เหมาะสมตามสถานการณ์

3. การจูงใจตนเอง (Motivation Themselves) หมายถึง การกระตุ้นให้ตนเอง มีกำลังใจมีความกระตือรือร้น สร้างความหวัง ในการเรียน การทำงาน สามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ สามารถอดทนรอ มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวต่อสภาพกดดันในสถานการณ์ต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

4. การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Empathy) หมายถึง ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ เข้าใจ ยอมรับความคิดเห็น และทราบความต้องการของผู้อื่น รู้ถึงความรู้สึกนึกคิด สามารถแปลความหมายของอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นได้ เมื่อมีโอกาสทำงานร่วมกัน หรือเมื่อพบปะสังสรรค์กับผู้อื่น

5. การมีทักษะทางสังคม (Social Skill) หมายถึง การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เมื่อต้องการพบเพื่อนใหม่สามารถเจรจาต่อรองเพื่อยุติปัญหาได้อย่างเหมาะสม สามารถพูดคุยโน้มน้าวให้ผู้อื่นคล้อยตาม

4.3 การวัดความฉลาดทางอารมณ์

ชื่นสุมล ไชยศิริ (2556) แนวทางการวัดความฉลาดทางอารมณ์ที่กล่าวมา พบว่า การวัดความฉลาดทางอารมณ์สามารถทำได้หลายแนวทาง ได้แก่ การประเมินด้านแรงจูงใจภายใน บุคคล การใช้เทคนิคเหตุการณ์สำคัญ สถานการณ์จำลอง การสัมภาษณ์เชิงลึก และการใช้

แบบทดสอบที่มีความเป็นปรนัย การให้รายงานตนเองและวัดเชิงอัตวิสัย ซึ่งความฉลาดทางอารมณ์ เป็นคุณลักษณะด้านจิตพิสัยที่แสดงถึงระดับของอารมณ์ ความคิด ความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ดังนั้นการเลือกรูปแบบการวัดจึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของสิ่งที่เราต้องการจะวัด และแบบวัดนั้นจะต้องกระตุ้นให้ผู้ตอบแสดงอารมณ์ ความคิด ความรู้สึกออกมาตามความเป็นจริง เพื่อก่อให้เกิดความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่นและเกิดประโยชน์สูงสุดในการนำไปใช้

4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

ประภัสสร ศรีสวัสดิ์ (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 748 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านเพศ เศรษฐกิจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนลำดับ การเกิดสถานภาพสมรสของบิดามารดา และชั้นเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความฉลาดทางอารมณ์ เมื่อแยกเป็นรายด้าน 3 ด้าน พบว่า เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 สถานภาพสมรสของบิดามารดา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับระดับความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05

Fisher and Ashanasy (2000) ได้ศึกษาพบว่าบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์มักเป็นผู้ที่มีแนวโน้มว่าจะประสบ ความสำเร็จในชีวิต ส่วนบุคคลที่มีปัญหาในชีวิตสมรส ปัญหาครอบครัว และปัญหาสุขภาพมักเป็นผู้ที่ขาดความฉลาดทางอารมณ์ และเป็นบุคคลที่ไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน และการประกอบอาชีพ ความเสียหายที่ยิ่งใหญ่เหล่านี้มักมีผลกระทบโดยตรงต่อเด็กและวัยรุ่น ทั้งนี้เพราะผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำจะเป็นสาเหตุนำไปสู่การเก็บกอด การมีนิสัยในการกินผิด ๆ การตั้งครมโดยไม่ต้องการ การก้าวร้าว และการก่ออาชญากรรมที่รุนแรง อาจกล่าวได้ว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวในชีวิตของแต่ละบุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ทั้งสิ้น

5. สัมพันธภาพเชิงลบในครอบครัว

5.1 ความหมายของสัมพันธภาพในครอบครัว (Family Relationship)

รัชดาพร บุตรเริ่ม (2551) สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว มีความห่วงใยกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอาจจะเป็นทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ สัมพันธภาพที่ดี เป็นความสัมพันธ์ที่มีความรักใคร่กลมเกลียวกันในครอบครัว ก่อให้เกิดความผูกพัน ยอมรับฟังความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่วนสัมพันธภาพที่ไม่ดี เป็นความสัมพันธ์ที่มีความขัดแย้งต่อกัน ไม่มีความห่วงใยรักใคร่กลมเกลียวกัน

นิรภัย จันทรสวัสดิ์ (2551) ความสัมพันธ์ในครอบครัว หมายถึง ลักษณะความผูกพัน เกี่ยวข้องกันหรือการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันภายในครอบครัว ระหว่างสมาชิกในครอบครัวซึ่งอาจเป็นไปได้ ในทางที่ดีหรือไม่ก็ได้ หากความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นความปรองดองรักใคร่เข้าใจกัน ไม่มีความขัดแย้งระหว่างกัน จัดว่าเป็นสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งจะก่อให้เกิดความพึงพอใจในครอบครัว และ กลายเป็นพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดีต่อไป อีกทั้งมีผลให้สมาชิกในครอบครัวมีการพัฒนาความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกับผู้อื่นได้อีกด้วย

ศรีทัษิม พาณิชพันธุ์ (2544) ได้ให้ความหมายของความสัมพันธ์ในครอบครัว หมายถึงความผูกพันรักใคร่ ความใกล้ชิด คำนึง สนับสนุนระหว่างบิดา มารดา และบุตร รวมถึงเครือญาติและบุคคลอื่นๆ ในครอบครัวที่อาศัยอยู่ในครอบครัวนั้น ๆ ด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็นเรื่องที่สามารถก่อให้เกิดผลดี หรือก่อให้เกิดปัญหา และเป็นมูลเหตุแห่งปัญหานานาประการ

โอลสัน และคณะ (Olson and others, 1979) ได้ให้ความหมายของความสัมพันธ์ในครอบครัวไว้ว่า เป็นความผูกพันทางอารมณ์ของสมาชิกในครอบครัวที่มีให้กับอีกคนหนึ่งและระดับประสบการณ์การปกครองตนเองของแต่ละคนในระบบครอบครัว หรือในอีกความหมายหนึ่ง คือ ความผูกพันใกล้ชิดของสมาชิกในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกันทั้งทางกายภาพและทางจิตใจในสภาวะที่มีกำลังใจหรือที่ถ้อย

สรุปได้ว่า สัมพันธภาพเชิงลบในครอบครัว หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่มีความผูกพันกันภายในครอบครัว สัมพันธภาพที่แยหรือเป็นไปในเชิงลบ เช่น ไม่รักใคร่กัน ไม่มีเข้าใจกันมีความสัมพันธ์ที่ห่างเหิน ขัดแย้งกันอยู่เสมอ ไม่มีความห่วงใยรักใคร่กลมเกลียวกัน ไม่ช่วยเหลือกัน เป็นต้น สัมพันธภาพที่ดี ก่อให้เกิดความพึงพอใจในครอบครัว และกลายเป็นพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดีต่อไป และมีผลให้สมาชิกในครอบครัวมีการพัฒนาความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกับผู้อื่นได้อีกด้วย

5.2 องค์ประกอบความสัมพันธ์ในครอบครัว

โอลสัน และคณะ (Olson and others, 1979) สรุปว่า ในการศึกษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างกันของบุคคลถือเป็นความสัมพันธ์กันทางบทบาท คือ สมาชิกที่มีความสัมพันธ์กันนั้นไม่มีโอกาสเลือกที่จะสัมพันธ์กันเมื่อลูกคลอดมาจะต้องเกิดความสัมพันธ์กันขึ้นระหว่างพ่อ แม่ ลูก ซึ่งเป็นไปตามบทบาททางสังคมอย่างไรก็ตาม บุคคลทั่วไปยังมองความสัมพันธ์ในครอบครัวว่าเป็นความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด (Close Relationship) โดยพิจารณาจากระดับความเข้มข้นในการผูกพันกัน (Intensity) ความคุ้นเคยสนิทสนมกัน (Intimacy) ความเชื่อถือไว้วางใจกัน (Trust) และการเข้าไปเกี่ยวข้องกับ (Commitment) ซึ่งความสัมพันธ์ในครอบครัว (Family Cohesion) มีตัวชี้วัดดังนี้

1. ความผูกพันทางอารมณ์ (Emotional Bounding) หมายถึง ความเอาใจใส่ และดูแลเอื้ออาทรต่อกัน มีความรักความห่วงใย ตลอดจนการให้กำลังใจกันและกัน ขึ้นชมยินดี เมื่อมีสมาชิกในครอบครัวประสบความสำเร็จ

2. ความมีอิสรภาพ (Independent) หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัว มีอำนาจในการปกครองตนเองและการไม่บังคับให้สมาชิกในครอบครัวทำตามอำเภอใจของตนเอง เคารพสิทธิในเรื่องส่วนตัวของสมาชิกในครอบครัว

3. ขอบเขตความสัมพันธ์ (Boundaries) หมายถึง ความยืดหยุ่น การอนุญาต การเปิดรับสิ่งใหม่ของสมาชิกในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกันในด้านกายภาพและจิตวิทยาในเรื่องการคบ คน สถานที่ความคิดหรือค่านิยมต่าง ๆ เช่น การอนุญาตให้ลูกคบเพื่อนหลากหลายประเภท อนุญาตให้เพื่อนับถือศาสนาได้ตามความคิดของตนเอง อนุญาตให้เปิดรับความคิดใหม่ ๆ ผ่านสื่อ อนุญาตให้นำค่านิยม ความคิดหรือบุคคลเข้ามาในครอบครัวได้ ยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของกัน และกัน

4. การใช้เวลาอยู่ร่วมกัน (Time) หมายถึง การมีเวลาอยู่ร่วมกัน หรือการที่ทุกคนในครอบครัวได้ร่วมทำกิจกรรมหลายอย่างรวมกันในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือมีโอกาส พุดคุยกัน

5. พื้นที่ความใกล้ชิดสนิทสนม (Space) การสัมผัสกอดรัด เช่น การโอบรัด เกี่ยวแขนหรือหอมแก้มกันในครอบครัว เป็นการแสดงความรักความอบอุ่นตามธรรมชาติ และ เคารพสิทธิกันและกันในสถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัวของตนเอง

6. ความเป็นเพื่อน (Friends) หมายถึง ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความเชื่อใจกันให้ความเป็นกันเอง เปิดเผย ความคุ้นเคยและการให้คำแนะนำ

7. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง การร่วม พิจารณาปัญหาครอบครัวร่วมกัน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาสำคัญ ๆ ในครอบครัว

8. ความสนใจ (Interest) หมายถึง ความสนใจในการทำกิจกรรมในเรื่องใด เรื่องหนึ่งร่วมกันโดยมีความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ร่วมกันตลอดจนให้ความสนใจในกิจกรรมของอีก ฝ่ายหนึ่ง

9. การพักผ่อนหย่อนใจ (Recreation) หมายถึง การที่พ่อแม่ลูก ได้มีกิจกรรม ร่วมกันในการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีเวลาว่าง เช่น การท่องเที่ยวต่างจังหวัด การเล่นกีฬา การออกไปบันเทิงนอกบ้าน การชมวิถีทัศน์หรือภาพยนตร์ การทำงานอดิเรกร่วมกัน

แกรนด์ล (Crandall, 1969) สรุปว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นความสัมพันธ์ แบบปฐมภูมิ (Primary Relationship) ซึ่งมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. บทบาทที่หลากหลาย (Number of Role) กล่าวคือ ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันหลายบทบาท เช่น เป็นพ่อแม่ เป็นผู้สั่งสอน เป็นผู้เลี้ยงดู เป็นผู้ช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวมีการปฏิสัมพันธ์กันหลาย ๆ ด้าน ทำให้ได้รู้จักค่านิยมความสนใจ ความเชื่อถือ ตลอดจนบุคลิกที่เป็นจริงของกันและกัน

2. การสื่อสาร (Communication) ความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิมีการสื่อสารแบบเปิด มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างอิสระและกว้างขวาง

3. อารมณ์ (Emotion) ความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิในครอบครัวก่อรูปร่างขึ้นมาจากอารมณ์ต่าง ๆ ระหว่างสมาชิก ก่อให้เกิดความรัก ความเข้าใจ ความผูกพันรักใคร่ ความคิดถึง หรือเป็นความขัดแย้ง ความโกรธ ก็ได้

4. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึก (Transferability) ความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิเป็นการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลเป็นคน ๆ หนึ่งไปมีความรู้สึกผูกพันเฉพาะเจาะจง ยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้ และไม่สามารถที่จะถ่ายทอดไปสู่คนอื่นได้ง่าย ๆ

อัมเบอร์สัน (Umberson, 1992) ให้ความเห็นว่า สัมพันธภาพในครอบครัวจะมั่นคงได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้

1. สัมพันธภาพในครอบครัวจะต้องยั่งยืนและขยายใหญ่
2. บุตรควรมีความสัมพันธ์ต่อบิดามารดา
3. สังคมจะยกย่องครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี
4. ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี สมาชิกในครอบครัวจะเกิดความรู้สึกมีคุณค่าและเจตคติที่ดีต่อสังคม

5. ความผูกพันระหว่างบิดามารดาและบุตร ต้องมีความเกี่ยวข้องกันตลอดเวลา
สรุปได้ว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมี 3 องค์ประกอบ คือ

1. ความรักใคร่ชื่นชม (Appreciation and Affection) หมายถึง การแสดงออกระหว่างสมาชิกในครอบครัวเมื่อสมาชิกในครอบครัวประพฤติปฏิบัติดี ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำกิจกรรมเพื่อส่วนร่วม โดยแสดงการชื่นชม ชมเชย ให้รางวัล แสดงความยินดี เห็นคุณค่าและยอมรับความสามารถด้านการเรียน ด้านกีฬาของสมาชิกในครอบครัวอีกทั้งให้โอกาสปรับปรุงตัวเมื่อกระทำผิด

2. การสื่อสารในเชิงบวก (Positive Communication) หมายถึง การพูดคุยระหว่างสมาชิกในครอบครัวเมื่อสมาชิกในครอบครัวประพฤติปฏิบัติดี มีการกล่าวขอบคุณและชื่นชมสามารถพูดคุยได้อย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา เมื่อมีปัญหาหรือความขัดแย้ง โดยใช้คำพูดจาที่ไพเราะอ่อนหวาน นำฟัง

3. กิจกรรมของครอบครัว (Family Activities) หมายถึง ช่วงเวลาที่สมาชิกในครอบครัวได้ใช้เวลาด้วยกัน ทั้งในบ้านและนอกบ้าน เช่น การทำบุญตักบาตร การทำงานอดิเรกหรือเล่นกีฬาด้วยกัน การรับประทานอาหารร่วมกัน การช่วยกันทำความสะอาดบ้าน รวมถึงการออกไปพักผ่อนหย่อนใจ การร่วมกิจกรรมและการบำเพ็ญประโยชน์

5.3 การวัดความสัมพันธ์ในครอบครัว

ซินส์มุล อุกฤษฏ์วิริยะ (2543) สร้างแบบวัดความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยสร้างครอบคลุม 9 ตัวชี้วัดตามทฤษฎีของโอลสัน คือ ความผูกพันทางอารมณ์ ความมีอิสรภาพ ขอบเขตความสัมพันธ์ การใช้เวลาอยู่ร่วมกัน พื้นที่ความใกล้ชิดสนิทสนม ความเป็นเพื่อน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความสนใจ และการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .923

นิรภัย จันทร์สวัสดิ์ (2551) เลือกใช้เครื่องมือวัดความสัมพันธ์ในครอบครัวที่เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท โดยใช้ทฤษฎีความสัมพันธ์ในครอบครัวของสตินเน็ต (Stinnett) แยกเป็นตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงภายนอก คือ การมีพันธะสัญญาต่อกัน ความรักใคร่ชื่นชม การสื่อสารในเชิงบวก การใช้เวลาร่วมกัน การมีจิตสำนึกที่ดี ความสามารถในการแก้ไขปัญหาในครอบครัว

5.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว

5.4.1 ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของซัลลิแวน ฮอลล์ และลินเซย์ (Hall and Lindzey, 1963) ได้กล่าวถึงทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลโดยมีความเห็นว่า พฤติกรรมและบุคลิกภาพของมนุษย์ เป็นผลมาจากสัมพันธภาพระหว่างบุคคล บุคคลไม่สามารถแยกความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้เลยนับตั้งแต่เกิดมนุษย์นั้นเป็นผลผลิตของการมีความสัมพันธ์กันทางสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสรีระวิทยาเป็นเครื่องบ่งชี้ความต้องการของบุคคลและบอกทิศทางของการเจริญเติบโต โครงสร้างบุคลิกภาพ ซึ่งซัลลิแวน ได้อธิบายว่า โครงสร้างของบุคลิกภาพมีหลากหลายเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสามารถแบ่งได้อย่างหยาบ ๆ 3 ประการคือ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2540)

1) กระบวนการปรับเปลี่ยนพลังงาน (Dynamism) คือ พฤติกรรมที่เป็นความเคยชินในด้านความสัมพันธ์กับคนอื่น เช่น ชอบรับใช้ช่วยเหลือบุคคล ชอบเอาเปรียบ ชอบปิ่นเพื่อให้ใครๆ เห็นอกเห็นใจ ฯลฯ ศูนย์กลางของกระบวนการปรับเปลี่ยนพลังงาน คือ ระบบตัวตน (Self System) เป็นกระบวนการที่พัฒนามาจากวิธีการป้องกันตนเอง เพื่อให้ความสัมพันธ์กับผู้อื่นดำเนินไปอย่างราบรื่น

2) กระบวนการสร้างภาพบุคคล (Personification) คือ มโนภาพที่บุคคลวาดเป็นภาพตัวเอง เป็นภาพคนอื่นที่มีสัมพันธ์ภาพกับตน โดยจะมีความเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งกับความรู้สึก เจตคติและความคิดที่บุคคลมีขึ้นเนื่องจากได้รับประสบการณ์ทางด้านความพึงพอใจและความวิตกกังวลและจะมีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของบุคคลที่เคยได้รับจากบุคคลอ้างอิง และสร้างภาพบุคคลตามประสบการณ์ที่ได้รับ อันจะทำให้บุคคลมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและบุคคลอื่น นั่นก็คือบุคคลสามารถที่จะประเมินตนได้ ดังนั้นภาพก็จะเกิดขึ้น

3) กระบวนการคิด (Cognitive Process) ซัลลิแวนเชื่อว่า กระบวนการคิดเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างบุคลิกภาพ ซึ่งมี 3 ลักษณะใหญ่ ๆ ได้แก่

3.1 ประสบการณ์โปรโตแทกซิก (Prototaxic) เป็นประสบการณ์ที่ยังมีได้พัฒนาปรับปรุง เป็นความคิดระดับทารกเกี่ยวกับการรับรู้ด้านประสาทสัมผัส ความรู้สึก ซึ่งเกิดขึ้นทันทีทันใดโดยปราศจากการเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมและในที่สุดบุคคลไม่สามารถรำลึกได้อีก

3.2 ประสบการณ์พาราแทกซิก (Parataxic) เป็นประสบการณ์ที่ต่อเนื่องจากประสบการณ์โปรโตแทกซิก บุคคลเริ่มเชื่อมโยงสิ่งแวดล้อมให้มีความสัมพันธ์เป็นประสบการณ์ได้แยกได้ว่าสิ่งใดคือตนเอง สิ่งใดไม่ใช่ตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะเข้าใจสัมพันธ์ภาพระหว่างสิ่งต่างๆ

3.3 ประสบการณ์ซินแทกซิก (Syntactic) เป็นประสบการณ์ขั้นสูงสุดบุคคลเริ่มเรียนรู้ติดต่อโดยใช้ภาษา คำพูด สัญลักษณ์ มีผลให้บุคคลสามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างมั่นคง

5.4.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเซียร์ส (Sears) เชื่อว่า พฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม โดยเฉพาะเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมจากพ่อแม่ซึ่งเชื่อว่าพ่อแม่มีอิทธิพลในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างยิ่ง เพราะพ่อแม่มีหน้าที่ฝึกวินัยและให้การเสริมแรงแก่พฤติกรรมเด็ก โดยปกติ แนวคิดนี้เชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากแรงขับภายใน ได้แก่ ความต้องการพื้นฐาน และสิ่งเร้าภายนอก เช่น การให้ความรัก การลงโทษ การเกิดพฤติกรรมจึงเป็นเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องในลักษณะเหตุผล คือ พฤติกรรมหนึ่งจะเป็นสาเหตุของอีกพฤติกรรมหนึ่งในเวลาต่อมา

การพัฒนาโปรแกรม

1. ความหมายของโปรแกรม

ดวงเดือน อ่อนน่วม (2559) ให้ความหมายของโปรแกรมไว้ว่า คือ แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนทั่วไป หรือผู้เรียนที่มีคุณลักษณะพิเศษ เช่น เด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กพิการ เด็กที่มีผลการเรียนต่ำ ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายหรือลักษณะของโปรแกรมที่วางไว้ เช่น การพัฒนาโปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็ก

พิเศษ โปรแกรมการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (พสวท.) โปรแกรมการศึกษาทางอาชีพ โปรแกรมการเตรียมความพร้อมทางอาชีพ เป็นต้น

Bar and Keating (1990) กล่าวว่า โปรแกรมมีความหมายได้หลายขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล โปรแกรม หมายถึง หน่วย (Units) ที่จัดขึ้นเพื่อทำกิจกรรมพิเศษหรือให้บริการตามความต้องการของสถาบันหรือบุคคล

ประเทือง ภูมิภัทราคม (2540) ให้ความหมายของโปรแกรมไว้ว่า คือ แนวทางในการดำเนินการปรับพฤติกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้มีพฤติกรรมเป็นไปตามจุดประสงค์ของโปรแกรมและยังขึ้นกับวิธีการวัด การประเมินพฤติกรรม และการประเมินโปรแกรมด้วย

ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์ (2553) โปรแกรม คือ แผน หรือ กิจกรรมอันเป็นมวลหรือประสบการณ์ที่วางไว้อย่างเป็นระบบระเบียบมีขั้นตอนในการพัฒนาที่สร้างขึ้นโดยการประยุกต์จากองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันของหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาโปรแกรมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายภายใต้บริบทของการพัฒนาของแต่ละองค์กร

จากการศึกษา สรุปความหมายของโปรแกรมได้ว่า เป็นแผนหรือกิจกรรมที่เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมให้เป็นไปตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายของโปรแกรมและขึ้นกับวิธีวัด การประเมินกิจกรรมและการประเมินโปรแกรมด้วย

2. องค์ประกอบของโปรแกรม

ไนเดอร์เมเยอร์ (Mayer, 1992) ได้กล่าวว่า โปรแกรมควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. จุดประสงค์ของโปรแกรม
2. แผนการจัดการเรียนรู้
3. วัสดุ/อุปกรณ์และสื่อการสอนต่างๆ
4. รายละเอียดของเนื้อหา
5. แบบประเมินโปรแกรม
6. วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

7. ข้อมูลจากผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

Boyle (1981) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบในการพัฒนาโปรแกรมสรุปได้ดังนี้

1. การสร้างพื้นฐานทางปรัชญาในการพัฒนาโปรแกรมความเชื่อและค่านิยมของนักพัฒนาโปรแกรมแต่ละคนที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อการพัฒนาโปรแกรม เช่น ถ้านักพัฒนาโปรแกรมมีความเชื่อพื้นฐานเชิงปรัชญาว่าผู้เรียนควรเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนและเป็นผู้ที่

สามารถจะชี้แนะตัวเองได้ การจัดการเรียนการสอนจะให้ความสำคัญกับเทคนิคที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามศึกษาและเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด

2. การวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา ความต้องการหรือสิ่งที่ผู้เข้าร่วมโปรแกรมกังวลห่วงใยเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาโปรแกรมทางการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ คือ การช่วยให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมบรรลุความสำเร็จในเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่ตัวเองในการวิเคราะห์ความต้องการและปัญหาของสถานการณ์ในบางกรณีสิ่งที่ถูกกำหนดว่า คือ ความต้องการและปัญหาอาจไม่ใช่ปัญหาที่แท้จริง นักพัฒนาโปรแกรมจึงต้องวิเคราะห์สถานการณ์อย่างลึกซึ้ง จนสามารถลำดับความต้องการและปัญหาได้

3. การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ เป็นการส่งเสริมให้บุคคลสนใจและบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของโปรแกรมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมนี้เป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับการพัฒนาโปรแกรมทุกประเภท

4. ระดับทางสติปัญญาและสถานภาพทางสังคมของผู้เข้าร่วมโปรแกรม นักพัฒนาจะต้องให้ความสำคัญเรื่องความแตกต่างของบุคคล จะต้องรู้ว่าผู้ใหญ่ต่างจากเด็ก แม้จะอยู่ในกลุ่มวิชาชีพเดียวกัน ก็มีความแตกต่างเกี่ยวกับเจตคติในการเรียนรู้ภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจ เชื้อชาติ และประสบการณ์ในวิชาชีพ ความแตกต่างของแต่ละบุคคลมีผลต่อกระบวนการพัฒนาโปรแกรม ตัวอย่างเช่น ผู้เรียนที่มีประสบการณ์น้อยในสถานการณ์ที่ใช้กระบวนการกลุ่มจะหวาดกลัวการเรียนการสอนในรูปแบบกลุ่มต่าง ๆ

5. ศึกษาแหล่งข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และการกำหนดวัตถุประสงค์โปรแกรม แหล่งข้อมูลที่ควรศึกษาคือ ตัวผู้เข้าร่วมโปรแกรม สถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับสังคม หรือสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้เรียน และเนื้อหาวิชาการ แหล่งข้อมูลใดแหล่งหนึ่งไม่เพียงพอต่อการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ดี

6. การยอมรับเรื่องข้อจำกัดเกี่ยวกับสถาบันและบุคคล ข้อจำกัดต่าง ๆ ได้แก่ ปรัชญาขององค์กรเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมหรือ กลุ่มในสังคมมีความคิดเห็นขัดแย้ง งบประมาณไม่เพียงพอ ความเชื่อของผู้ให้การสนับสนุนทางการเงิน ความเชื่อของผู้รับบริการเกี่ยวกับโปรแกรม ความเชื่อของฝ่ายบริหารภายในองค์กรเกี่ยวกับลำดับความสำคัญของโปรแกรม ความเชื่อของนักพัฒนาโปรแกรมเองเกี่ยวกับโปรแกรม

7. ระดับความยืดหยุ่นของการวางแผนโปรแกรม เนื่องจากการพัฒนาโปรแกรมมีลักษณะเป็นการพัฒนาและเกี่ยวกับปัญหา การกำหนดและพยายามควบคุมทุกปัจจัยทุกขั้นตอนเป็นเรื่องยาก การประเมินผลวัตถุประสงค์และวิธีการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ได้หลายทางเลือก ทำให้โปรแกรมมีความยืดหยุ่น

8. การเลือกและการจัดกิจกรรมเชิงประสบการณ์การเรียนรู้การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผลจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนและผู้สอนร่วมมือกัน ผู้เรียนที่คิดว่าไม่ต้องทำอะไร นอกจากฟังบรรยายจะไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

9. การประเมินประสิทธิภาพ ผล และผลกระทบ จุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินผล คือการนำผลไปใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรม การประเมินผล โปรแกรมจึงเกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

9.1 การกำหนดมาตรฐานหรือเกณฑ์

9.2 การรวบรวมข้อมูลหลักฐานเกี่ยวกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น

9.3 การพิจารณาตัดสินผลโดยเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับข้อมูลที่รวบรวมไว้

10. การเลือกวิธีการ เทคนิค และอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสมโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือก

คาฟาเรลลา (Caffarella, 1994) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมสรุปได้ ดังนี้

1. การพัฒนาจุดประสงค์ของโปรแกรมฝึก

1.1 กำหนดจุดประสงค์ของโปรแกรมฝึกเพื่อสะท้อนให้เรียนหรือผู้รับบริการได้เห็นถึงคุณค่าและประโยชน์จากโปรแกรมฝึก

1.2 ประเมินทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

1.3 ตรวจสอบวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฝึกว่ามีความชัดเจนหรือไม่ก่อนที่จะนำเสนอผู้เกี่ยวข้อง

1.4 ใช้วัตถุประสงค์ของโปรแกรมฝึกเป็นการตรวจสอบภายในว่าโปรแกรมฝึกมีความสอดคล้องตรงกับความต้องการและปัญหาหรือไม่ เช่น วิธีการจัดการเรียนการสอนการประเมินความต้องการ

2. การสร้างแผนการเรียนรู้

2.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างชัดเจน

2.2 เลือกและลำดับเนื้อหาสาระตามระดับความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนตามลักษณะเนื้อหาวิชาการและสิ่งที่ผู้สอนเห็นเหมาะสม

2.3 เลือกเทคนิคการเรียนการสอนเพื่อให้ได้ผลสอดคล้องตามที่คาดหวังไว้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การบรรยาย กรณีศึกษา บทบาทสมมติ การละเล่น การเล่าเรื่อง

2.4 เลือกและพัฒนาสื่อที่จะใช้ในการเสริมการเรียนรู้

2.5 ในแต่ละกิจกรรมเลือกวิธีการประเมินผลที่จะช่วยเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและช่วยให้รู้ว่าการเรียนการสอนได้ผลตามที่คาดหวังไว้หรือไม่

3. การสร้างแผนงานการประเมินผล

3.1 ระบุระเบียบวิธีการที่จะประเมินผล ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

3.2 กำหนดวิธีการที่จะรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อการประเมินผล เช่น การสังเกต

การใช้แบบสอบถาม

3.3 วางแผนล่วงหน้าว่าจะใช้วิธีการใดในการวิเคราะห์ข้อมูลและวิธีการใดที่จะนำมาใช้เสนอผลการประเมิน

3.4 อธิบายเกณฑ์ในการพิจารณาคุณค่าและประโยชน์ของโปรแกรมฝึก

3.5 นำผลจากการประเมินโปรแกรมและเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโปรแกรมฝึก

ต่อไปในอนาคต

4. ขั้นตอนในการพัฒนาโปรแกรมฝึก

ประเทือง ภูมิภัทราคม (2540) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างโปรแกรมไว้ 11 ขั้นตอน

ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ของโปรแกรม
2. กำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย
3. กำหนดสภาพการณ์หรือสถานที่ดำเนินการ
4. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของพฤติกรรมเป้าหมาย
5. เลือกเทคนิค
6. เลือกตัวเสริมแรง หรือตัวลงโทษ
7. ดำเนินการใช้เทคนิค
8. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างดำเนินการ
9. ประเมินประสิทธิภาพโปรแกรม
10. ถอดถอนโปรแกรม
11. ติดตามผล

Joyce and Weil (1996) กล่าวถึงหลักการในการพัฒนาโปรแกรมหรือรูปแบบการสอน
สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. โปรแกรม หรือรูปแบบการสอน ต้องมีทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีด้าน จิตวิทยา
การเรียนรู้ เป็นต้น

2. เมื่อพัฒนาโปรแกรมหรือรูปแบบการสอนแล้วก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลายต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีและตรวจสอบคุณภาพในเชิงการใช้ในสถานการณ์จริงและนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไข

3. การพัฒนาโปรแกรมหรือรูปแบบการสอนอาจออกแบบให้ใช้ได้กว้างขวางหรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

4. การพัฒนาโปรแกรมหรือรูปแบบการสอนจะมีจุดมุ่งหมายหลักที่ถือเป็นตัวตั้งในการพิจารณาเลือกรูปแบบไปใช้ กล่าวคือ ถ้าผู้ใช้นำรูปแบบการสอนไปใช้ตรงกับจุดมุ่งหมายหลักจะทำให้เกิดผลสูงสุดแต่ก็สามารถนำรูปแบบนั้นไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้ถ้าเห็นว่าเหมาะสม

จำลอง ไชยา (2545) ได้พัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำโดยใช้วีดิทัศน์ออนไลน์ และได้สรุปว่าโปรแกรมที่สมบูรณ์มีองค์ประกอบดังนี้

1. หลักการของโปรแกรม
2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม
3. ลักษณะของโปรแกรม
4. คุณสมบัติของผู้ใช้โปรแกรมและกลุ่มเป้าหมาย
5. เอกสารที่ใช้ในโปรแกรม
6. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
7. การประเมินผลการเรียนการสอน

3. ขั้นตอนในการพัฒนาโปรแกรม

สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์ (2543) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมการสอนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การประเมินผู้เรียน
2. การตั้งเป้าหมายและจุดประสงค์การสอน
3. การวิเคราะห์งาน
4. การเลือกและใช้กลยุทธ์การสอนรวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์
5. การประเมินผลโปรแกรม

4. เวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

Trotzer (1977) ได้ให้ความเห็นว่าในการกำหนดระยะเวลา และความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนั้น หากจัดทำกับสถานศึกษาจำเป็นต้องพิจารณาถึงการจัดเวลาเรียนของสถานศึกษานั้นด้วย เช่น ในโรงเรียนส่วนมากจะจัดเวลาเป็นคาบ ๆ ละ 50 นาที เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดได้ว่าควรใช้เวลาในการเข้ากลุ่มนานเท่าใด สำหรับจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่มไม่ควรต่ำกว่า 8 ครั้ง

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2543) ได้สรุปเกี่ยวกับช่วงเวลาและจำนวนครั้งในการเข้าร่วมกิจกรรมไว้ว่า สมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่มที่มีอายุน้อยไม่ควรใช้เวลาเกินครั้งละ 1-1.30 ชั่วโมง เนื่องจากสามารถยืดหยุ่นเวลาให้มากหรือน้อยกว่าก็ได้ โดยการเข้ากลุ่มไม่เกิน 12 ครั้ง

5. การประเมินผลโปรแกรมฝึกอบรม

ในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาต้องมีการประเมินผลโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อทราบว่าโปรแกรมนั้นมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ตามความคิดเห็นของ

ไดมอนด์สโตน (Diamondstone, 1980) กล่าวถึงการประเมินผลโปรแกรมว่าเป็น การตรวจสอบคุณภาพ ประสิทธิภาพในด้านรูปแบบของโปรแกรม และผลดำเนินการใช้โปรแกรม โดยการประเมินสามารถทำได้หลายรูปแบบทั้งการสัมภาษณ์ พูดคุย ใช้แบบกรรมการ และแบบสำรวจ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2535) กล่าวว่า การประเมินผลต้องอาศัยแบบทดสอบ การวิเคราะห์ และการสังเกตเป็นพื้นฐานสำคัญในการประเมินผลโปรแกรมโดยยึดความสำเร็จของคนส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ และการประเมินต้องวัดพฤติกรรมทั้งก่อน และหลังการเรียนรู้

Tyler (1949) การประเมินผล คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะอย่างกับ จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้ โดยมีความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุม และ จำเพาะเจาะจงแล้วจะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้เป็นอย่างดีในภายหลังสรุปได้ว่า การพัฒนา โปรแกรม ต้องศึกษารายละเอียดของแนวทางการจัดประสบการณ์จุดมุ่งหมาย องค์ประกอบ วิเคราะห์ปัญหาที่มีผลกระทบต่อศึกษาแหล่งข้อมูล มีการวางแผนขั้นตอนในการและการประเมิน โปรแกรมเพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และเป็นแนวทางในการช่วยพัฒนาโปรแกรมต่อไป

เอกสารเกี่ยวกับการฝึกอบรม

1. ความหมายของการฝึกอบรม

สาวิตรี ประไพเมือง (2557) การฝึกอบรมเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนต่อเนื่อง สามารถเกิดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะและเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ หลังอบรมนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์สูงสุด โดยมีฐานความต้องการของผู้เข้าอบรม การอบรมมีการจูงใจเหมาะสมกับสภาพของผู้เข้าอบรมจะช่วยให้การฝึกอบรมบรรลุเป้าหมายได้

มนตรี อินตา (2560) การฝึกอบรม หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมในลักษณะ รูปแบบการฝึกอบรมให้แก่นักเรียน โดยอาศัยหลักการ เทคนิค แนวคิด และทฤษฎีทางจิตวิทยา เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแต่ละกิจกรรมในการฝึกอบรมนั้น ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) จุดประสงค์
- 2) ระยะเวลา
- 3) เนื้อหาสาระ
- 4) สื่ออุปกรณ์ในการฝึกอบรม
- 5) การดำเนินการฝึกอบรม
- 6) การประเมินผลและติดตามผล

ดังนั้น การฝึกอบรม หมายถึง การจัดกิจกรรมในรูปแบบอบรมอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนต่อเนื่อง โดยอาศัยหลักการ เทคนิค แนวคิด และทฤษฎีทางจิตวิทยา เข้ามาส่งเสริม สนับสนุน สามารถเกิดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะและเจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ

2. วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

Stredwick (2000) การบรรลุเป้าหมายในการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพนั้น สิ่งจำเป็น อย่างยิ่งคือการระบุจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน เพื่อในการฝึกอบรมนั้นเป็นไปตามความต้องการของทั้งสองฝ่ายทั้งผู้เข้าร่วมฝึกอบรมและผู้จัดการฝึกอบรม ฉะนั้นจุดมุ่งหมายการฝึกอบรม คือ ต้องการ พัฒนาสมรรถนะของพนักงานและพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาพนักงานให้มีความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน และเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ของพนักงานในการเริ่มต้น ปฏิบัติงานใหม่

ทวีป อภิสิริ (2551) การฝึกอบรมยังเป็นการพัฒนาบุคลากรให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับงานและเกิดทักษะการทำงานที่ดียิ่งขึ้น โดยการฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงแก้ไข ความรู้ และทักษะในการคิดใหม่ๆ
2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะของพนักงานและพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
3. เพื่อเปลี่ยนเจตคติให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร
4. เพื่อจูงใจบุคลากรให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น
5. เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของพนักงาน ในการเริ่มต้นปฏิบัติงานใหม่

สมคิด บางโม (2551) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมไว้ 4 ประการ เรียกว่า KUSA ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ให้มีความรู้ หลักการ ทฤษฎี แนวคิดในเรื่องที่ อบรม เพื่อนำไปใช้ในการทำงาน
2. เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ (Understand) เป็นลักษณะที่ต่อเนื่องจากความรู้ เมื่อรู้ในหลักการและทฤษฎีแล้วสามารถตีความ แปลความ ขยายความ และอธิบายให้คนอื่นทราบได้ รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ได้
3. เพื่อเพิ่มพูนทักษะ (Skill) ทักษะคือ ความชำนาญหรือความคล่องแคล่ว ในการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งได้โดยอัตโนมัติ เช่น การใช้เครื่องมือต่าง ๆ การขับรถ การขี่จักรยาน เป็นต้น
4. เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude) เจตคติหรือทัศนคติ คือ ความรู้สึกที่ดี หรือไม่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ การฝึกอบรมมุ่งให้เกิดเพื่อเพิ่มความรู้สึกที่ดี ๆ ต่อดังกล่าว ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อเพื่อนร่วมงาน และต่องานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ความจงรักภักดีต่อบริษัท ความภาคภูมิใจต่อ

สถาบัน ความสามัคคีในหมู่คณะ ความรับผิดชอบต่องาน ความเอาใจใส่ต่องาน ความกระตือรือร้น เป็นต้น

ชูชัย สมितिไกร (2556) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม ดังนี้

1. การฝึกอบรมมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ (Knowledge) คือ การมุ่งเน้นให้ผู้รับการอบรมมีความรู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และมากเพียงพอ
2. การฝึกอบรมมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะและความสามารถ (Skills and Abilities) คือ การมุ่งให้ผู้รับการอบรมมีทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ
3. การฝึกอบรมมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ (Attitude) คือ การมุ่งให้ผู้รับการอบรมมีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในทางที่เหมาะสม และเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม คือ กาส่งเสริมหรือเสริมสร้างบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ เพิ่มพูนทักษะในการทำงานมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเกิดความสำนึกในองค์กรหรือหน่วยงาน เห็นความสำคัญขององค์กร และภาระหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามระเบียบขององค์กรได้เป็นอย่างดี การฝึกอบรมจึงเน้นให้เกิดทักษะและตระหนักในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับองค์กร

3. รูปแบบของการฝึกอบรม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2542) อธิบายว่ารูปแบบของการฝึกอบรม จำแนกได้ 3 รูปแบบ คือ การฝึกอบรมที่ยึดวิทยากรเป็นศูนย์กลาง การฝึกอบรมที่ยึดผู้รับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลาง และการฝึกอบรมที่ยึดความรู้และประสบการณ์เป็นศูนย์กลาง “การฝึกอบรมที่ยึดวิทยากรเป็นศูนย์กลาง เป็นการฝึกอบรมที่วิทยากรเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์เนื้อหาสาระ ดำเนินการถ่ายทอดและประเมินโดยผู้รับการอบรมมีส่วนในกระบวนการฝึกอบรมน้อยที่สุด ส่วนการฝึกอบรมที่ยึดผู้รับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลาง เป็นการฝึกอบรมที่ผู้รับการอบรมได้มีส่วนในการกำหนดวัตถุประสงค์ และมีส่วนร่วมในการเรียนด้วยตนเองมากที่สุด วิทยากรเป็นเพียงผู้ชี้ทางและประสานกิจกรรมฝึกอบรม และการฝึกอบรมที่ยึดความรู้และประสบการณ์เป็นศูนย์กลางเป็นชุดฝึกอบรมที่ให้ศูนย์กลางของการฝึกอบรมอยู่ที่เนื้อหาสาระ โดยไม่คำนึงว่าวิทยากรหรือผู้รับการอบรมจะเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมการฝึกอบรม”

ทวีป อภิสิริ (2551) ได้เสนอรูปแบบและขั้นตอนการฝึกอบรมมี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นวิเคราะห์ความต้องการ ก่อนที่จะจัดการฝึกอบรมใด ๆ ผู้จัดการฝึกอบรมจะต้องวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของบุคลากรในหน่วยงาน หรือองค์กรที่ต้องการจัดการฝึกอบรมให้ชัดเจนเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้นำไปใช้ในการ

กำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนในการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคลากร หน่วยงาน และองค์กรต่อไป

2. ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์ เมื่อวิเคราะห์ความต้องการของบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรที่ต้องการจัดการฝึกอบรมได้ชัดเจนแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาประกอบในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมแต่ละครั้งต่อไป การกำหนดวัตถุประสงค์โดยทั่วไปนิยมกำหนดเป็นข้อ ๆ และเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดประเมินได้เมื่อจัดการฝึกอบรมผ่านไปแล้ว

3. ขั้นสร้างหลักสูตรฝึกอบรม การสร้างหลักสูตรในการฝึกอบรมนั้นจะขึ้นอยู่กับข้อกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชาความรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้ฝึกอบรม ระยะเวลา สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผลที่จะใช้ในการฝึกอบรมซึ่งหลักสูตรที่สร้างขึ้น จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่กำหนดไว้ด้วย

4. ขั้นเลือกกิจกรรมและเทคนิควิธีฝึกอบรม การเลือกเทคนิควิธีจะต้องเลือกให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชากิจกรรม และสื่ออุปกรณ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรด้วย ซึ่งโดยปกตินักฝึกอบรมจะแปลงเนื้อหาที่จะใช้ฝึกอบรมให้เป็นกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่า การฟังการบรรยายจากวิทยากรเท่านั้น การจะเลือกเทคนิควิธีใด ๆ เช่น การบรรยาย การอภิปรายกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย การแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม การแสดงบทบาทสมมติ การระดมพลังสมอง ก็จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฝึกอบรมด้วย

5. ขั้นออกแบบการวัดประเมินผลการฝึกอบรม การวัดประเมินผลการฝึกอบรมที่ดีจะต้องให้รู้ได้ว่า การฝึกอบรมหลักสูตรที่สร้างขึ้นนั้นประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด แต่การจะทราบได้ชัดเจนเช่นนั้นก็ขึ้นอยู่กับเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผลการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่จัดทำขึ้นทุกเนื้อหาและกิจกรรม

6. ขั้นการดำเนินการฝึกอบรม ในขั้นการดำเนินการฝึกอบรมนี้ แบ่งออกเป็นขั้นตอนได้ 2 ขั้น คือ 1) ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นการเขียนโครงการฝึกอบรม เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติ และจัดประชุมคณะผู้ดำเนินการฝึกอบรม และ 2) ขั้นการฝึกอบรมตามตาราง เป็นขั้นเริ่มการฝึกอบรมตามตารางการฝึกอบรมที่กำหนดไว้ มีพิธีเปิด-ปิดการฝึกอบรม

7. ขั้นการวัดและประเมินผล ในขั้นนี้เป็นการนำผลจากการวัดและประเมินผลทั้งหมดที่สรุปรวมมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุงแก้ไขทุก ๆ ส่วนที่ยังบกพร่องทุกขั้นตอน ทั้งนี้เพื่อให้การจัดฝึกอบรมดียิ่งขึ้นต่อไป

สมคิด บางโม (2551) ได้เสนอขั้นตอนในการฝึกอบรม มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม (Training Needs) การที่องค์กรมีปัญหาและอุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใดแล้วสามารถแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรม ปัญหาขององค์กรมีมากมาย

หลายอย่าง การฝึกอบรมมิใช่จะสามารถแก้ไขได้ทุกอย่าง เช่น ผลผลิตตกต่ำเพราะเครื่องจักรเก่าและล้าสมัย ปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรมต้องแก้ด้วยการปรับปรุงเครื่องจักรหรือสั่งซื้อเครื่องจักรใหม่จึงจะแก้ไขได้ ดังนั้นก่อนที่จะฝึกอบรมใดใดจึงต้องหาคำถามจำเป็นการฝึกอบรมเสียก่อนว่าจำเป็นต้องฝึกอบรมหรือไม่

2. การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม (Training Curriculum) เมื่อหาคำถามจำเป็นในการฝึกอบรมได้แล้วว่าจำเป็นต้องจัดให้มีการฝึกอบรมและจะต้องฝึกอบรมให้แก่ใครและเรื่องใดบ้างขั้นต่อไปก็ต้องสร้างหลักสูตรในการฝึกอบรมขึ้น หลักสูตรในการฝึกอบรมขั้น หลักสูตรในการฝึกอบรมย่อมมีหลายหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมต่อปัญหาขององค์การและเหมาะสมต่อพนักงานซึ่งมีหลายระดับและหน้าที่ต่าง ๆ กัน

3. การออกแบบโครงการฝึกอบรม (Training Project) การวางแผนว่าจะฝึกอบรมอะไร เมื่อไหร่ และให้ใครนั้น จะต้องเขียนเป็นโครงการอย่างละเอียดเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติปกติจะทำโครงการไว้ล่วงหน้า 1 ปี ถึง 3 ปี โดยใช้หลักสูตรที่เตรียมไว้แล้ว

4. การดำเนินการฝึกอบรม (Training) การดำเนินการฝึกอบรมเป็นการนำโครงการที่ได้รับอนุมัติแล้วมาดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งจะต้องบริหารโครงการเป็น 3 ระยะ คือ 1) ระยะเตรียมการ การเตรียมการก่อนฝึกอบรม 2) ระยะฝึกอบรม ตั้งแต่วันแรกของการฝึกอบรมจนถึงวันสิ้นสุดของการฝึกอบรม และ 3) ระยะหลังการฝึกอบรมแล้ว ทั้ง 3 ระยะมีภารกิจและงานที่จะต้องดำเนินการหรือปฏิบัติมากมายหลายประการ

5. การประเมินผลการฝึกอบรม (Training Evaluation) เป็นการวัดและประเมินว่าการอบรมเป็นไปตามที่กำหนดไว้และบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด มีปัญหาอุปสรรค

4. องค์ประกอบของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีกระบวนการขั้นตอนที่ชัดเจน และจะต้องให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบของการฝึกอบรม โดยองค์ประกอบมีดังนี้ (อรพรรณ พรสีมา, 2537)

1. บุคคล ได้แก่ ผู้รับผิดชอบในการจัดฝึกอบรม วิทยากร ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก

2. ทรัพยากร จำแนกได้ 2 ประเภท คือ 1) สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกและ 2) เวลาในการฝึกอบรมมากนัก้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระในการฝึกอบรม อาจกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ การใช้เวลาจัดการฝึกอบรมต่อเนื่องกันโดยตลอด หรือการใช้เวลาที่ไม่ต่อเนื่อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเวลาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและจุดมุ่งหมายในการฝึกอบรม

3. งบประมาณ ความสำเร็จในการฝึกอบรมจำเป็นต้องอาศัยงบประมาณที่เพียงพอ

4. การจัดการและการบริหารโครงการ ได้แก่ การวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม ออกแบบวิธีการฝึกอบรม การพัฒนาสื่อการฝึกอบรม การดำเนินการฝึกอบรม และการประเมินผลการฝึกอบรม

5. วิธีการฝึกอบรม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2542) วิธีการฝึกอบรมจำแนกเป็นวิธีการฝึกอบรมแบบบรรยาย วิธีการฝึกอบรมแบบสัมมนา วิธีการฝึกอบรมแบบยี่ดกลุ่ม วิธีการฝึกอบรมแบบสาธิต วิธีการฝึกอบรมแบบสถานการณ์จำลอง วิธีการฝึกอบรมแบบโครงการ วิธีการฝึกอบรมแบบแก้ปัญหา วิธีการฝึกอบรมแบบรายกรณี และวิธีการฝึกอบรมแบบการพัฒนาโครงการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เจตนิพิฐ สมมาตย์ (2550) ได้ทำการศึกษาการสร้างเสริมทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่งอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลของการประยุกต์ใช้กระบวนการสร้างเสริมทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการอบรมจำนวน 4 วัน ประกอบด้วย กิจกรรม การบรรยาย การเล่นเกม การประชุมกลุ่มระดมสมอง การอภิปรายกลุ่มการแสดงบทบาทสมมติ และการฝึกทักษะผลการวิจัย พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ทักษะชีวิตและพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกว่าก่อนการทดลองทุกด้าน กลุ่มเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ทักษะชีวิต และพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบในทุกๆด้าน

ภควดี อัจฉิชัย (2551) การเปรียบเทียบพฤติกรรมบริโภคนิยมและเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดมุกดาหารที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกันส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมบริโภคนิยมและเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การอบรมเลี้ยงดู และความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมบริโภคนิยมและเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมบริโภคนิยมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดมุกดาหารได้ร้อยละ 11.4 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .055 สามารถ

ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดมุกดาหารได้ร้อยละ 7.7 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .774

ศรุจดา เจริญกิจจานุวัฒน์ (2552) ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษา โดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 80 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลอง 40 คนและกลุ่มควบคุม 40 คน ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศมากกว่าก่อนการทดลองและ ภายหลังเข้าร่วมได้รับโปรแกรมสุขศึกษา โดยใช้กระบวนการกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

วิไล คุณคำ (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2552 จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบทดสอบและแบบสอบถาม ประกอบด้วย 5 ส่วน มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .79–.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และใช้สถิติการวิเคราะห์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(R)และค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมทางเพศของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยด้านชีวสังคม ตัวแปร รายได้ของนักเรียนเฉลี่ยต่อเดือน ปัจจัยนำ ตัวแปร ทศนคติต่อเรื่องเพศ และการตระหนักรู้ตนเองในเรื่องเพศ ปัจจัยเอื้อ ตัวแปรกลุ่มเพื่อนที่คบ และการเข้าถึงสื่อเรื่องเพศ ปัจจัยเสริม ตัวแปร การอบรมสั่งสอนเรื่องเพศของครอบครัว มีความสัมพันธ์ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ เพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักเรียน ระดับผลการเรียน 3.01–3.50 ทศนคติต่อเรื่องเพศ อาศัยอยู่กับญาติ ระดับผลการเรียน 2.51–3.00 การเข้าถึงสื่อเรื่องเพศ การอบรมสั่งสอนเรื่องเพศของครอบครัว และอาศัยอยู่กับพ่อและแม่

ณิชากัทธ ปุณมิกิจ (2559) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเมืองพัทยา กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 238 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามทัศนคติต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว แบบสอบถามการรับรู้พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มเพื่อน แบบสอบถาม

การเข้าถึงสถานบันเทิง แบบสอบถามการเข้าถึงสื่อกระตุ้นทางเพศ และแบบสอบถามพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมกราคม พ.ศ. 2559 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และสถิติสมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($M = 1.47, S.D = .47$) และปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 4 ปัจจัย ได้แก่ การเข้าถึงสื่อกระตุ้นทางเพศ ($\bar{X} = .474$) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{X} = -.165$) ทศนคติพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ($\bar{X} = -.164$) และ การรับรู้พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = .167$) โดยสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ร้อยละ 42.5 ($R^2 = .425, p < .001$)

สรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีผู้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนหลากหลาย ผู้วิจัยคิดว่าหากได้นำเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมาสร้างเป็นโปรแกรมฝึกอบรมและนำมาใช้เพื่อป้องกันพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนและทำให้พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนนั้นลดลง

งานวิจัยต่างประเทศ

Greening and others (2005) ได้ศึกษาปัจจัยทำนายเด็กและการรับรู้ความเสี่ยงของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นอายุระหว่าง 9-17 ปี จำนวน 1,315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม (Demographic Questionnaire) เกี่ยวกับอายุ เพศ ระดับการศึกษา และเชื้อชาติ แบบวัดความเสี่ยง (Risk Rating) แบบวัดทักษะชีวิต (Skill Ratings) แบบวัดความวิตกกังวล (Worry) แบบวัดประสบการณ์ (Past Experience) แบบวัดประสบการณ์ด้านลบ (Past Negative Experience) และแบบวัดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของวัยรุ่น (Adolescent Egocentrism Scale) ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่ไม่มีประสบการณ์จะไม่มี ความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจจะรุนแรง ทำให้มีความเสี่ยงต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น โดยวัยรุ่นที่ได้มีการรับรู้ความเสี่ยงจะมีพฤติกรรมเสี่ยงลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $F_s = 0.88-6.73, R^2_s = .00 - .02, p > .0001$; ตัวแปรเหล่านี้ถูกรวมยังเป็นตัวแปรในสมการทั้งหมด จำนวนของการบาดเจ็บ = จำนวนของผลกระทบเชิงลบสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง; ความถี่ = การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (เช่นการขับรถ); ทักษะการรับรู้ = ทักษะสำหรับกิจกรรม (เช่นการขี่จักรยาน) $p < 0.0001$

Tittle and others (2006) ศึกษาเรื่อง การฝึกทักษะทักษะชีวิตในกลุ่มวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง: การศึกษากระบวนการกลุ่ม ทำการศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นอายุระหว่าง 12 - 16 ปี เป็นชาย 10 คน หญิง 6คน ผลการศึกษาพบว่าผลการฝึกทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมเสี่ยงมี การเปลี่ยนแปลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างน้อยเกินไปและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีผลต่อการฝึกทักษะชีวิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

Azman (2005) ได้ศึกษาการสำรวจความรู้เจตคติและพฤติกรรมการเอาใจใส่เรื่องเพศของวัยรุ่นในมาเลเซียได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนวัยรุ่นมาเลเซียซึ่งมีส่วนร่วมในโครงการรากาน มูตา (Rakan Muda Program) จำนวน 250 คน โดยการวิเคราะห์การทดลองแบบโลจิสติก (Logistic) ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษาพบว่า นักเรียนวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน มีการคุมกำเนิดในระดับต่ำ ความรู้และเจตคติทางเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ การมีเจตคติทางเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาคุมกำเนิดและวัยรุ่นที่ตั้งใจเรียนวิชาเพศศึกษาไม่มีเพศสัมพันธ์อยู่ประจำเพื่อแต่สนับสนุนให้มีการสอนเพศศึกษา

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นนั้นเป็นปัญหาที่พบมากและเป็นปัญหาที่พบว่าทวีรุนแรงขึ้น จึงทำให้มีผู้สนใจที่คิดสร้างและพัฒนารูปแบบของโปรแกรมนวัตกรรม เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดการกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์
ศิลปาคาร จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2561 จำนวน 426 คน จำนวน 13 ห้อง

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์
ศิลปาคาร จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random
Sampling)

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชนิด คือ

1. การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตของเนื้อหา และกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

1.2 จัดทำการสร้างโปรแกรมฝึกอบรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมและนิยามศัพท์เฉพาะ การวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 17 ชุด ดังตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 วิเคราะห์โปรแกรมฝึกอบรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร

กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของโปรแกรม	วิธีดำเนินการ	เนื้อหา	เวลา
ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียนและนักเรียนกับนักเรียน 2. เพื่อนัดหมายการทำกิจกรรมตามโปรแกรม	1. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน โดยการเล่นเกมนักเรียน 2. ผู้วิจัยบอกจุดประสงค์และตารางทำกิจกรรมตามโปรแกรม	ตระหนักและยอมรับทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของตน	2 พ.ย. 61 14.00-15.00
ครั้งที่ 2 รู้จักฉัน รู้จักเธอ	1. เพื่อให้นักเรียนบอกลักษณะนิสัยของตนเองและเพื่อน 2. เพื่อให้นักเรียนยอมรับตนเองตามความเป็นจริงสามารถมองเห็นข้อบกพร่องของตนเองอีกทั้งหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข 3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของตนเองและผู้อื่น	1. ทำกิจกรรมโดยครูแจกกระดาษ post it 2 ใบ ให้นักเรียนเขียนลักษณะนิสัยของเพื่อนและตนเองลงไป 2. ให้นักเรียนอภิปรายผลและวิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตนเองและเพื่อนๆ ทั้งจุดเด่นและจุดด้อย รวมถึงบอกวิธีการปรับปรุงตนเอง	ตระหนักและยอมรับทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของตน	6 พ.ย. 61 14.00-15.00

ตาราง 1 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของโปรแกรม	วิธีดำเนินการ	เนื้อหา	เวลา
		3. ครูและนักเรียนยกตัวอย่างบุคคลต้นแบบที่เราชื่นชอบและสรุปโดยการให้ดูวีดิทัศน์การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของตนเองระหว่างชายและหญิงและเปรียบเทียบ EP.1		
ครั้งที่ 3 เสียง ไม่เสียง เด็ยรู้	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถรับรู้และเข้าใจในการควบคุมตัวเองจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกวิธีป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้อย่างถูกต้อง	1. ครูเปิดภาพข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น 2. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆละ 5 คน แจกแบบประเมินความเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น 3. ครูสรุปประเด็นสำคัญวัยรุ่นจะมีพฤติกรรมเสี่ยงในด้านต่างๆมากกว่ากลุ่มวัยอื่น	-การขาดการควบคุมตนเอง -การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น -การใช้ชีวิตอย่างมีจุดหมายให้สำเร็จตามจุดหมาย	9 พ.ย.61 14.00- 15.00
ครั้งที่ 4 ฉันทเลือกได้	1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงบทบาทของตนเองและการควบคุมตนเอง	1. ผู้วิจัยเปิดหนังสือเรื่อง “ท้องวัยใส รับมือไหวรีเปลา” ให้นักเรียนดู	- การขาดการควบคุมตนเอง	

ตาราง 1 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของ โปรแกรม	วิธีดำเนินการ	เนื้อหา	เวลา
	2. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก การควบคุมตนเองและ ปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับ เพศตรงข้าม	2. อภิปราย แสดงความ คิดเห็นถึงตัวละครและ ถ้าเป็นนักเรียนจะทำ อย่างไร มีปัญหาหรือ ความเสี่ยงใดตามมาบ้าง และเกี่ยวข้องกับความ เสี่ยงพฤติกรรมทางเพศ อย่างไร มีวิธีป้องกันและ ควบคุมตนเองอย่างไรใน การยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่ ดี หักห้ามใจไม่เสี่ยงทาง เพศ 3. นักเรียนร่วมกันทำ mind mapping เพื่อ สรุปการดูหนังสั้นเรื่องนี้ 4. ครูเปิดวิดีโอทัศน์เพื่อ สรุป เรื่อง EP.13 การ ตัดสินใจแก้ไขปัญหา / ความตระหนักและการมี เพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ 5. ครูและนักเรียน ร่วมกันหาแนวทางการ ป้องกันในการควบคุม ตนเอง	- การใช้ชีวิต อย่างมี จุดหมาย ให้ สำเร็จตาม จุดหมาย ที่ตั้งไว้ - เพื่อให้เกิด การเรียนรู้ ยอมรับ ความ ผิดพลาด ของตนเอง	13 พย.61 14.00- 15.00

ตาราง 1 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของ โปรแกรม	วิธีดำเนินการ	เนื้อหา	เวลา
ครั้งที่ 5 รู้ทัน ฉันทัน กลัว	1. เพื่อให้นักเรียน สามารถรับรู้การควบคุม ตัวเองจากความเสียง พฤติกรรมทางเพศ 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก การปฏิบัติตนให้ เหมาะสมกับเพศและวัย ของตนเอง	1. ดูวีดิทัศน์ เรื่อง “รู้เท่า ทันอารมณ์ทางเพศ” ให้ นักเรียนชม 2. ให้นักเรียนอภิปราย เกี่ยวกับวีดิทัศน์ที่ชม 3. สุ่มตัวแทนนักเรียน ออกมานำเสนอ 4. ครูและนักเรียน ร่วมกันสรุปความเสียงที่ เกิดขึ้นและครูสรุปโดย ชมวีดิทัศน์ เรื่อง EP.2 การแสดงออกทางเพศที่ เหมาะสม/การหลีกเลี่ยง การสัมผัสร่างกายที่ ผิดปกติ	-การขาด การควบคุม ตนเอง -ตระหนัก และยอมรับ ทั้งจุดแข็ง และจุดอ่อน ของตน -การใช้ชีวิต อย่างมี จุดหมายให้ สำเร็จตาม จุดหมาย ที่ตั้งไว้	16 พ.ย. 61 14.00- 15.00
ครั้งที่ 6 ไม่ยอม	1. เพื่อให้นักเรียน สามารถรับรู้การควบคุม ตัวเองจากพฤติกรรมเสียง ทางเพศ 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก การปฏิบัติตนให้ เหมาะสมกับเพศและวัย ของตนเอง	1. เปิดวีดิทัศน์เกี่ยวกับ เรื่องการควบคุมตนเอง ต่อการตัดสินใจมี เพศสัมพันธ์ 2. แจกใบกิจกรรม 3. สุ่มนักเรียนมา นำเสนอหน้าชั้นเรียน 4. ครูและนักเรียน ร่วมกันสรุปเกี่ยวกับ	-การขาด การควบคุม ตนเอง -ตระหนัก และยอมรับ ทั้งจุดแข็ง และจุดอ่อน ของตน -การใช้ชีวิต อย่างมี	20 พ.ย.61

ตาราง 1 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของโปรแกรม	วิธีดำเนินการ	เนื้อหา	เวลา
		ความเชื่อมั่นในตนเองต่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	จุดหมายให้สำเร็จตามจุดหมาย	
ครั้งที่ 7 ชั้นไหน หยุดใจไว้ให้เธอ	1. เพื่อให้รู้จักการควบคุมตนเอง เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับเพศและวัยของตนเอง	1. นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้เกมที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการแพร่โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ 2. แลกเปลี่ยนข้อคิดที่ได้จากการเล่นเกม 3. อธิบายถึงเหตุที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ โดยใช้ชาร์ตบันได 4. ร่วมกันสรุป หาแนวทางป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์	-การขาดการควบคุมตนเอง -ตระหนักและยอมรับทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของตน -การใช้ชีวิตอย่างมีจุดหมายให้สำเร็จตามจุดหมายที่ตั้งไว้	23 พ.ย. 61 14.00- 15.00
ครั้งที่ 8 กล้าคิด	1. เพื่อให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าตัดสินใจ 2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับพฤติกรรมทางเพศ	1. เปิดวิดีโอเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อมั่นต่อการตัดสินใจมีเพศสัมพันธ์ 2. แจกใบกิจกรรมเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง	- การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง - เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ยอมรับความผิดพลาด	27 พ.ย. 61 14.00- 15.00

ตาราง 1 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของ โปรแกรม	วิธีดำเนินการ	เนื้อหา	เวลา
		3. สุ่มนักเรียนมา นำเสนอหน้าชั้นเรียน 4. ครูและนักเรียน ร่วมกันสรุปเกี่ยวกับ ความเชื่อมั่นในตนเองต่อ การป้องกันพฤติกรรม เสี่ยงทางเพศ	ของตนเอง	
ครั้งที่ 9 เชื่อมั่น	1. เพื่อให้นักเรียนมีความ เชื่อมั่นในตนเอง กล้า ตัดสินใจ 2. เพื่อให้นักเรียนได้ เรียนรู้การปฏิบัติตนให้ เหมาะสมกับพฤติกรรม ทางเพศ	1. ผู้วิจัยจำลอง เหตุการณ์ต่าง ๆ และให้ นักเรียนแสดงบทบาท สมมติ เกี่ยวกับการสร้าง ความเชื่อมั่นในตนเอง แล้วนักเรียนมีวิธีจัดการ อย่างไร ณ ขณะนั้น 2. ร่วมกันอภิปรายความ เชื่อมั่นในตนเองของแต่ละ การแสดง 3. ครูและนักเรียน ร่วมกันสรุปเกี่ยวกับ ความเชื่อมั่นในตนเองต่อ การป้องกันพฤติกรรม เสี่ยงทางเพศ	-การขาด ความ เชื่อมั่นใน ตนเอง - เพื่อให้เกิด การเรียนรู้ ยอมรับ ความ ผิดพลาด ของตนเอง	30 พ.ย. 61 14.00- 15.00

ตาราง 1 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของ โปรแกรม	วิธีดำเนินการ	เนื้อหา	เวลา
ครั้งที่ 10 สื่อที่ได้สื่อ ร้ายเสีย	1. เพื่อให้นักเรียนรู้ถึงการ บริโภคสื่อที่กระตุ้น อารมณ์ทางเพศที่ส่งผล ต่อพฤติกรรมเสี่ยงทาง เพศ 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จัก การปฏิบัติตนต่อการใช้ สื่อให้เหมาะสม	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบ คำถามสื่อใดบ้างที่มี อิทธิพลต่อความเสี่ยง ทางเพศ โดยไล่ ตามลำดับทีละคน ห้าม ตอบซ้ำกัน เวลาตอบไม่ เกิน 10 วินาที 2. เปิดวีดิทัศน์ เรื่อง EP.10 การรู้เท่าทันสื่อ/ การใช้สื่อให้เกิด ประโยชน์ 3. อภิปราย สรุปอิทธิพล ของสื่อที่ทำให้เกิดความ เสี่ยงพฤติกรรมทางเพศ โดยทำเป็น Mind Mapping 4. ครูและนักเรียน ร่วมกันสรุปและหาแนว ทางการป้องกันจากสื่อที่ ไม่เหมาะสม เพื่อไม่ให้มี พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	- การ บริโภคสื่อที่ กระตุ้น อารมณ์ทาง เพศ - เพื่อให้เกิด การเรียนรู้ ยอมรับ ความ ผิดพลาด ของตนเอง	4 ธ.ค. 61 14.00- 15.00

ตาราง 1 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของ โปรแกรม	วิธีดำเนินการ	เนื้อหา	เวลา
ครั้งที่ 11 อย่าทำร้าย ฉัน	1. เพื่อให้นักเรียนรู้ถึง อิทธิพลของสื่อที่มีผลต่อ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการ ปฏิบัติตนต่อการใช้สื่อให้ เหมาะสม	1. ครูเปิดวิดีโอทัศน์เกี่ยวกับ อิทธิพลของสื่อที่ทำให้ พฤติกรรมของวัยรุ่นมี ความเสี่ยงในพฤติกรรม ทางเพศให้นักเรียนได้รับ ชม	-การบริโภค สื่อที่กระตุ้น อารมณ์ทาง เพศ	7 ธ.ค. 61 14.00- 15.00
ครั้งที่ 11 (ต่อ)		2. ร่วมกันอภิปรายถึง ข้อดีข้อเสียของสื่อที่มี ต่อความเสี่ยงพฤติกรรม ทางเพศ 3. ครูถามนักเรียนว่า เรา ควรมีวิธีการป้องกันสื่อที่ ไม่เหมาะสมอย่างไร 4. ครูและนักเรียนร่วมกัน สรุปและหาแนวทางการ ป้องกันจากสื่อที่ไม่ เหมาะสม เพื่อไม่ให้มี พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	-เพื่อให้เกิด การเรียนรู้ ผิดพลาด ของตนเอง	
ครั้งที่ 12 แบบไหนดี	1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ ถึงความฉลาดทางอารมณ์ ของตนเองและการแก้ไข ปัญหาต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน 2. เพื่อให้นักเรียนรับรู้ถึง ความฉลาดทางอารมณ์ ของตนเอง	1. ผู้วิจัยจำลองเหตุการณ์ ต่าง ๆ และให้นักเรียน แสดงบทบาทสมมติ เช่น การขอร่วมเพศ แล้ว นักเรียนมีวิธีจัดการ อย่างไรต่ออารมณ์ที่ เกิดขึ้นขณะนั้น	-ความฉลาด ทางอารมณ์ ต่ำ -เพื่อให้เกิด การเรียนรู้ ยอมรับ ความ	11 ธ.ค. 61 14.00- 15.00

ตาราง 1 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของโปรแกรม	วิธีดำเนินการ	เนื้อหา	เวลา
		<p>2. ร่วมกันอภิปรายการจัดการอารมณ์ของแต่ละการแสดง</p> <p>3. ครูและนักเรียน ร่วมกันสรุปและร่วมกันอภิปรายหาแนวทางป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์</p>	<p>ผิดพลาดของตนเอง</p>	
ครั้งที่ 13 ฉลาดคิด ฉลาดเลือก	<p>1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ถึงความฉลาดทางอารมณ์ของตนเองและการแก้ไขปัญหาต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนรับรู้ถึงความฉลาดทางอารมณ์ของตนเอง</p>	<p>1. ให้นักเรียนชมหนังสือเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์</p> <p>2. ให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับตัวละครและวิถีทัศน์ที่ชมที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของแต่ละบุคคล</p> <p>3. สุ่มตัวแทนนักเรียนออกมานำเสนอ</p> <p>4. ครูและนักเรียน ร่วมกันอภิปรายสรุปเนื้อหาและร่วมกันหาแนวทางการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ</p>	<p>- ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ</p> <p>- เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ยอมรับความผิดพลาดของตนเอง</p>	14 ธ.ค. 61

ตาราง 1 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของ โปรแกรม	วิธีดำเนินการ	เนื้อหา	เวลา
ครั้งที่ 14 รักกันไว้ก่อน	1. เพื่อให้นักเรียนได้ ตระหนักถึงสัมพันธภาพ ในครอบครัวของตนเอง 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถ เปรียบเทียบสัมพันธภาพที่ ดีและไม่ดีในครอบครัวได้	1. ผู้วิจัยเปิดวิดีโอทัศน์เรื่อง “ครอบครัวกับการพัฒนา บทบาททางเพศที่ เหมาะสมกับวัยรุ่น” 2. อภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่ ได้จากวิดีโอทัศน์ 3. สร้างmind mapping 4. ครูและนักเรียนร่วมกัน อภิปรายสรุปเนื้อหาและ ร่วมกันหาแนวทางการ ป้องกันเพื่อไม่ให้เกิด พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	สัมพันธภาพ เชิงลบใน ครอบครัว - ตระหนัก และยอมรับ ทั้งและ จุดอ่อน -เกิดการ เรียนรู้ ยอมรับ ความ ผิดพลาด	18 ธ.ค. 61 14.00- 15.00
ครั้งที่ 15 คนข้างหลัง	1. เพื่อให้นักเรียนได้ ตระหนักถึงสัมพันธภาพ ในครอบครัวของตนเอง ทำให้เข้าใจเรื่องเพศได้ อย่างถูกต้อง 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถ เปรียบเทียบสัมพันธภาพที่ ดีและไม่ดีในครอบครัวได้	1. ให้นักเรียนชมหนังสือ เรื่อง “EP.4 การสื่อสาร เรื่องเพศ / สัมพันธภาพ ในครอบครัว” 2. ให้นักเรียนอภิปราย เกี่ยวกับตัวละครและวิดีโอ ทัศน์ที่ชมที่เกี่ยวข้องกับ สัมพันธภาพในครอบครัว 3. สุ่มตัวแทนนักเรียน ออกมานำเสนอ 4. ครูและนักเรียนร่วมกัน สรุป	สัมพันธภาพ เชิงลบใน ครอบครัว -เพื่อให้เกิด การเรียนรู้ ยอมรับ ความ ผิดพลาด ของตนเอง	21 ธค.61 14.00- 15.00

ตาราง 1 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของ โปรแกรม	วิธีดำเนินการ	เนื้อหา	เวลา
		5. ครูให้การบ้านนักเรียน โดยแบ่งกลุ่มแสดง บทบาทสมมติ เพื่อมา แสดงสรุปการป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ		
ครั้งที่ 16 ทบทวน จดจำ นำไปใช้	1. เพื่อทบทวนและสรุป ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม เสี่ยงทางเพศ ทั้ง 5 ปัจจัย	1. ครูให้นักเรียนมาแสดง บทบาทสมมติ 2. ครูสรุป บทบาท สมมติของแต่ละกลุ่ม 3. ครูแจกกระดาษขรุฟ เพื่อให้นักเรียนทบทวน กิจกรรมที่ผ่านมา 4. ครูสรุป ทบทวนถึง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม เสี่ยงทางเพศและวิธีการ ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง ทางเพศ	-การใช้ชีวิต อย่างมี จุดหมาย ให้ สำเร็จตาม จุดหมาย ที่ตั้งไว้	25 ธ.ค. 62 14.00- 15.00
ครั้งที่ 17 ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนทบทวน กิจกรรมทั้งหมดที่เคยทำ มา 2. เพื่อให้นักเรียนแสดง ความเห็นต่อกิจกรรมที่ ผ่านมา 3. เพื่อตอบแบบวัดการ รับรู้ความเสี่ยง	1. ผู้วิจัยกล่าว แนะนำ นักเรียนชื่นชมนักเรียน ที่ ร่วมทำกิจกรรมกันที่ผ่าน มา 2. ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับ กิจกรรมทั้ง 16 กิจกรรม ที่ผ่านมา 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำ แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยง ทางเพศ	-การใช้ชีวิต อย่างมี จุดหมาย ให้สำเร็จ ตาม จุดหมาย ที่ตั้งไว้	28 ธ.ค. 62 14.00- 15.00

1.3 สร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร จำนวน 17 ชุด เสนอให้ประธานกรรมการควบคุม
วิทยานิพนธ์พิจารณาความครบถ้วนของเนื้อหา รูปแบบและการใช้ภาษา
นำโปรแกรมมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

1.4 นำโปรแกรมฝึกอบรมที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎี
เทคนิค วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการและการประเมินผล ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่
.60–1.00 จากนั้นผู้วิจัยนำโปรแกรมที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว ไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
โดยปรับปรุงโปรแกรมที่มีความบกพร่องในบางกิจกรรม คือนักเรียนไม่เข้าใจในกิจกรรมบางหน่วยอีก
ทั้งบางกิจกรรมยังใช้เวลานานเกินไปทางผู้วิจัยจึงนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงและแก้ไขในโปรแกรม
นั้นๆ และทดลองกับกลุ่มตัวอย่างโดยจัดกิจกรรมที่ต้องมีการควบคุมการมีส่วนร่วมของนักเรียนให้มาก
ขึ้นและนำไปปรับปรุงแก้ไขจนกระทั่งได้โปรแกรมฝึกที่มีคุณภาพ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบโปรแกรม
ฝึกอบรม ประกอบด้วย

1.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สอนประจันทร์ เสียงเย็น อาจารย์ประจำภาควิชา
จิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา

1.4.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนียา กายแก้ว อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา

1.4.3 นางณัฐนันท์ นามอาษา ครูชำนาญการพิเศษ ครูโรงเรียนประจักษ์
ศิลปาคาร จังหวัดอุดรธานี สาขาบริหารการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและการแนะแนว

1.4.4 นางวิภา เมืองมิ่ง ครูชำนาญการพิเศษ ครูโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร
กศ.ม. วิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและการสอน

1.4.5 นางอรวิรินทร์ อภิวิมลลักษณ์ ครูชำนาญการพิเศษ ครูโรงเรียนประจักษ์ -
ศิลปาคาร กศ.ม. วิทยาและการประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย
และการสอน

1.5 รวบรวมข้อมูลและเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน นำมาปรับปรุงแก้ไข
โปรแกรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยแก้ไขในเรื่องการตั้งจุดมุ่งหมายในกิจกรรมในโปรแกรมและ
การใช้ภาษาให้กระชับ อ่านง่าย และเรื่องของระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ต้องเป็นระบบ กระชับ
ไม่ยืดเยื้อ แล้วนำไปเสนอต่อประธานกรรมการและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง
ก่อนนำโปรแกรมไปใช้

1.6 นำโปรแกรมฝึกอบรมที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร ที่ไม่ใช้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน

เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านความเหมาะสมของกิจกรรม ขั้นตอนดำเนินการทดลอง และระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ดังตาราง 2

ตาราง 2 การนำเสนอผลการจัดกิจกรรมในโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2

แผนการจัดกิจกรรมที่	สิ่งที่พบ	ปัญหาที่พบ	วิธีการแก้ปัญหา	ผลที่ได้
1 ปฐมนิเทศ	- นักเรียนมีความตั้งใจ ให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามเป็นอย่างดี	- นักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงออก	- ครูเข้ามาช่วยสร้างบรรยากาศ เช่น เปิดเพลง	- นักเรียนเริ่มมีความกล้าแสดงออก
2 รู้จักฉัน รู้จักเธอ	- นักเรียนให้ความร่วมมือดี มีความมุ่งมั่นและพยายาม	- นักเรียนทำใบงานไม่ทันตามเวลาที่กำหนด	- ครูคอยกำกับและระบุเวลาในการทำงานของนักเรียน	- นักเรียนทำใบงานเสร็จตามใบงานเวลาที่กำหนด
3 เสี่ยง ไม่เสี่ยง เต็มใจรู้	- นักเรียนสนใจในกิจกรรม ตั้งใจและร่วมแสดงความความคิดเห็นได้ดี	- นักเรียนบางกลุ่มส่งเสียงดัง รบกวนกลุ่มอื่นๆ	- ครูกล่าวตักเตือนและบอกกฎระเบียบการทำงาน	- นักเรียนลดการส่งเสียงดังและความคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น
4 ฉันทเลือกได้	-นักเรียน สนุกสนาน สนใจในวิดีโอทัศน์ และร่วมกันแสดงความคิดเห็น	- นักเรียนบางคนในกลุ่มไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร	- ครูเข้ามาช่วยสร้างบรรยากาศและกระตุ้นการแสดงความคิดเห็น	- นักเรียนมีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น
5 รู้ทัน ฉันทไม่กลัว	-นักเรียนแสดงออกความคิดเห็นอย่างหลากหลาย	- แหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าไม่เพียงพอ	- ผู้วิจัยเตรียมข้อมูลไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางการแสดงความคิดเห็นให้กับนักเรียน	- นักเรียนมีข้อมูลเพิ่มเติมและเพียงพอต่อการแสดงความคิดเห็น

ตาราง 2 (ต่อ)

แผนการจัด กิจกรรมที่	สิ่งที่พบ	ปัญหาที่พบ	วิธีการแก้ปัญหา	ผลที่ได้
6 ไม่ยอม	-นักเรียนมีความ ตั้งใจในการชมวีดิ ทัศน์ ร่วมแสดง ความคิดเห็นและ มีส่วนร่วมในการ ตอบคำถาม	- นักเรียนบาง คนไม่มีความ กระตือรือร้นใน การทำใบงาน	- ครูกระตุ้นและ แนะแนวทางใน การทำใบงาน	- นักเรียนมีความ กระตือรือร้นในการ ทำใบงานเพิ่มมาก ขึ้น
7 ชั้นไหน หยุตใจ ไว้ให้เธอ	-นักเรียนให้ความ ร่วมมือในการทำ กิจกรรม	- นักเรียนบาง คนยังไม่กล้าที่ จะแสดงความ ความคิดเห็นที่ ควร	- ครูกระตุ้นและ แนะแนวทางใน การแสดงความ คิดเห็น	- นักเรียนมีความ กระตือรือร้นในการ แสดงความคิดเห็น เพิ่มมากขึ้น
8 กล้าคิด	-นักเรียนมีความ ตั้งใจในการชมวีดิ ทัศน์ ร่วมแสดง ความคิดเห็นและ มีส่วนร่วมในการ ตอบคำถาม	- นักเรียนบาง คนในกลุ่มไม่ กล้าแสดงความ คิดเห็น เท่าที่ควร	- ครูเข้ามาช่วย สร้างบรรยากาศ และ กระตุ้นการแสดง ความคิดเห็น	- นักเรียนมีความ กล้าในการแสดง ความคิดเห็นมาก ขึ้น
9 เชื่อมั่น	-นักเรียนมีความ กระตือรือร้นสนใจ และตั้งใจในการ เข้าร่วมกิจกรรม	-นักเรียนบาง คนขาดความ สนใจในการ ร่วมกิจกรรม	-ครูกระตุ้นความ สนใจให้กับ นักเรียน	-นักเรียน มี ความสุขในการทำ กิจกรรมและมี ความกระตือรือร้น เพิ่มมากขึ้น

ตาราง 2 (ต่อ)

แผนการจัดกิจกรรมที่	สิ่งที่พบ	ปัญหาที่พบ	วิธีการแก้ปัญหา	ผลที่ได้
10 สื่อดิจิทัลสื่อร้ายเสีย	-นักเรียนสนใจร่วมกิจกรรมและสนใจในวิถีทัศน์ -นักเรียนมีความตั้งใจ ให้ความสำคัญร่วมมือและปฏิบัติตามเป็นอย่างดี	-นักเรียนบางคนไม่มีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม -อุปกรณ์การใช้วิถีทัศน์เกิดความขัดข้อง	- ครูกระตุ้นและสร้างความสนใจ -ครูตรวจสอบและซ่อมแซมอุปกรณ์การนำเสนอ	-นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำใบงานเพิ่มมากขึ้น -การนำเสนองานมีความคล่องตัวและไม่เกิดปัญหาอุปสรรคเพิ่มอีก
11 อย่าทำร้ายฉัน	-นักเรียนมีความตั้งใจ ให้ความสำคัญร่วมมือและปฏิบัติตามเป็นอย่างดี	-นักเรียนบางคนขาดความสนใจในการรับชมวิถีทัศน์	-ครูกระตุ้นความกล้าแสดงออกและความกระตือรือร้นให้นักเรียน	-นักเรียน มีความสุขในการทำกิจกรรมและมีความกระตือรือร้นเพิ่มมากขึ้น
12 แบบไหนดี	-นักเรียนมีความตั้งใจและกล้าแสดงความคิดเห็น	-นักเรียนบางคนยังไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น	-ครูสร้างความสนใจและสร้างบรรยากาศให้นักเรียนสนใจในกิจกรรม โดยอาจมีการเสริมแรงเพื่อให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น	-นักเรียนมีความกล้าแสดงออกเพิ่มมากขึ้น

ตาราง 2 (ต่อ)

แผนการจัดกิจกรรมที่	สิ่งที่พบ	ปัญหาที่พบ	วิธีการแก้ปัญหา	ผลที่ได้
13 ฉลาดคิด ฉลาดเลือก	-นักเรียนตั้งใจชมวิดีโอทัศน์และเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและตอบคำถาม	-แหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้ามีไม่เพียงพอต่อความต้องการ	- ครูทำการค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมและทำใบงานให้นักเรียนเพื่อทำการศึกษา	-นักเรียนมีข้อมูลในการทำกิจกรรมเพิ่มมากขึ้นและง่ายต่อการทำกิจกรรม
14 รักกันไว้ก่อน	-นักเรียนมีความตั้งใจและกล้าแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่ได้อย่างหลากหลาย	-กระบวนการกลุ่มของนักเรียนยังไม่เป็นระบบระเบียบ	-ครูจัดระบบกลุ่มของนักเรียนใหม่และสร้างบรรยากาศในการทำกิจกรรมกลุ่ม	-นักเรียนให้ความร่วมมือและทำกิจกรรมกลุ่มอย่างสนุกสนานและมีมีความสุข
15 คนข้างหลัง	-นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายและได้ร่วมกิจกรรมทุกคน	-ระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมมีน้อยเกินไป	-ครูคอยกำกับการทำกิจกรรมให้มีความกระชับเวลา	- การดำเนินกิจกรรมอยู่ในเวลาที่กำหนด
16 ทบทวน จดจำนำไปใช้	-นักเรียนกล้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและมีการแสดงออกทางความคิดมากขึ้น	-	-	-
17 ปัจฉินิเทศ	-นักเรียน ร่วมกันสรุปกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมและร่วมกันระดมนำเสนอได้อย่างสร้างสรรค์	-	-	-

1.6 นำโปรแกรมฝึกอบรมที่ผ่านการทดลองใช้ (Try-out) ปรับปรุงแก้ไขแล้ว
เสนอต่อประธานกรรมการและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

1.7 จัดทำโปรแกรมฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร จำนวน 30 คน

2. สร้างแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีขั้นตอนการ
สร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับต่อพฤติกรรมเสี่ยงทาง
เพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบ
วัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2 สร้างแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
ของการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ โดยพิจารณาความครบถ้วนของเนื้อหาและการใช้ภาษา ซึ่งแบบวัด
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของ
ผู้ตอบแบบสอบถามและแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นลักษณะแบบมาตราส่วน ประมาณค่า
5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 40 ข้อ โดยการแปลความหมาย
คะแนนของแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ มีเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

5 มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

4 มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก

3 ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนบ้าง

2 น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย

1 น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

2.3 นำแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปเสนอต่อประธานกรรมการและกรรมการควบคุม
วิทยานิพนธ์เพื่อขอคำชี้แนะพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนำมา
ปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบคุณภาพ
ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ
วัตถุประสงค์และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ โดย
ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

2.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สอนประจันทร์ เสียงเย็น อาจารย์ประจำภาควิชา
จิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา

2.4.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนียา กายแก้ว อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา

2.4.3 นางณัฐนันท์ นามอาษา ครูชำนาญการพิเศษ ครูโรงเรียนประจักษ์ ศิลปาคาร จังหวัดอุดรธานี สาขาบริหารการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและการแนะแนว

2.4.4 นางวิภา เมืองมิ่ง ครูชำนาญการพิเศษ ครูโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร กศ.ม. วิทยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและการสอน

2.4.5 นางอรวิรินทร์ อภิวิมลลักษณ์ ครูชำนาญการพิเศษ ครูโรงเรียนประจักษ์ ศิลปาคาร กศ.ม. วิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย และการสอน

โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

วัตถุประสงค์ ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความของเครื่องมือนี้สอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์ ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความของเครื่องมือนี้สอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์ ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความของเครื่องมือนี้ไม่สอดคล้องกับ

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Item Objective Congruence ; IOC) ระหว่างข้อความกับนิยามศัพท์เฉพาะ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง .50-1.00

2.5 รวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดและนิยามศัพท์เฉพาะ

2.6 นำแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปทดลองใช้ (Try-Out) เก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และคัดเลือกข้อคำถามด้วยวิธีการ Item-Total Correlation ข้อคำถามที่คัดเลือกมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.348-0.899 โดยแยกตามรายด้าน ดังนี้

ด้านการขาดการควบคุมตนเอง จำนวน 8 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .395-.878

ด้านการขาดความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 8 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .458-.844

ด้านการบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศจำนวน 8 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .395-.857

ด้านความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ จำนวน 10 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .354-.887

ด้านความสัมพันธ์เชิงลบในครอบครัว จำนวน 6 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .348-.899 (รายละเอียดดังภาคผนวก ค)

2.7 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach มีค่าเท่ากับ 0.959 โดยแยกตามรายด้าน ดังนี้

ด้านการขาดการควบคุมตนเอง จำนวน 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .812
 ด้านการขาดความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .802

ด้านการบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศจำนวน 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .829

ด้านความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ จำนวน 10 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .897
 ด้านความสัมพันธ์เชิงลบในครอบครัว จำนวน 6 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .771 (รายละเอียดดังภาคผนวก ค)

2.8 จัดพิมพ์แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ทดลองโดยทำการวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับกลุ่มเป้าหมายครั้งแรกก่อนการร่วมกิจกรรม (Pre-test) และวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศครั้งที่สองจากการเข้าร่วมกิจกรรม (Post-test) โดยมีการเว้นระยะเป็นเวลา 2 สัปดาห์ แล้วทำการวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนซ้ำอีกครั้ง (Follow Up)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ในการใช้การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 17 ชั่วโมง มีลำดับขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายตอบแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อนำมาเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test)

2. ขั้นตอนการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยให้กลุ่มเป้าหมายเข้ารับการฝึกอบรมตามกิจกรรมในโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยออกแบบ เป็นเวลา 17 ชั่วโมง ระยะเวลา 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง โดยดำเนินการทดลองตามแผนการจัดกิจกรรมอย่างเป็นลำดับขั้นตอนและทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยบันทึกในแบบบันทึกและแบบประเมินทุกครั้ง เพื่อเป็นการประเมินกิจกรรม ผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมตามตาราง ดังนี้

ตาราง 3 กำหนดการจัดกิจกรรมโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สัปดาห์ที่	เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	กิจกรรม
1	2 พฤศจิกายน 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ
	6 พฤศจิกายน 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 2 รู้จักฉัน รู้จักเธอ
2	9 พฤศจิกายน 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 3 เสี่ยง ไม่เสี่ยง เดี่ยวก็รู้
	13 พฤศจิกายน 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 4 ฉันทเลือกได้
3	16 พฤศจิกายน 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 5 รู้ทัน ฉันทไม่กลัว
	20 พฤศจิกายน 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 6 แค่มกัหมตเรื่อง
4	23 พฤศจิกายน 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 7 ชันทไหน หยุดใจไว้ให้เธอ
	27 พฤศจิกายน 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 8 กล้าคิด

ตาราง 3 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	กิจกรรม
5	30 พฤศจิกายน 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 9 เชื้อมัน
	4 ธันวาคม 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 10 สื่อดีได้ สื่อร้ายเสีย
6	7 ธันวาคม 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 11 อย่าทำร้ายฉัน
	11 ธันวาคม 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 12 แบบไหนดี
7	14 ธันวาคม 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 13 ฉลาดคิด ฉลาดเลือก
	18 ธันวาคม 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 14 ให้รักนำทาง
8	21 ธันวาคม 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 15 คนข้างหลัง
	25 ธันวาคม 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 16 ทบทวน จดจำ นำไปใช้
9	28 ธันวาคม 2561 เวลา 14.00-15.00 น.	ครั้งที่ 17 ปัจฉิมนิเทศ

3. ชั้นหลังการทดลอง

ผู้วิจัยให้กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการฝึกอบรมดำเนินการทำแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อนำมาเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post-test) หลังจากการดำเนินกิจกรรมตามโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นที่เรียบร้อย

4. ชั้นทำการวัดซ้ำ

ผู้วิจัยเว้นระยะเวลา 2 สัปดาห์หลังจากที่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทำการตอบแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (Post-test) แล้วให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทำแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนฉบับเดิม เพื่อเป็นการวัดซ้ำ (Follow Up)

การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

จากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัน เวลาที่ได้กำหนด และผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดหัวข้อในการวิเคราะห์ ตามลำดับดังนี้

1. การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใช้การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกและการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนการใช้โปรแกรมฝึก (Pre-test) และหลังจากที่ได้ใช้โปรแกรมฝึกไปแล้ว 2 สัปดาห์ (Follow up) โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. เปรียบเทียบคะแนนก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test) คะแนนหลังการใช้โปรแกรม (Post-test) และคะแนนวัดซ้ำหลังการใช้โปรแกรม (Follow Up) โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบวัดซ้ำ (One-way Repeated Measure MANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) ของโปรแกรม ใช้สูตรดังนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2555)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับนิยาม
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน

1.2.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) ของแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ใช้สูตรดังนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2555)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับนิยาม
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2.2 การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) เป็นรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson) ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item–Total Correlation) โดยใช้สูตรดังนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2555)

$$r_{xy} = \frac{n\Sigma XY - (\Sigma X)(\Sigma Y)}{\sqrt{[n\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2][n\Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง X กับ Y
	ΣX	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนชุด X
	ΣY	แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนชุด Y
	ΣX^2	แทน ผลรวมทั้งหมดของกำลังสองของคะแนนชุด X
	ΣY^2	แทน ผลรวมทั้งหมดของกำลังสองของคะแนนชุด Y
	ΣXY	แทน ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่าง X กับ Y
	n	แทน จำนวนสมาชิกในกลุ่ม

1.2.3 การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha–Coefficient) ของครอนบาค Cronbach โดยใช้สูตรดังนี้ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2555)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\Sigma S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	แทน จำนวนข้อของเครื่องมือ
	ΣS_i^2	แทน ผลรวมของความแปรปรวนแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ร้อยละ (Percentage) (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2555)

$$\rho = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ f แทน จำนวนของสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ
 n แทน จำนวนเต็มของสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ

2.2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2555)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยกลุ่มเป้าหมาย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของข้อมูลในกลุ่มเป้าหมาย
 n แทน จำนวนข้อมูลในกลุ่มเป้าหมาย

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2555)

$$S = \sqrt{\frac{n\sum fx^2 - (\sum fx)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มเป้าหมาย
 $\sum fx$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างค่าของข้อมูลแต่ละตัวกับค่าความถี่ของข้อมูลนั้น
 fx แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างค่าของข้อมูลแต่ละตัวยกกำลังสองกับค่าความถี่ของข้อมูลนั้น
 n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มเป้าหมาย
 f แทน ค่าความถี่ของข้อมูลแต่ละตัวหรือแต่ละชั้น

3. สถิติทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบผลการทำแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนใช้โปรแกรม หลังใช้โปรแกรมและหลังการใช้โปรแกรมเป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ ผลการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way Repeated Measure MANOVA) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2555)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผลของการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนด สัญลักษณ์ต่างๆเพื่อใช้แทนความหมายดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Df	แทน	ชั้นความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกของกำลังสองของคะแนน (Mean of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
F	แทน	สถิติทดสอบที่ได้ใช้ในการพิจารณาความมีนัยสำคัญทางสถิติ

ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวแปรที่ละองค์ประกอบ

ตอนที่ 3 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ ได้แก่ การตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์พหุคูณเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมก่อน-หลังและการวัดซ้ำหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตอนที่ 5 รายงานผลการจัดกิจกรรมในโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ถูกสร้างและพัฒนาขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนและมีระบบวิธีการที่เหมาะสม โดยวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลที่ได้มากำหนดจุดประสงค์ เนื้อหาสาระของแต่ละกิจกรรมโดยพิจารณารูปแบบเนื้อหาที่ผู้เรียนจะสามารถนำไปปฏิบัติได้ง่ายและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของนักเรียน คือ มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านการขาดการควบคุมตนเอง การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ และสัมพันธภาพเชิงลบในครอบครัว โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและอภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยมีการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการประเมินโครงร่างโปรแกรมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยนำโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นผู้วิจัยจึงนำผลและข้อบกพร่องที่พบนั้นมาแก้ไขและปรับปรุงโปรแกรมในหน่วยนั้นๆ โดยโปรแกรมที่สร้างและพัฒนาขึ้นมี 17 กิจกรรม ใช้เวลาในการดำเนินการ 8 สัปดาห์ๆ ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง จากนั้นจึงได้นำโปรแกรมไปทดลองใช้ (Try Out) โดยทดลอง กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร ที่ไม่ใช้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านความเหมาะสมของกิจกรรม ขั้นตอนดำเนินการทดลอง และระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ขณะทดลองสังเกตว่าโปรแกรมมีความบกพร่องในบางกิจกรรม คือนักเรียนไม่เข้าใจในกิจกรรมบางหน่วยอีกทั้งบางกิจกรรมยังใช้เวลานานเกินไปทางผู้วิจัยจึงนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงและแก้ไขในโปรแกรมนั้นๆและทดลองกับกลุ่มตัวอย่างโดยจัดกิจกรรมที่ต้องมีการควบคุมการมีส่วนร่วมของนักเรียนให้มากขึ้นและนำไปปรับปรุงแก้ไขจนกระทั่งได้โปรแกรมฝึกที่มีคุณภาพ

สรุปผล การประเมินโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนก่อนใช้โปรแกรมหลังการใช้โปรแกรมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกตามตัวแปรที่ละองค์ประกอบ

ตาราง 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน
ระหว่างก่อนการใช้โปรแกรม-หลังการใช้โปรแกรมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์

องค์ประกอบของตัวแปร	การทดสอบ					
	ก่อน		หลัง		หลังเข้าร่วม 2 สัปดาห์	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
การขาดการควบคุมตนเอง	2.957	0.336	1.623	0.381	1.765	0.368
การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง	2.865	0.327	1.761	0.424	1.890	0.511
การบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ	2.624	0.351	1.878	0.449	1.961	0.472
ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ	3.063	0.274	2.197	0.277	2.020	0.285
ความสัมพันธ์เชิงลบในครอบครัว	2.844	0.405	1.939	0.352	2.117	0.328
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน	2.871	0.339	1.879	0.377	1.951	0.393

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมด้วยโปรแกรมฝึกเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน (Pre-test) โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.871 เมื่อจำแนกตามองค์ประกอบจากตัวแปร พบว่า การขาดการควบคุมตนเอง การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำและความสัมพันธ์เชิงลบในครอบครัว มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.957, 2.865, 2.624, 3.063 และ 2.844 ตามลำดับ หลังจากทีนักเรียนได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมแล้วทำให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.879 และเมื่อจำแนกตามองค์ประกอบของตัวแปร พบว่า การขาดการควบคุมตนเอง การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำและความสัมพันธ์เชิงลบในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.623, 1.761, 1.878, 2.197 และ 1.939 ตามลำดับ และหลังใช้โปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow up) หลังจากทีนักเรียนได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมแล้วทำให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.951 และเมื่อจำแนกตามองค์ประกอบของตัวแปร พบว่า การขาดการควบคุมตนเอง การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำและความสัมพันธ์เชิงลบในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.765, 1.890, 1.961, 2.020 และ 2.117 ตามลำดับ

สรุปได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนหลังการใช้โปรแกรมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ลดลงกว่าก่อนการใช้โปรแกรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศลดลงหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรม

ตอนที่ 3 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์ ได้แก่ การตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

3.1 การตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติ

ตาราง 5 แสดงการแจกแจงแบบปกติ (Tests of Normality) คะแนนทดสอบก่อนเข้าร่วมการใช้โปรแกรม (Pre-test) หลังเข้าร่วมการใช้โปรแกรมและหลังเข้าร่วมการใช้โปรแกรมฝึกอบรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน 2 สัปดาห์ (Follow up)

องค์ประกอบ ของตัวแปร	Kolmogorov-Smirnov								
	Pre-test			Post-test			Follow		
	Statistic	df	Sig	Statistic	df	Sig	Statistic	df	Sig
การขาดการควบคุมตนเอง	.102	30	.200	.169	30	.028	.164	30	.038
การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง	.137	30	.154	.177	30	.018	.148	30	.093
การบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ	.107	30	.200	.100	30	.200	.139	30	.143
ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ	.120	30	.200	.170	30	.027	.130	30	.200
ความสัมพันธ์เชิงลบในครอบครัว	.147	30	.095	.144	30	.111	.143	30	.121
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน	.123	30	.125	.152	30	.077	.145	30	.119

จากตาราง 5 พบว่า คะแนนทดสอบก่อนเข้าร่วมการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน (Pre-test) หลังเข้าร่วมการใช้โปรแกรม (Post-test) และหลังเข้าร่วมการใช้โปรแกรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน 2 สัปดาห์ (Follow up) ของแต่ละองค์ประกอบมีค่า Sig. มากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ที่ .01 แสดงว่า คะแนนทดสอบก่อนการเข้าร่วมใช้โปรแกรม (Pre-test) ,หลังเข้าร่วมการใช้โปรแกรม (Post-test) และหลังเข้าร่วมการใช้โปรแกรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน 2 สัปดาห์ (Follow up) ของแต่ละองค์ประกอบมีการแจกแจงแบบปกติ

3. การเปรียบเทียบการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน ก่อน-หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์

ตาราง 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน ก่อน-หลังการใช้โปรแกรมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ โดยใช้สถิติ One-way Repeated Measure MANOVA

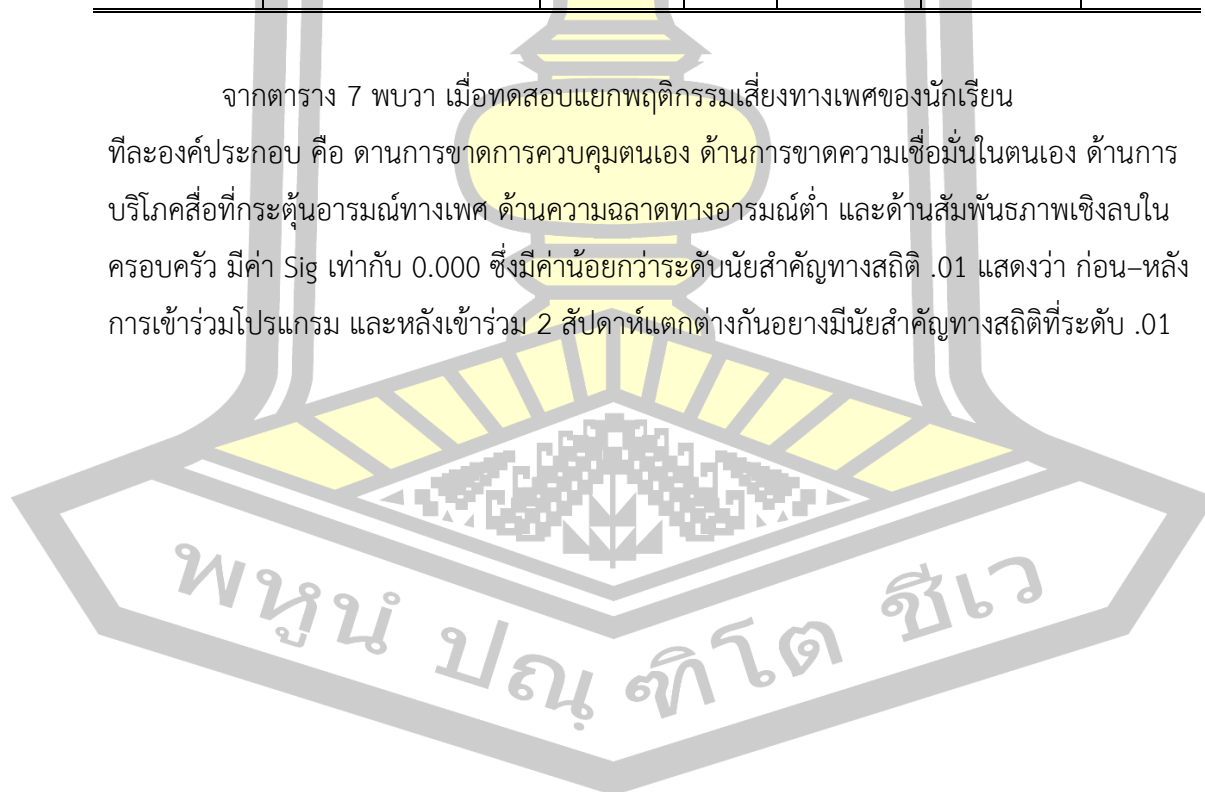
ตัวแปร	สถิติทดสอบ	Value	F	Hypothesis df	Error Df	Sig
พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ	Pillai's Trace	.940	31.400	10.000	20.000	.000
	Wilks' Lambda	.060	31.400	10.000	20.000	.000
	Hotelling's Trace	15.700	31.400	10.000	20.000	.000
	Roy's Largest Root	15.700	31.400	10.000	20.000	.000

จากตาราง 6 พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน ก่อน-หลังการใช้โปรแกรมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน ก่อน-หลังการใช้โปรแกรมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (แยกทีละองค์ประกอบ)

Source	Measure	SS	df	MS	F	Sig
พฤติกรรม เสี่ยงทาง เพศของ นักเรียน	การขาดการควบคุม ตนเอง	402.590	1	402.590	2424.814	.000
	การขาดความเชื่อมั่น ในตนเอง	424.496	1	424.496	1423.091	.000
	การบริโภคสื่อที่กระตุ้น อารมณ์ทางเพศ	417.618	1	417.618	1864.829	.000
	ความฉลาดทาง อารมณ์ต่ำ	529.984	1	529.984	6292.114	.000
	ความสัมพันธ์เชิงลบใน ครอบครัว	476.100	1	476.100	4639.000	.000

จากตาราง 7 พบว่า เมื่อทดสอบแยกพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนทีละองค์ประกอบ คือ ดานการขาดการควบคุมตนเอง ด้านการขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ และด้านสัมพันธ์ภาพเชิงลบในครอบครัว มีค่า Sig เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 แสดงว่า ก่อน-หลังการเข้าร่วมโปรแกรม และหลังเข้าร่วม 2 สัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 8 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อน-หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ ด้วยการใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way Repeated Measure MANOVA) แยกตามองค์ประกอบ

ตัวแปร	ช่วงเวลาที่เปรียบเทียบ		ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย (I-J)	Sig
	(I)Time	(J)Time		
การขาดการควบคุมตนเอง	1	2	1.334*	.000
	1	3	1.192*	.000
	2	3	-.142	.043
การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง	1	2	1.104*	.000
	1	3	.975*	.000
	2	3	-.129	.106
การบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ	1	2	.746*	.000
	1	3	.663*	.000
	2	3	-.083	.168
ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ	1	2	.867*	.000
	1	3	1.043*	.000
	2	3	-.177	.002
ความสัมพันธ์เชิงลบในครอบครัว	1	2	.906*	.000
	1	3	.727*	.000
	2	3	-.178	.034

จากตาราง 8 พบว่าการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ ก่อน-หลังการใช้โปรแกรมและหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ แยกตามองค์ประกอบ ดังนี้

1. การขาดการควบคุมตนเอง 1) คะแนนหลังการใช้โปรแกรม (Post-test : 2) ต่ำกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test : 1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 2) คะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow up : 3) ต่ำกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test : 1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 3) คะแนนหลังการใช้โปรแกรม (Post-test : 2) กับคะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow up : 3) ไม่แตกต่างกัน

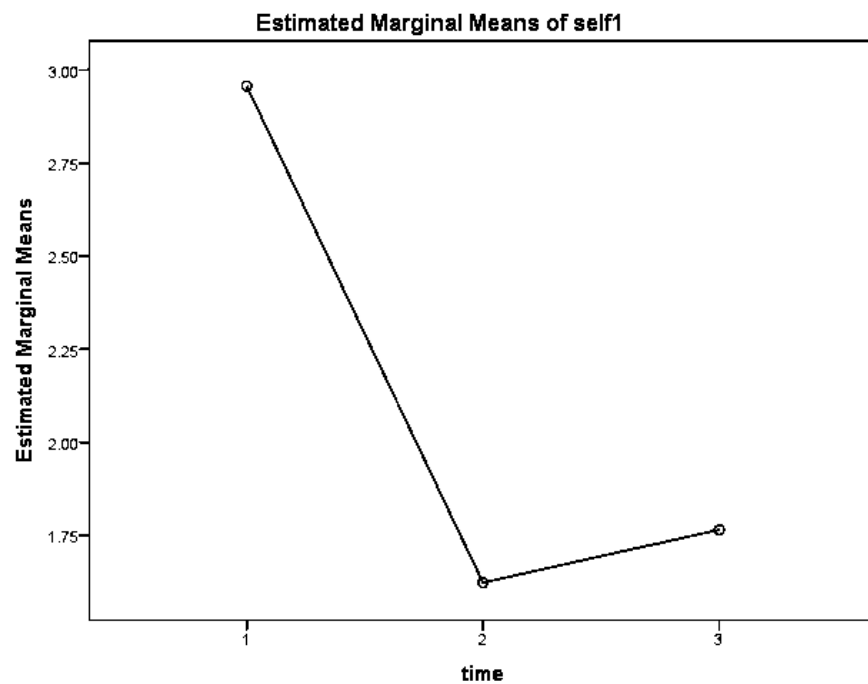
2. ด้านการขาดความเชื่อมั่นในตนเอง 1) คะแนนหลังการใช้โปรแกรม (Post-test : 2) ต่ำกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test : 1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 2) คะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow up : 3) ต่ำกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test : 1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 3) คะแนนหลังการใช้โปรแกรม (Post-test : 2) กับคะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow up : 3) ไม่แตกต่างกัน

3. ด้านการบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ 1) คะแนนหลังการใช้โปรแกรม (Post-test : 2) ต่ำกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test : 1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ.01 2) คะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow up : 3) ต่ำกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test : 1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 3) คะแนนหลังการใช้โปรแกรม (Post-test : 2) กับคะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow up : 3) ไม่แตกต่างกัน

4. ด้านความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ 1) คะแนนหลังการใช้โปรแกรม (Post-test : 2) ต่ำกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test : 1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ.01 2) คะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow up : 3) ต่ำกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test : 1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 3) คะแนนหลังการใช้โปรแกรม (Post-test : 2) กับคะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow up : 3) ไม่แตกต่างกัน

5. ด้านสัมพันธภาพเชิงลบในครอบครัว 1) คะแนนหลังการใช้โปรแกรม (Post-test : 2) ต่ำกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test : 1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 2) คะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow up : 3) ต่ำกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test : 1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 3) คะแนนหลังการใช้โปรแกรม (Post-test : 2) กับคะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow up : 3) ไม่แตกต่างกัน

ภาพแสดงกราฟการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศก่อน-หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way Repeated Measure MANOVA) แยกตามองค์ประกอบ

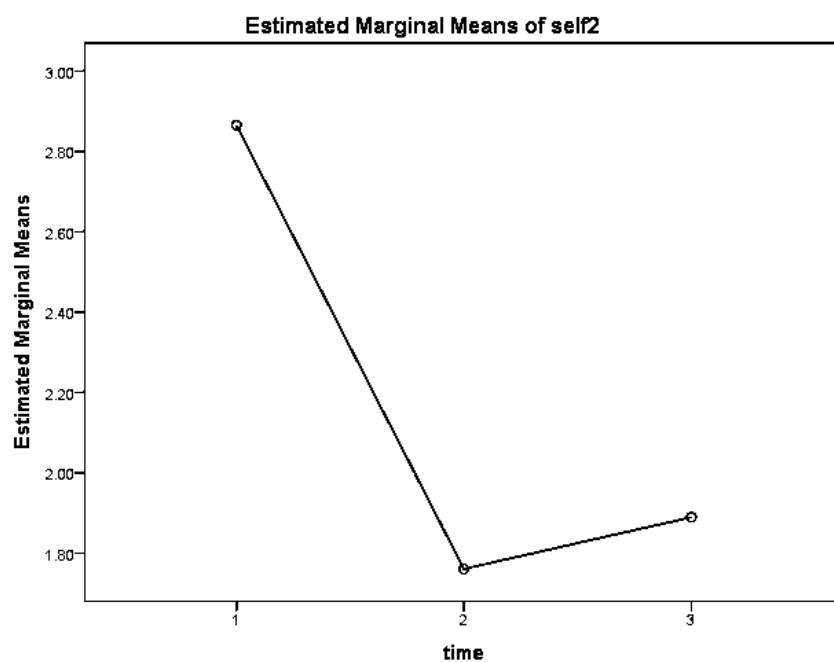
1 คือ Pretest

2 คือ Posttest

3 คือ posttest

ภาพประกอบ 3 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อน-หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ ด้านการขาดการควบคุมตนเอง

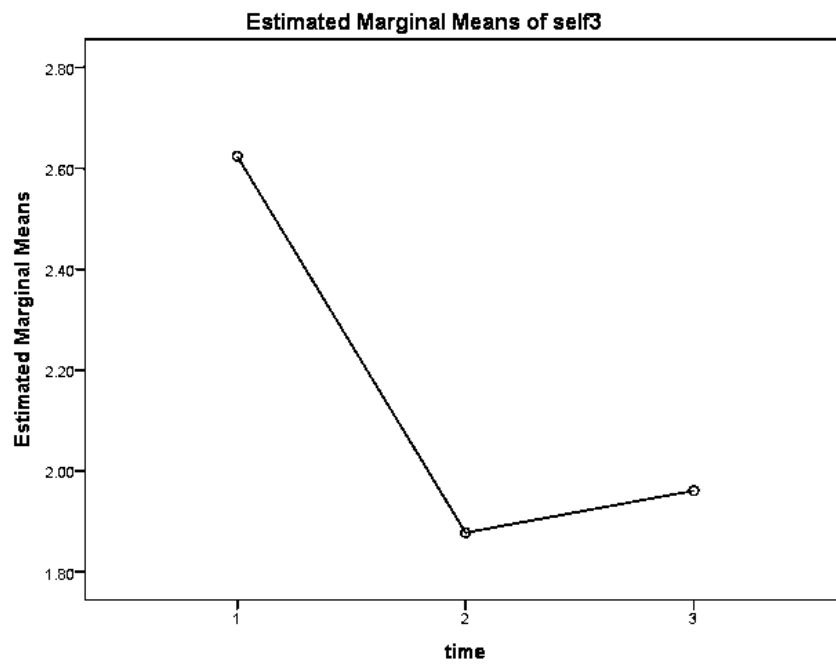
1 คือ Pretest

2 คือ Posttest

3 คือ posttest

ภาพประกอบ 4 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อน-หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ ด้านการขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

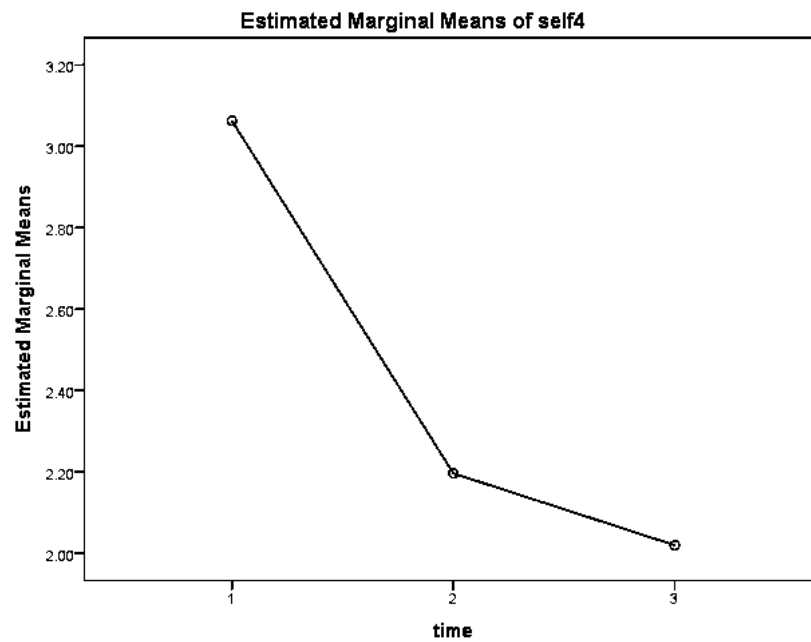
1 คือ Pretest

2 คือ Posttest

3 คือ Posttest

ภาพประกอบ 5 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อน-หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ ด้านการบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ

1 คือ Pretest

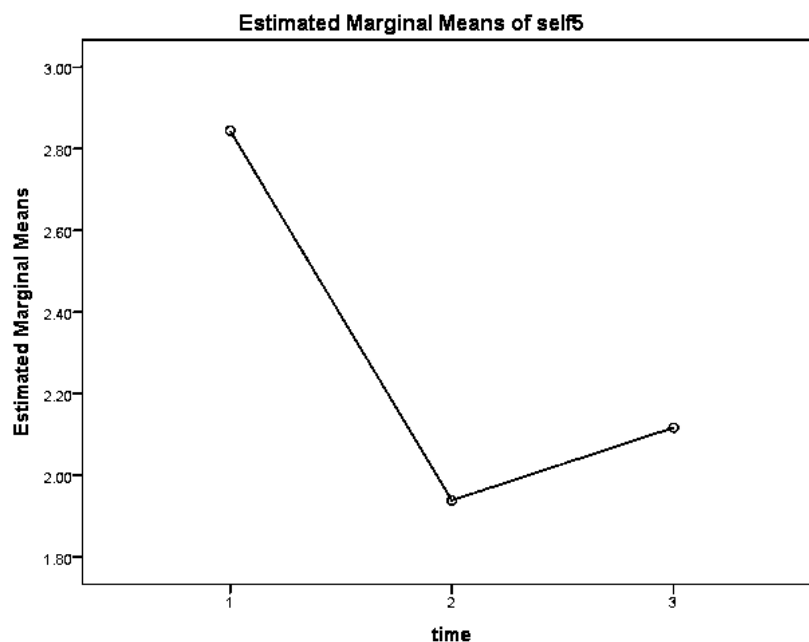
2 คือ Posttest

3 คือ Posttest

ภาพประกอบ 6 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อน-หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

1 คือ Pretest

2 คือ Posttest

3 คือ Posttest

ภาพประกอบ 7 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อน-หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ ด้านสัมพันธภาพเชิงลบในครอบครัว

จากภาพ แสดงกราฟแสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ก่อน-หลังการใช้โปรแกรม และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ที่ละองค์ประกอบ คะแนนหลังการใช้โปรแกรม (Post-test) ต่ำกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test) และ คะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow up) ต่ำกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test) ดังนั้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศหลังจากการใช้โปรแกรมฝึกอบรมต่ำกว่าก่อนการใช้โปรแกรมฝึกอบรม ดังภาพ 8

พูน ปณ ทิโต ชีเว

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร จังหวัดอุดรธานี ก่อน-หลังการใช้โปรแกรมฝึกอบรมและหลังการใช้โปรแกรม 2 สัปดาห์

สรุปผล

การสรุปผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย

1. โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการประเมินโครงสร้างโปรแกรมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่าผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก
2. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หลังการใช้โปรแกรม (Post-test) และหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow) มีคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่ำกว่าก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน สามารถทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หลังการเข้าร่วมโปรแกรมและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ สอดคล้องกับ วิไล คุณคำ (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2552 จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบทดสอบและแบบสอบถาม ประกอบด้วย 5 ส่วน มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง .79-.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และใช้สถิติการวิเคราะห์ หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(R)และค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมทางเพศของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยด้านชีวสังคม ตัวแปร รายได้ของนักเรียนเฉลี่ยต่อเดือน ปัจจัยนำ ตัวแปร ทักษะคิดต่อเรื่องเพศ และการตระหนักรู้ตนเองในเรื่องเพศ ปัจจัยเอื้อ ตัวแปรกลุ่มเพื่อนที่คบ และการเข้าถึงสื่อเรื่องเพศ ปัจจัยเสริม ตัวแปรการอบรมสั่งสอนเรื่องเพศของครอบครัว มีความสัมพันธ์ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ เพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักเรียน ระดับผลการเรียน 3.01-3.50 ทักษะคิดต่อเรื่องเพศ อาศัยอยู่กับญาติ ระดับผลการเรียน 2.51-3.00 การเข้าถึงสื่อเรื่องเพศ การอบรมสั่งสอนเรื่องเพศของครอบครัว และอาศัยอยู่กับพ่อและแม่และ สอดคล้องกับ Bandura (1986) ได้เสนอวิธีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางปัญญาไว้คือ การเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning) กระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมโดยการสังเกตจากตัวแบบนั้น แบ่งได้เป็น 4 กระบวนการ คือ กระบวนการตั้งใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการกระทำ และกระบวนการจูงใจ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ที่เป็นตัวแบบภาพหรือเสียงที่ผ่านสื่อต่างๆ คือ วิทยู โทรทัศน์ วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ มาศึกษาเพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน มีคะแนนหลังการใช้โปรแกรม (Post-test) และคะแนนหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ (Follow) ต่ำกว่าคะแนนก่อนการใช้โปรแกรม (Pre-test) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน การวิจัย จากการตรวจสอบเอกสารและการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรม การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน พบว่านักเรียนมีการรับรู้สูงขึ้นและเห็นความสำคัญ ของป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเองมาก จึงน่าจะเป็นไปได้ว่านักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการ ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ครั้งนี้สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีการรับรู้ความสามารถในระดับ หนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมในโปรแกรมฝึกแต่ละกิจกรรมประกอบด้วยเทคนิคที่หลากหลาย เช่น การอภิปรายกลุ่ม เกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติและขณะที่นักเรียนกำลังทำกิจกรรมนั้น ผู้วิจัยคอยดูแลและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออก อีกทั้งยังคอยกระตุ้น ให้สมาชิกเกิดความเข้าใจและร่วมกิจกรรมได้อย่างสนุกสนาน เข้าร่วมกิจกรรมโปรแกรมฝึก เกิดการเรียนรู้ มีความซาบซึ้งและมีความพึงพอใจที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงตนเอง อีกทั้งยังเป็นการนำเอาประสบการณ์ มาวางแผนแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่ม นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและเนื้อหาในกิจกรรมมีความ เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

จากขั้นตอนที่ปฏิบัติในกิจกรรมแต่ละกิจกรรมตามที่ได้กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่า มีผลทำให้นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมเกิดการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ส่งผลให้หลังการเข้าร่วมโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนนั้น นักเรียนมีการรับรู้ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาของ เจตนิพิฐ สมมาตย์ (2550) ได้ทำการศึกษาการสร้างเสริมทักษะชีวิตร่วมกับ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่งอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลของการประยุกต์ใช้กระบวนการสร้างเสริมทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการอบรมจำนวน 4 วัน ประกอบด้วยกิจกรรม การบรรยาย การเล่นเกม การประชุมกลุ่มระดมสมอง การอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ และการฝึกทักษะผลการวิจัย พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ทักษะชีวิตและพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดีกว่าก่อนการทดลองทุกด้าน กลุ่มเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ทักษะชีวิต และพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบในทุก ๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำเอาผลวิจัยไปใช้

1.1 นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เคยเข้าร่วมรับโปรแกรมในลักษณะนี้ ในระยะเวลาแรก ๆ นักเรียนจะไม่ค่อยกล้าแสดงออกและยังไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรม ผู้วิจัยจึงต้องสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนโดยการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ เช่น การจัดกิจกรรมเล่นเกม เพื่อให้ให้นักเรียนได้คลายเครียด

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างความรู้ทัศนคติ และทักษะที่จำเป็นในวัยรุ่น วัยรุ่นเช่นทักษะการปฏิเสธและพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมโดยให้สถาบันครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

1.3 บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรเอาใจใส่ในการคบเพื่อนของนักเรียนวัยรุ่น โดยเฉพาะหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและควรมีการเฝ้าระวังติดตามพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ

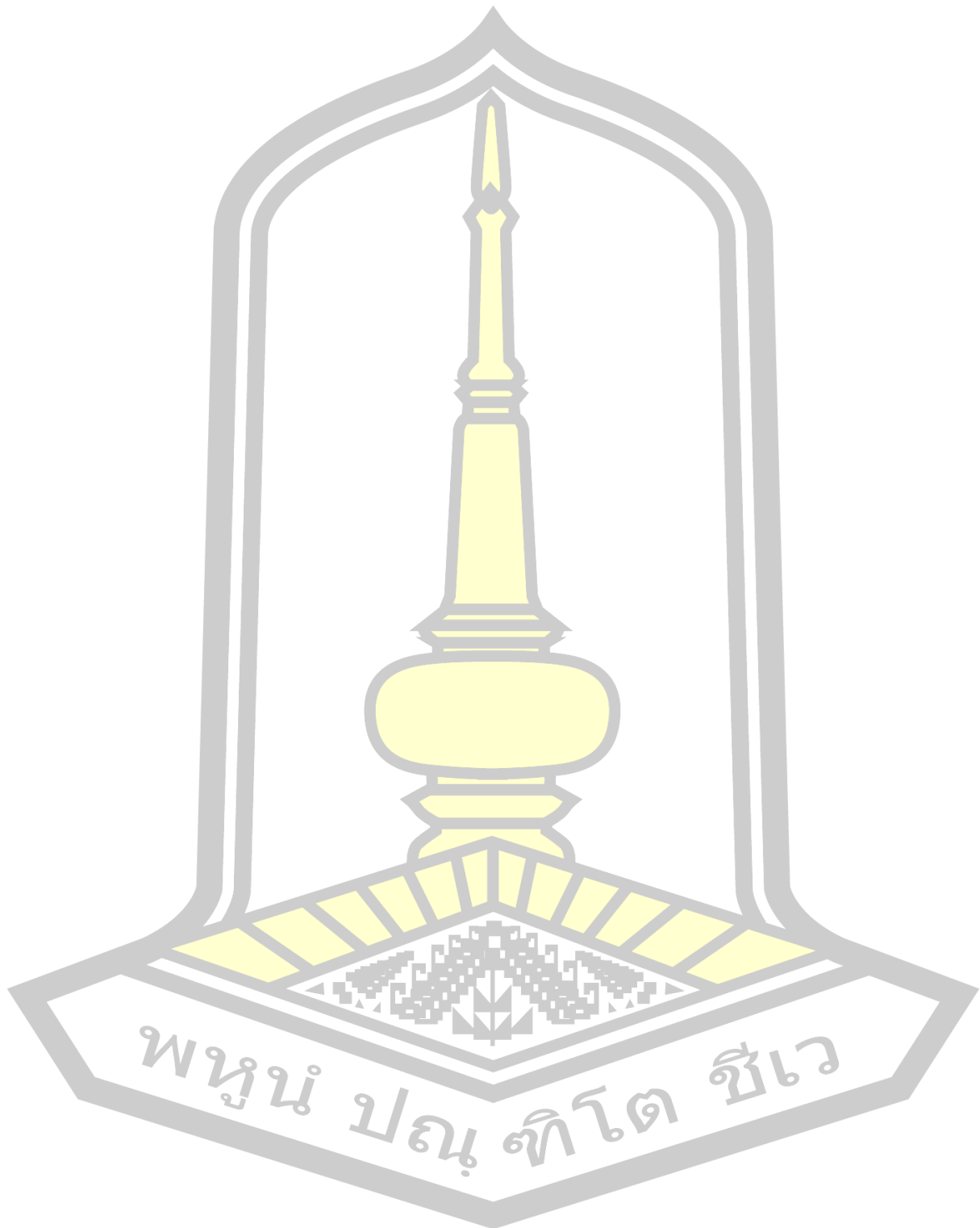
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการพัฒนาโปรแกรมที่สามารถใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ได้ เช่นนักเรียนในระดับประถมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือระดับปริญญาตรีเนื่องจากโปรแกรมนี้อาจใช้ได้จริงแต่ในงานวิจัยครั้งนี้เน้นที่การแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เท่านั้น

2.2 นำข้อมูลการวิจัยไปกำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติในการดูแลป้องกันเด็กและเยาวชน ทั้งในส่วนของการบริหารระดับท้องถิ่น สถานศึกษา และหาระดับความเหมาะสมของรูปแบบการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมต่อไป

พหุบัณฑิต ชีวะ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2544). *คู่มือความฉลาดทางอารมณ์*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมสุขภาพจิต. (2549). *รายงานประจำปี กรมสุขภาพจิต ปี 2549*. กรุงเทพฯ : กรมสุขภาพจิต.
- กรมสุขภาพจิต. (2552). *แผนยุทธศาสตร์กรมสุขภาพจิตตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554)*. กรุงเทพฯ : ละม่อม.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2559). *แนวทางการดำเนินงานคลินิกหมอครอบครัวสำหรับหน่วยบริการ*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัลยา ถนอมถิ่น. (2553). *การศึกษาและพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมการควบคุมตนเองด้านการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิดานันท์ มะลิทอง. (2546). *เทคโนโลยีทางการศึกษา : สื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- โครงการ Child watch. (2557). *การสำรวจสภาพการณ์การใช้ชีวิตเด็กและเยาวชนจังหวัดนครปฐม*. นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- จรรยา สุวรรณทัต, ลาดทองใบ ภูอภิรมย์ และกมล สุดประเสริฐ. (2533). *รายงานการวิจัย ฉบับที่ 44 เรื่อง ความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กไทยในแง่ของความสัมพันธ์ ระหว่างองค์ประกอบทางการศึกษา การฝึกทักษะ และการพัฒนาจิตลักษณะเพื่อการสร้างผลเมืองที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรัญ จักรवालชัยศรี และคณะ. (2556). *รายงานผลการวิจัยฉบับย่อรูปแบบการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในชุมชนโดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ศูนย์อนามัยที่ 4 ราชบุรี*. ราชบุรี : ศูนย์อนามัยที่ 4 จังหวัดราชบุรี.
- จำลอง ไชยา (2545). *การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความรู้ เจตคติและการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ โดยใช้วีดิทัศน์ออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดน่าน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จีระนันต์ ศรีภักดี. (2560). ผลการใช้การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือประกอบกิจกรรมโต้ตอบทางสรีระ (TPR) เพื่อส่งเสริมความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจตนิพัทธ์ สมมาตย์. (2550). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพและการส่งเสริมสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เจนวิทย์ วาริป้อ. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุจราจรของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 19(2), 40-51.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2542). สื่อการสอนระดับประถมศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2545). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีการศึกษา หน่วยที่ 1-5. กรุงเทพฯ : สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชาตวิฑูฒิ วัจวล. (2542). อิทธิพลของสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีต่อความรู้และทัศนคติเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสหศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชื่นสุมล ไชยศิริ. (2556). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 19(2), 61-70.
- ชื่นสุมล อุกฤษฏ์วิริยะ. (2543). อิทธิพลของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อวีดิทัศน์ประเภทเอ็กซ์ของเยาวชนไทยที่อยู่ในสถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชูชัย สมितिไกร. (2556). การฝึกอบรมบุคลากรในองค์กร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐภาพ ระวะใจ. (2554). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณิชภัทร ปูนมีกิจ. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเมืองพัทยา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดวงเดือน อ่อนน่วม. (2529). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ*. กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีป อภิลิทธิ์. (2551). *เทคนิคการเป็นวิทยากรและนักฝึกอบรม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธร สุนทรายุทธ. (2550). *การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : เนติกุล.
- นาฏยา วงษ์คำ. (2556). *การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรม
การใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดจังหวัดชัยภูมิ*.
วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 19(2), 99-109.
- นิรภัย จันท์สวัสดิ์. (2551). *การบริหารความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ : สุตรไพศาล.
- เนตรนภา พรหมมา. (2556). *ปัจจัยคาดทำนายความตั้งใจมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักเรียนชาย
ชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัย*. *วารสารนเรศวรพะเยา*, 6(2), 157-167.
- ประเทือง ภูมิภัทราคม. (2540). *การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ :
โอเดียนสโตร์.
- ประภัสสร ศรีสวัสดิ์ (2548). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ 1- 3 โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ปริมา อภิโชติกร. (2551). *อิทธิพลของสื่อลามกที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศ ของนักศึกษาในกลุ่ม
อาชีวศึกษา จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ปิยะนันท์ สำเภาเงิน. (2556). *อิทธิพลของการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมสุขภาพและแนวทางการ
การสื่อสารเพื่อสร้างพฤติกรรมป้องกันการโรคไม่ติดต่อเรื้อรังของกลุ่มเสี่ยง*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พนม เกตุมาน. (2561). *พัฒนาการวัยรุ่น Adolescent Development*. [ออนไลน์]. ได้จาก : http://www.psyclin.co.th/new_page_56.htm. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 18 ธันวาคม 2561].
- ภควดี อัจฉิย์. (2551). *การเปรียบเทียบพฤติกรรมบริโภคนียมและเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ ในวัยเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดมุกดาหารที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู และมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนตรี อินตา. (2560). คุณสมบัติของ “หญิงดี” ใน สุภาชิตสอนหญิงภาคใต้ที่สัมพันธ์กับความคิด ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา. *วารสารศรีนครินทร์วิโรจน์วิจัยและพัฒนา*, 9(17), 160-175.
- มาศฤดี ศรีวิเศษ. (2556). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ 2 จังหวัดศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยอดอนงค์ จอมหงษ์พิพัฒน์. (2553). *การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูผู้นำการจัดการเรียนรู้ตาม แนวทางปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร.
- รังสรรค์ โฉมยา. (2552). *รวมคำศัพท์ที่สำคัญทางจิตวิทยา*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัชดาพร บุตรเริ่ม. (2551). *รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับพฤติกรรมของ ชายที่มีรสนิยมรักเพศ เดียวกัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เลขา ปิยะอัจฉริยะ. (2539). *การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองในการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ 8-15*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2539.
- วารุณี ธนวรานิช. (2524). มนุษย์สัมพันธ์กับการบริหารงานแนะแนว. *วารสารแนะแนว*, 15(73), 16-22
- วีไล คุณคำ. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- วิไลวรรณ สมบูรณ์. (2559). เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดวิเคราะห์และความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกและการจัดการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบจิกซอร์ว่เรื่องการเมืองการปกครอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรีทัฬหิม พานิชพันธุ์. (2544). บริการสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย. วารสารสังคมสงเคราะห์, 6(1-2), 52-86.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย : วัยรุ่น-วัยสูงอายุ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรจุดา เจริญกิจจานุวัฒน์. (2552). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริลักษณ์ บัญชาศักดิ์. (2552). ศึกษาการประยุกต์ใช้โปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศุภชัย ปิติกุลตั้ง. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นตอนต้น จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารสาธารณสุขศาสตร์, 40(1), 29-39.
- สมคิด บางโม. (2551). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมบูรณ์ ต้นยะ และคณะ. (2551). รายงานการวิจัยความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมเสี่ยงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยนครราชสีมา.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชาติ. (2556). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2535). วิธีทางการประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2543). มาตรฐานงานแนะแนว. กรุงเทพฯ : ศูนย์แนะแนวทางการศึกษาอาชีพ

- สาวิตรี ประไพเมือง. (2557). การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมด้วยเทคนิคการควบคุมตนเองเพื่อส่งเสริมเจตคติทางลบต่อความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 34(5), 162-169.
- สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2556)
- สิริพรรณ บุรี. (2548). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- สุชีรา ภัทรายุทธวรรตน์. (2545). *คู่มือการวัดทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : เมติคัล มีเดีย.*
- สุดาเรศ แจ่มเดชะศักดิ์. (2543). *การพัฒนาโปรแกรมสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับเด็กวัยอนุบาล โดยใช้แนวการสอนแบบผูกเป็นเรื่องราว. วิทยานิพนธ์นิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุพัตรา อักษรรัตน์. (2550). *โครงสร้างและหน้าที่ครอบครัวยุคใหม่กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.*
- สุวรรณมา เรืองกาญจนเศรษฐ์. (2551). *กลยุทธ์การสร้างเสริมสุขภาพวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ชัยเจริญ.*
- องค์การยูนิเซฟ. (2559). *คู่มือพัฒนาทักษะการสื่อสาร เรื่องเพศระหว่างวัยรุ่นกับครอบครัว. กรุงเทพฯ : องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย.*
- อรพรรณ พรสีมา. (2537). *เอกสารประกอบการสอน เทคนิคการฝึกอบรมทางเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- อรพลอย เกษมสันต์ ณ อยุธยา. (2546). *การศึกษาเปรียบเทียบการควบคุมตนเองและมโนภาพแห่งตนของนักศึกษาวัยรุ่นที่อาศัยอยู่หอพักและนักศึกษาวัยรุ่นที่อยู่ตามบ้าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*
- อังคณา ถิรศิลาเวทย์. (2548). *จิตลักษณะและปัจจัยทางสังคมที่สัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

- อัจฉรา ทองอยู่. (2550). *การเปิดรับสื่อโทรทัศน์กับวัฒนธรรมการแต่งกายของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัญชิษฐา แก้วกันยา. (2549). *ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเยาวชนที่อยู่สถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อาภาพร เผ่าวัฒนา. (2552). *การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น : การมีส่วนร่วมของครอบครัวโรงเรียนและชุมชน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุลี ศักดิ์สุวรรณ. (2550). *พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเขตเมืองจังหวัดน่าน*. [ออนไลน์]. ได้จาก : http://www.aidsthai.org/uploads/files/aidsSeminar12/aidsSeminar12_54.pdf. [สืบค้นเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2561].
- Azman, A. (2005). A Survey of Adolescent Knowledge, Attitude, and Behavior Regarding Sexuality in Malasia. *Dissertation Abstracts International*, 66(2), 756-A.
- Bandura, A. and R. Walters. (1963). *Social Learning and Personality Development*. New York : Holt, Rinehart and Winson.
- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1978). On distinguishing Between Logical and Empirical Verification. *Scandinavian Journal of Psychology*, 19(2), 97-99.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action : A Social Cognitive Theory*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1989). Human agency in Social Cognitive Theory. *American Psychologist*, 44(9), 1175-1184.
- Bandura, A. (1990). Some reflections on reflections. *Psychological Inquiry*, 1(1), 101-105.
- Bar, M.J. and L.A. Keating. (1990). *Introduction : Elements of Program Development*. San Francisco : Jossey-Bass.
- Boyle, P.G. (1981). *Planning Better Programs*. New York : McGraw-Hill.
- Breckenridge, M.E. (1966). *Child Development*. Philadelphia, W.B. : Saunders Company.

- Caffarella, R.S. (1994). *Planning Programs for Adult Learners*. San Francisco : Jossey-Bass.
- Dimondstone, J.M. (1980). *Design. Id Evaluating Workshops for Teacher and Parents : A Manual for Trainers and Leadership Personel in Early Childhood Education*. London : Hiah/Scobe Press.
- Fisher, C.D. and N.M. Ashkanasy. (2000). The Emerging Role of Emotions in Work Life : An Introduction. *Journal of Organizational Behavior*, 21(3), 123–129.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. New York : Bantam Books.
- Goleman, D. (1998). *Working with Emotional Intelligence*. London : Bloomsbury.
- Crandall, V.C. (1969). *Sex Differences in Expectancy of Intellectual and Academic Reinforcement*. New York : Russell Sage Foundation.
- Greening, L. and others. (2005). Predictors of Children’s and Adolescent’s Risk Perception. *Journal of Pediatric Psychology*, 30(5), 125-138.
- Hall, C.S. and G. Lindzey. (1957). *Theories of Personality*. New Jersey : John Wiley and Sons.
- Joyce, B. and M. Weil. (1996). *Model of Teaching*. 5th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Klapper, J.T. (1960). *The Effects of Communication*. New York : Free Press.
- Maslow, Ab.M. (1954). *Motivation and Personality*. New York : Harper and Row.
- Mayer, R.E. (1992). Cognition and Instruction: Their Historic Meeting within Educational psychology. *Journal of Educational Psychology*, 84(4), 405-412.
- Olson, D.H. and others. (1979). Circumflex Model of Marital and Family Systems I : Cohesion and Adaptability Dimensions, Family Types, and Clinical Applications. *Family Process*, 18(2), 3-28.
- Reckless, W.C. (1943). *The Etiology of Criminal and Delinquent Behavior*. New York : Social Science Research Council.
- Rosenbaum, M. (1980). Individual Differences in Self-Control Behaviors and Tolerance of Painful Stimulation. *Journal of Abnormal Psychology*, 89(4), 581-590.
- Slovic, P. (1987). Perception of Risk. *Science*, 236(4799), 280-285.
- Stredwick, J. (2000). *Aligning Rewards to Organizational Goals—a Multinational’s Experience*. *European Business Review*, 12(1), 9-19.

Thoresen, C.E. and M.J. Mahoney. (1974). *Behavioral Self-Control*. New York : Holt, Rinehart and Winston.

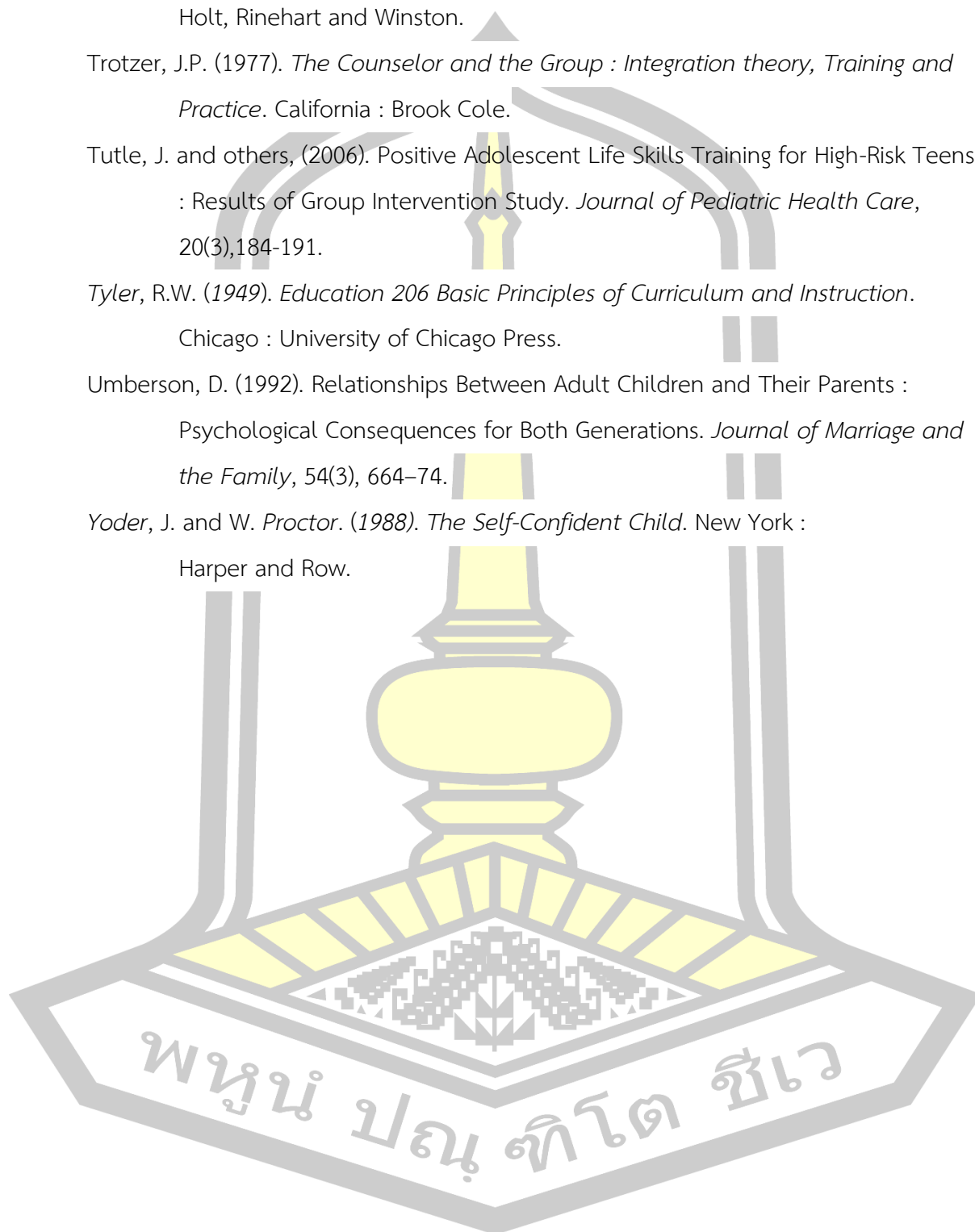
Trotzer, J.P. (1977). *The Counselor and the Group : Integration theory, Training and Practice*. California : Brook Cole.

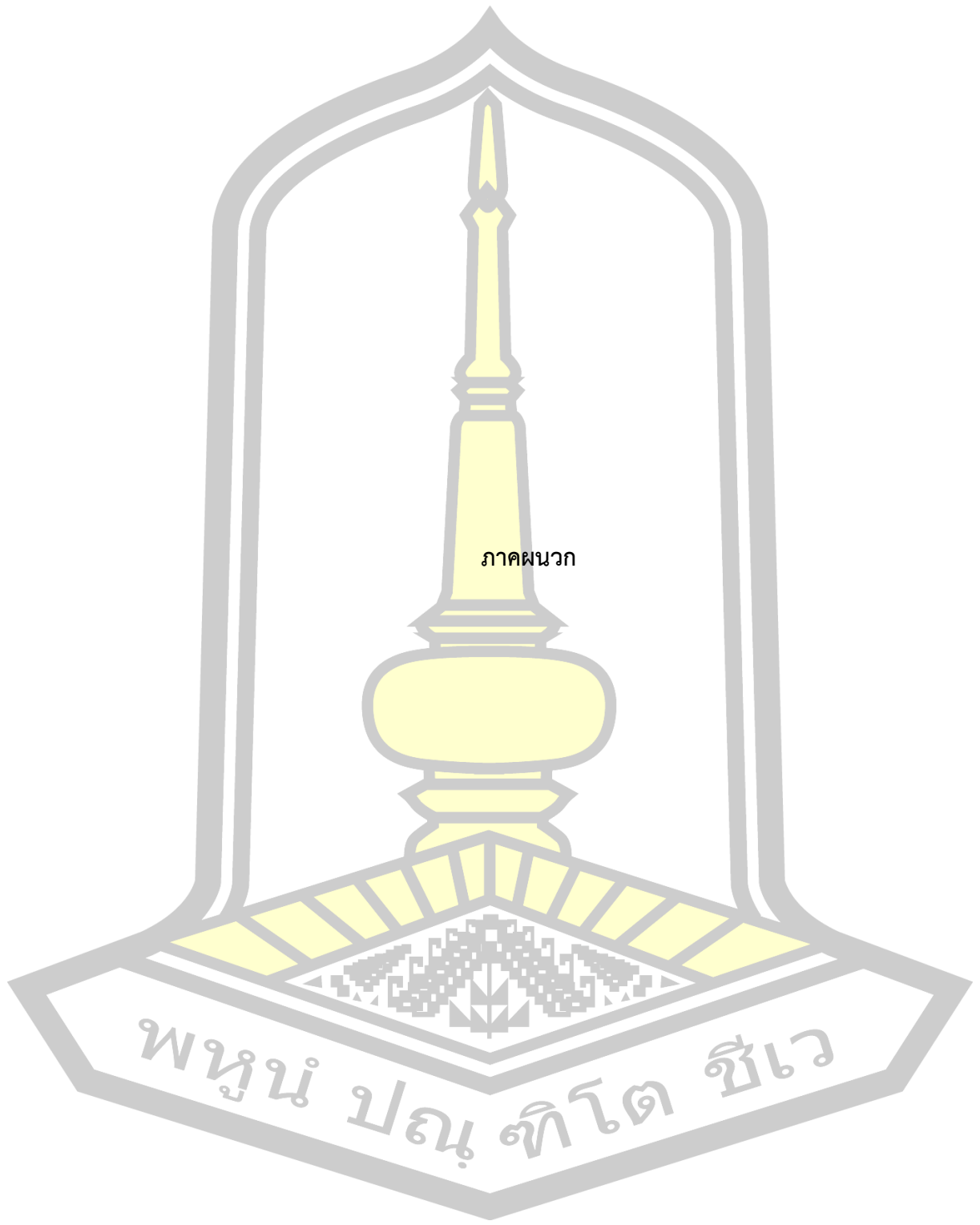
Tuttle, J. and others, (2006). Positive Adolescent Life Skills Training for High-Risk Teens : Results of Group Intervention Study. *Journal of Pediatric Health Care*, 20(3),184-191.

Tyler, R.W. (1949). *Education 206 Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago : University of Chicago Press.

Umberson, D. (1992). Relationships Between Adult Children and Their Parents : Psychological Consequences for Both Generations. *Journal of Marriage and the Family*, 54(3), 664-74.

Yoder, J. and W. Proctor. (1988). *The Self-Confident Child*. New York : Harper and Row.

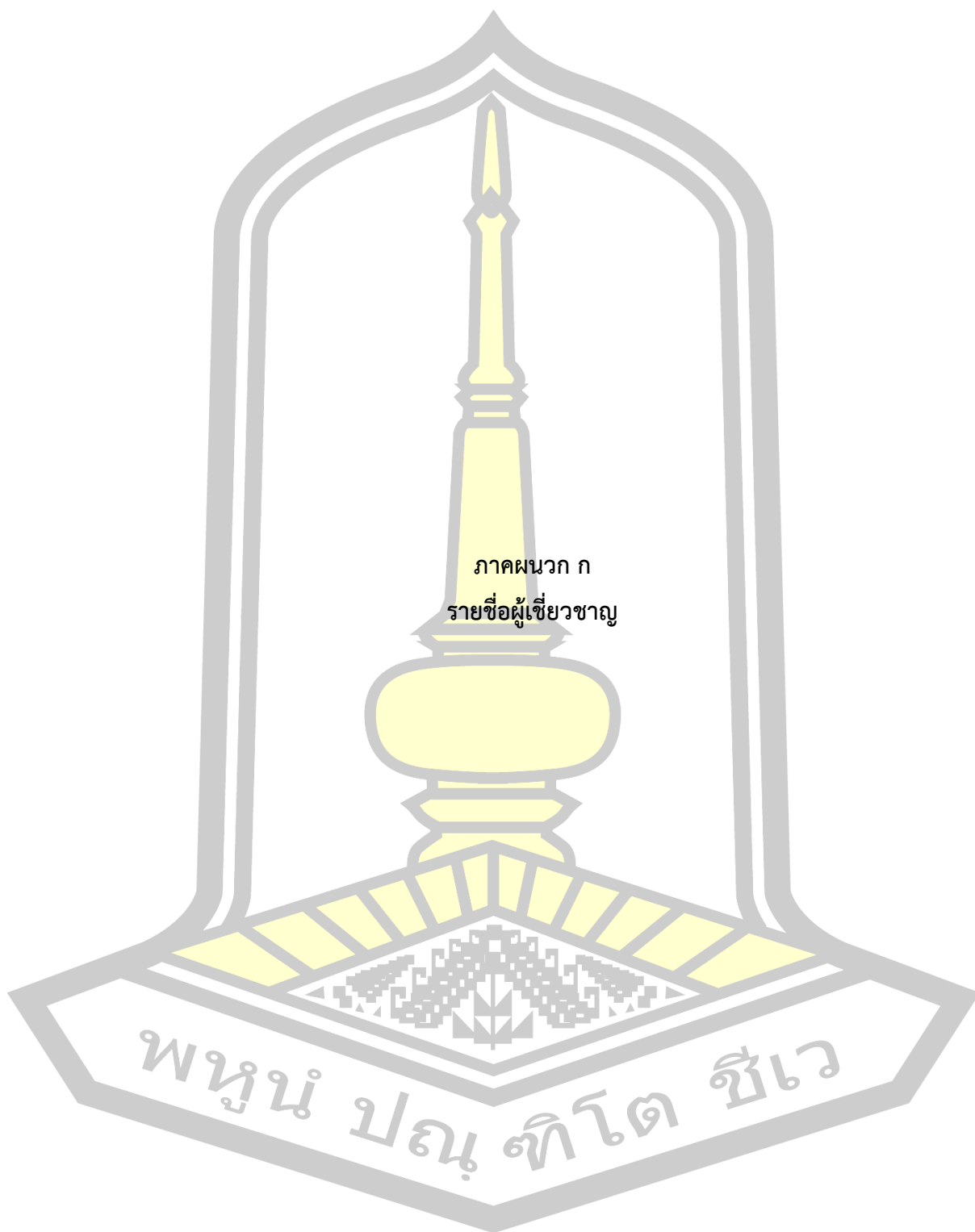

ภาคผนวก

พหุ ประทีป ชัยเว

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สอนประจันทร์ เสียงเย็น อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนียา กายแก้ว อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา
3. นางณัฐนันท์ นามอาษา ครูชำนาญการพิเศษ ครูโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร จังหวัดอุดรธานี สาขาบริหารการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและการแนะแนว
4. นางวิภา เมืองมิ่ง ครูชำนาญการพิเศษ ครูโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร กศ.ม. วิทยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและการสอน
5. นางอรอรินทร์ อภิวิมลลักษณ์ ครูชำนาญการพิเศษ ครูโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร กศ.ม. วิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยและการสอน

ที่ อว 0605.5(2) / ว985

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

19 ตุลาคม 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผศ.สอนประจักษ์ร์ เสียงเย็น

ด้วย นางสาวบุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) วิจัยและประเมินผลการศึกษา โดยมี รศ.ดร.สมบัติ ห้ายเรือคำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885721150

ที่ อว 0605.5(2) / ๖985

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

19 ตุลาคม 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์มัทนียา กายแก้ว

ด้วย นางสาวบุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) วิจัยและประเมินผลการศึกษา โดยมี รศ.ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0885721150

ที่ อว 0605.5(2) / ๖985

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

19 ตุลาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เรียน นางณัฐนันท์ นามอาษา

ด้วย นางสาวบุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) วิจัยและประเมินผลการศึกษา โดยมี รศ.ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885721150

ที่ อว 0605.5(2) / ว985

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

19 ตุลาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เรียน นางวิภา เมืองมิ่ง

ด้วย นางสาวบุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) วิจัยและประเมินผลการศึกษา โดยมี รศ.ดร.สมบัติ ห้ายเรือคำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885721150

ที่ อว 0605.5(2) / ว985

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

19 ตุลาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เรียน นางอรุณรินทร์ อภิวิมลลักษณ์

ด้วย นางสาวบุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) วิจัยและประเมินผลการศึกษา โดยมี รศ.ดร.สมบัติ ห้ายเรือคำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885721150

ที่ อว 0605.5(2) /

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

19 ตุลาคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร

ด้วย นางสาวบุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) วิจัยและประเมินผลการศึกษา โดยมี รศ.ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ- เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวบุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี ทำการทดลอง ใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885721150

ที่ อว 0605.5(2) / 987

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

19 ตุลาคม 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร

ด้วย นางสาวบุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) วิจัยและประเมินผลการศึกษา โดยมี รศ.ดร.สมบัติ ห้วยเรือคำ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ- เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในครั้งนี้

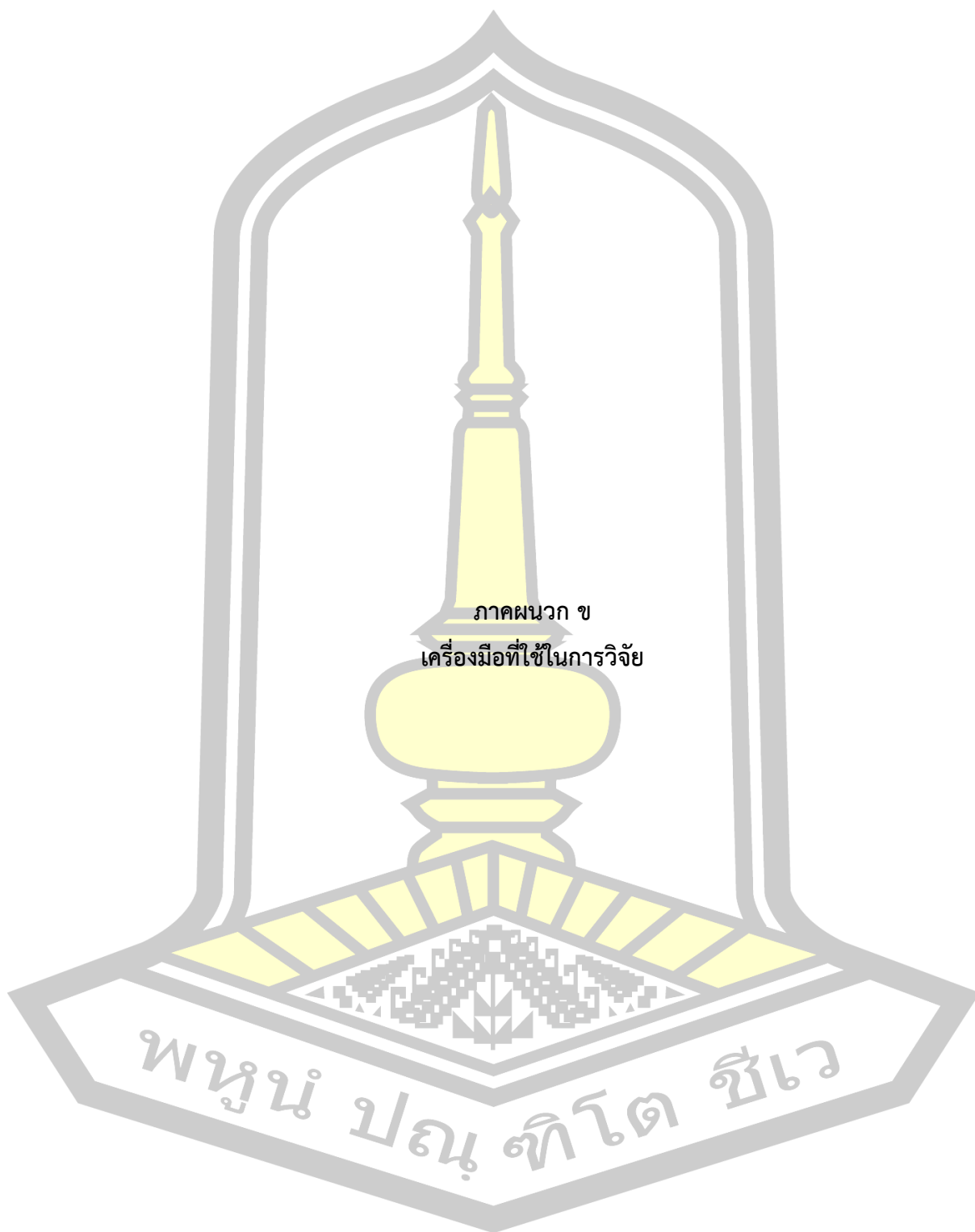
เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางสาวบุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174
เบอร์โทรนิสิต 0885721150

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เกี่ยวกับโปรแกรมฝึกอบรม
เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง

1. แบบวัดนี้เป็นแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2
  - ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน
2. ข้อมูลของการตอบแบบสอบถามของนักเรียน ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและใช้เฉพาะการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น และจะเสนอผลการวิจัยในภาพรวมไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

บุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธี

นิสิตระดับปริญญาโท

สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ที่กำหนดตามความเป็นจริง

1. เพศ ( ) หญิง ( ) ชาย

ตอนที่ 2 แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งที่ตรงกับระดับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละเครื่องหมายเดียว ซึ่งแบ่งออกเป็น

5 ระดับ ได้แก่

มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก

ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนบ้าง

น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การขาดการควบคุมตนเอง						
1	ข้าพเจ้าเตือนสติตนเองว่าไม่ควรใช้สารเสพติดทุกชนิด เพราะจะทำให้ขาดสติและมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์					
2	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะต้องถูกแตะต้องสัมผัสเนื้อตัวจากเพศตรงข้าม เพราะจะทำให้เกิดอารมณ์ทางเพศและการมีเพศสัมพันธ์ตามมา					
3	ข้าพเจ้าควบคุมอารมณ์ทางเพศหรือการกระทำของตนเองให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมได้ เมื่อต้องอยู่ตามลำพังสองต่อสองกับเพศตรงข้าม					
4	ข้าพเจ้าปฏิเสธได้อย่างเด็ดขาด หากแฟนหรือคนรักชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์					
5	ข้าพเจ้าปฏิเสธทันทีเมื่อแฟนหรือคู่อุปถัมภ์ถูกเนื้อต้องตัว จับมือ ลูบคลำและสัมผัสของสงวน					
6	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงและปฏิเสธที่จะอยู่ห่างจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรได้					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
7	หากข้าพเจ้าจำเป็นต้องออกจากที่พักตอนกลางคืน ข้าพเจ้าจะพยายามหาเพื่อนไปด้วยและจะไม่ไปเพียง ลำพัง					
8	ข้าพเจ้าจะไม่นัดพบปะเพศตรงข้ามในเวลาวิกาล เพื่อลดความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศที่จะเกิดขึ้น					
2. การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง						
9	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงสถานการณ์การมีเพศสัมพันธ์ โดยการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง เพื่อระบายความรู้สึก ทางเพศ					
10	ข้าพเจ้ามีอำนาจหรือบทบาทในการตัดสินใจเรื่องแฟน หรือคนรัก และสามารถวางตัวได้อย่างเหมาะสม					
11	ข้าพเจ้ามีความมั่นใจว่าสามารถเบี่ยงเบนความรู้สึก ต้องการทางเพศได้ โดยใช้วิธีการต่างๆเช่น การฟังเพลง การออกกำลังกายหรือกิจกรรมอื่นๆ เป็นต้น					
12	ข้าพเจ้ามีความมั่นใจว่าจะสามารถปฏิเสธหากแฟนหรือ คนรักเป็นฝ่ายเริ่มต้นขอมีเพศสัมพันธ์					
13	ข้าพเจ้ามีเชื่อมั่นและมั่นใจโดยเตือนตนเองเสมอว่าการ หมกมุ่นกับเรื่องเพศ ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ ง่าย					
14	ข้าพเจ้าเตือนตนเองเสมอว่า การมีเพศสัมพันธ์ ในวัยเรียนเป็นสิ่งที่ไม่ควรประพฤติและปฏิบัติ					
15	ข้าพเจ้ามีความตระหนักและยับยั้งชั่งใจตนเองว่า การไปที่ยิวสถานเริงรมย์หรือเที่ยวกลางคืนทำให้เกิด พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้					
16	ข้าพเจ้าปฏิเสธและเตือนสติตัวเองว่า การมีเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควร จะมีผลเสียต่ออนาคตด้านการเรียน และ อาจทำให้ตั้งครภไม่พร้อมได้					
3. การบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ						
17	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงในการดูสื่อต่างๆที่มีเนื้อหาหรือภาพที่ กระตุ้นอารมณ์ทางเพศกับแฟน/คู่รัก					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
18	ข้าพเจ้ายืนยันตนเองว่าจะไม่ส่งข้อความหรือภาพที่กระตุ่นอารมณ์ทางเพศให้แฟน/คู่รัก เพื่อนหรือคนอื่น					
19	ข้าพเจ้าตระหนักว่าการเปิดดูคลิปโป๊ หรือวิดีโอโป๊บ่อยทำให้นักเรียนเสียการเรียนเพราะมีจิตใจหมกมุ่นเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์					
20	ข้าพเจ้าปฏิเสธการสนทนาผ่านทางอินเทอร์เน็ตกับคนที่ไม่รู้จักฉันท์แฟนหรือคนรัก เป็นสาเหตุให้ข้าพเจ้ามีความเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้					
21	ข้าพเจ้าพยายามหลีกเลี่ยง เมื่อแฟนหรือคนรักชักชวนดูสื่อลามกแล้วนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ					
22	ข้าพเจ้าปฏิเสธการเข้าร่วมกลุ่มทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศที่เป็นสาเหตุให้ข้าพเจ้ามีความเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ได้					
23	ข้าพเจ้าพยายามเข้าถึงสื่อที่ดีและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมทางเพศไปในทางที่ดี					
24	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงการดูสื่อลามก เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและต้องการมีเพศสัมพันธ์					
4. ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ						
25	ข้าพเจ้าตระหนักและหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนที่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหาย					
26	ข้าพเจ้าตระหนักอยู่เสมอว่าการมีเพศสัมพันธ์วัยรุ่นหญิงจะนำความเสี่ยงมาสู่ครอบครัวมากกว่าวัยรุ่นชาย					
27	ข้าพเจ้าจัดการกับอารมณ์และตระหนักว่าการไม่มีแฟนหรือคนรักทำให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าตนเองต่ำกว่าคนอื่น ๆ					
28	ข้าพเจ้าคิดและตระหนักได้ตรงต่อว่าการมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคนรักไม่ใช่เรื่องธรรมดาของชีวิตวัยรุ่น					
29	ข้าพเจ้าพิจารณาได้ว่าการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นทำให้ยิ่งรักกันมากขึ้นหรือเป็นการผูกมัดใจแฟนหรือคนรักมากขึ้น					
30	เมื่อข้าพเจ้ามีข้อสงสัยในในเรื่องของพฤติกรรมต่างๆทางเพศ ข้าพเจ้าจะปรึกษาและหาคำแนะนำจากครอบครัวทันที					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ						
31	ข้าพเจ้าชักชวนแฟนและคู่รักหากิจกรรมที่ผ่อนคลาย เช่น ออกกำลังกาย ทานอาหาร เพื่อลดความต้องการทางเพศ					
32	ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจที่สามารถระงับความรู้สึกทางเพศได้เมื่อเห็นภาพการมีเพศสัมพันธ์					
33	ข้าพเจ้าปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ โดยให้เหตุผลกับแฟนหรือคนรักว่า จะสร้างความเสียหายและส่งผลต่อการเรียน					
34	ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจที่ไม่คบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ					
5. สัมพันธภาพเชิงลบในครอบครัว						
35	ข้าพเจ้าพูดคุยกับครอบครัวของข้าพเจ้าได้โดยเฉพาะในเรื่องการแนะนำด้านเพศศึกษา เพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์					
36	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยในเรื่องเพศศึกษา ทุกคนในครอบครัวข้าพเจ้าสามารถให้คำปรึกษาได้					
37	ข้าพเจ้าขออนุญาตบิดา มารดาหรือผู้ปกครองไปเที่ยวกลางคืนหรือไปสถานเริงรมย์ต่างๆได้					
38	พ่อแม่เชื่อว่าข้าพเจ้าสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องพฤติกรรมทางเพศแก่คนในครอบครัวได้					
39	ข้าพเจ้าปฏิบัติตนเป็นที่ไว้วางใจของทุกคนในครอบครัวและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนในครอบครัว					
40	ครอบครัวของข้าพเจ้าตักเตือน ให้คำชี้แนะข้าพเจ้าได้เมื่อมีพฤติกรรมที่เสี่ยงทางเพศ					

โปรแกรมฝึกอบรม

ปัญหาและความสำคัญเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นการบูรณาการจัดการเรียนรู้กับผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งผู้เข้าอบรมเป็นนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน เช่น การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ ฮอโมนเพศ เป็นต้น การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่ไม่เหมาะสมทำให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมา เช่น ตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ปัญหาการทำแท้ง ปัญหาการขายบริการทางเพศ เป็นต้น

โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จะเป็นประโยชน์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับมือกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและช่วยให้เข้าใจถึงปัญหาการเกิดความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศ และพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ เพื่อพร้อมยอมรับข้อผิดพลาด รู้จักจุดเด่นจุดด้อย ปรับปรุงแก้ไขและสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายชีวิตของตนเองที่ตั้งไว้ อีกทั้งจะช่วยลดปัญหา ลดผลกระทบและช่วยป้องกันพฤติกรรม จากความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศได้ในอนาคต

หลักการ

โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นโดยมีหลักการเพื่อให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของตนเองได้

จุดมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายของการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน ซึ่งจะจัดกิจกรรมต่างๆทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดประสบการณ์และสามารถเรียนรู้ว่าการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นหรือการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม และสามารถป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงเหล่านั้นได้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนอย่างถูกต้องและเหมาะสมเมื่อเผชิญกับสถานการณ์เสี่ยงทางเพศ จนนำไปสู่การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยทำการสร้างขึ้น 17 กิจกรรม ใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วัน

ละ 1 ชั่วโมง ซึ่งจะใช้กิจกรรมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ เช่น สื่อวีดิทัศน์ สถานการณ์จำลอง ภาพยนตร์ บทเพลง เพื่อฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ซึ่งประกอบด้วย คู่มือการใช้โปรแกรม จุดประสงค์ ผู้ใช้โปรแกรมและกลุ่มเป้าหมาย สารสำคัญและลักษณะของ โปรแกรม ระยะเวลาการดำเนินการใช้โปรแกรม เอกสารและสื่อ การประเมินผล คำชี้แจงในการใช้ โปรแกรม ในโปรแกรมฝึกจะมีกิจกรรมที่ประกอบด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การเล่นเกม การระดม ความคิด การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปราย เป็นต้น ขั้นตอนในการจัดกิจกรรม แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นกิจกรรม ขั้นสรุป

ซึ่งกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักการป้องกันความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศ จะส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศลดลง

ระยะเวลาในการฝึกอบรม

ระยะเวลาในการฝึกใช้เวลา 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง ในวันอังคารและ วันศุกร์กิจกรรม 15 ชั่วโมง รวมกิจกรรมปฐมนิเทศและกิจกรรมปัจฉิมนิเทศ 2 ชั่วโมง รวมเป็นทั้งหมด 17 ชั่วโมงหรือจำนวน 17 ครั้ง

กฎระเบียบและข้อตกลง

1. นักเรียนมีความตรงต่อเวลาในการทำกิจกรรมที่นัดหมาย
2. นักเรียนร่วมทำกิจกรรมด้วยความตั้งใจ เช่น การร่วมกันอภิปราย การนำเสนอ การแสดงความคิดเห็น เป็นต้น
3. นักเรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบในตนเอง
4. นักเรียนมีมารยาท ให้เกียรติซึ่งกันและกัน
5. ขณะที่เพื่อนแสดงความคิดเห็น ถ้านักเรียนจะแสดงความคิดเห็นตรงข้าม จะต้องให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นแล้วเสร็จเสียก่อน
6. นักเรียนต้องแสดงออกด้วยความจริงใจ
7. นักเรียนต้องไม่ดูถูกตนเอง ต้องรู้จักแสดงความชื่นชมและภาคภูมิใจในตนเอง

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร จำนวน 30 คน

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยที่ 1 ปฐมนิเทศ

เรื่อง	ปฐมนิเทศ
เวลาที่ใช้	60 นาที
จุดมุ่งหมาย	1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน 2. เพื่อนัดหมายการทำกิจกรรมตามโปรแกรม 3. เพื่อวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เนื้อหา	1. ตระหนักและยอมรับทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของตน 2. เพื่อวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนก่อนการใช้โปรแกรม 3. เพื่อแจ้งวัน เวลา และสถานที่ในการทำกิจกรรม
สื่อ	เกม , แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
อุปกรณ์	กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษหน้าเดียว ปากกา เพลง

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

1. ชี้นำ (10 นาที)

ผู้วิจัยกล่าวทักทายและแนะนำตัวเอง และอธิบายจุดมุ่งหมาย ระเบียบ ระยะเวลาในการทำกิจกรรมวัน เวลา สถานที่ จำนวนครั้งที่ทำกิจกรรมร่วมกัน

2. ชักกิจกรรม (35 นาที)

ผู้วิจัยใช้เกมเชื่อมความสัมพันธ์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเล่นเกมลูกบอลกระดาษขยำ เขียนคำถามหรือคำสั่งไว้ในกระดาษทุกแผ่น ขยำกระดาษเป็นวงกลมซ้อนกันจนได้ลูกบอลกระดาษลูกใหญ่ โดยให้ผู้เล่นนั่งเป็นวงกลม เปิดเพลงส่งลูกบอลกระดาษไปเรื่อยๆ เพลงหยุดกระดาษอยู่ที่ใครคนนั้นเปิดกระดาษชั้นแรกอ่าน อ่านแล้วทำตามคำสั่ง เช่น ให้ทำท่าทางประกอบการแนะนำตนเอง ในกระดาษอาจเขียนดังนี้ ความคาดหวังในการมาร่วมกิจกรรม สีที่ชอบ สิ่งที่ทำเมื่อวาน สัตว์เลี้ยงโปรด ความฝันสูงสุด จงร้องเพลงหนึ่ง สิ่งที่น่าสนใจในกิจกรรมครั้งนี้ เป็นต้น

3. ชี้นำสรุป (10 นาที)

1. ผู้วิจัยสรุปเพื่อให้นักเรียนเห็นว่ากิจกรรมเล่นเกมลูกบอลกระดาษขยำและกิจกรรมแนะนำตัว ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้มีการรู้จักกันมากขึ้น มีความสนุกสนาน อีกทั้งผู้วิจัยได้แจ้งเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆในการทำกิจกรรม และผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ซักถามข้อสงสัยในการทำกิจกรรม จากนั้นผู้วิจัยทำการนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมในโปรแกรมครั้งต่อไป

2. ให้นักเรียนทำแบบวัดพฤติกรรมเสียงทางเพศ (5 นาที)

การวัดและการประเมินผล

รายการประเมิน

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียน ได้แก่ ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ความตรงต่อเวลา การพูดคุย ซักถาม และการแสดงความคิดเห็น

วิธีการวัด

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียน
2. การพูดคุย ซักถาม และการแสดงความคิดเห็น

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียน
2. คำถามในการซักถาม และการแสดงความคิดเห็น

เกณฑ์ในการประเมิน

นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและแสดงความคิดเห็น

แบบประเมินพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมของนักเรียน

ผู้ประเมิน ผู้วิจัย (ประเมินภาพรวม) วัน/เดือน/ปี ที่ประเมิน .....

คำชี้แจง แบบประเมินนี้ใช้ประเมินพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมต่างๆในภาพรวมของนักเรียนทั้งกลุ่ม โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินตามระดับคุณภาพดังนี้

ระดับ 3 ดี หมายถึงนักเรียนมากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไปมีพฤติกรรมตามรายการประเมิน

ระดับ 2 พอใช้ หมายถึงนักเรียนร้อยละ 50-70 มีพฤติกรรมตามรายการประเมิน

ระดับ 1 ต้องปรับปรุง หมายถึงนักเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีพฤติกรรมตามรายการ

ประเมิน

ข้อ	ข้อความ	ระดับคุณภาพ		
		3	2	1
1	ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม			
2	ความตรงต่อเวลา			
3	การนำเสนอ			
4	การอภิปราย			
5	แสดงความคิดเห็น			

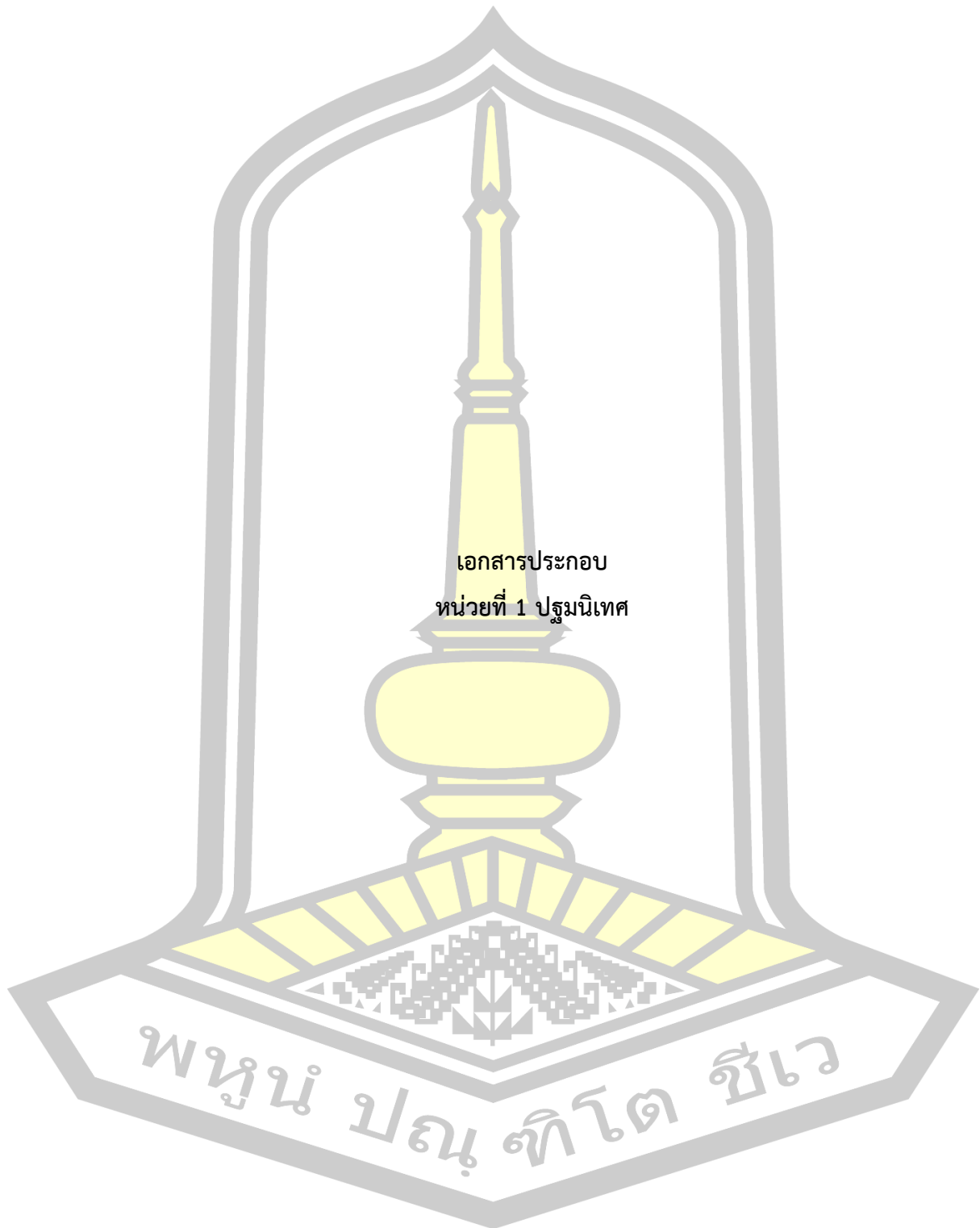
ปัญหาอุปสรรคและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

พูน ปณ ทิโต ชีเว

เอกสารประกอบ
หน่วยที่ 1 ปฐมนิเทศ

พหุ ประทีป ชัยเว

ใบความรู้ : ปฐมนิเทศ

เรื่อง กฎระเบียบและข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรม

กฎระเบียบและข้อตกลง

1. นักเรียนมีความตรงต่อเวลาในการทำกิจกรรมที่นัดหมาย
2. นักเรียนร่วมทำกิจกรรมด้วยความตั้งใจ เช่น การร่วมกันอภิปราย การนำเสนอ การแสดงความคิดเห็น เป็นต้น
3. นักเรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบในตนเอง
4. นักเรียนมีมารยาท ให้เกียรติซึ่งกันและกัน

ตารางการจัดกิจกรรม

ที่	วันที่	เวลา	กิจกรรม	สถานที่
1	2 พฤศจิกายน 2561	14.00น.-15.00น.	ปฐมนิเทศ	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
2	6 พฤศจิกายน 2561	14.00น.-15.00น.	รู้จักฉัน รู้จักเธอ	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
3	9 พฤศจิกายน 2561	14.00น.-15.00น.	เสียง ไม่เสียง เดียวก็รู้	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
4	13 พฤศจิกายน 2561	14.00น.-15.00น.	ฉันเลือกได้	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
5	16 พฤศจิกายน 2561	14.00น.-15.00น.	รู้ทัน ฉันไม่กลัว	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
6	20 พฤศจิกายน 2561	14.00น.-15.00น.	แค่ไม่กี่หมัดเรื่อง	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
7	23 พฤศจิกายน 2561	14.00น.-15.00น.	ชั้นไหน หยุดใจไว้ให้เธอ	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
8	27 พฤศจิกายน 2561	14.00น.-15.00น.	กล้าคิด	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
9	30 พฤศจิกายน 2561	14.00น.-15.00น.	เชื่อมั่น	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
10	4 ธันวาคม 2561	14.00น.-15.00น.	สื่อดีได้ สื่อร้ายเสีย	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
11	7 ธันวาคม 2561	14.00น.-15.00น.	อย่าทำร้ายฉัน	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
12	11 ธันวาคม 2561	14.00น.-15.00น.	แบบไหนดี	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
13	14 ธันวาคม 2561	14.00น.-15.00น.	ฉลาดคิด ฉลาดเลือก	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
14	18 ธันวาคม 2561	14.00น.-15.00น.	ให้รักนำทาง	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
15	21 ธันวาคม 2561	14.00น.-15.00น.	คนข้างหลัง	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
16	25 ธันวาคม 2561	14.00น.-15.00น.	ทบทวน จดจำ นำไปใช้	ห้องประชุมเวสสุวรรณ
17	28 ธันวาคม 2561	14.00น.-15.00น.	ปัจฉิมนิเทศ	ห้องประชุมเวสสุวรรณ

แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 2 รู้จักฉัน รู้จักเธอ

เวลาที่ใช้ 60 นาที

- จุดมุ่งหมาย**
1. เพื่อให้นักเรียนบอกลักษณะนิสัยของตนเองและเพื่อน
  2. เพื่อให้นักเรียนยอมรับตนเองตามความเป็นจริง สามารถมองเห็นข้อบกพร่องของตนเอง อีกทั้งหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข
  3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของตนเองและผู้อื่น

- เนื้อหา**
1. ตระหนักและยอมรับทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของตน
  2. นักเรียนสามารถเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงรูปร่างของตนเองและผู้อื่นได้

สื่อ

รูปภาพ , ใบงานตารางเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของเพศชายและเพศหญิง
วีดิทัศน์

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

1. ชี้นำ (10 นาที)

1. ครูนำรูปตัวอย่างระหว่างเด็ก วัยรุ่น คนสูงวัย มาให้นักเรียนสังเกต

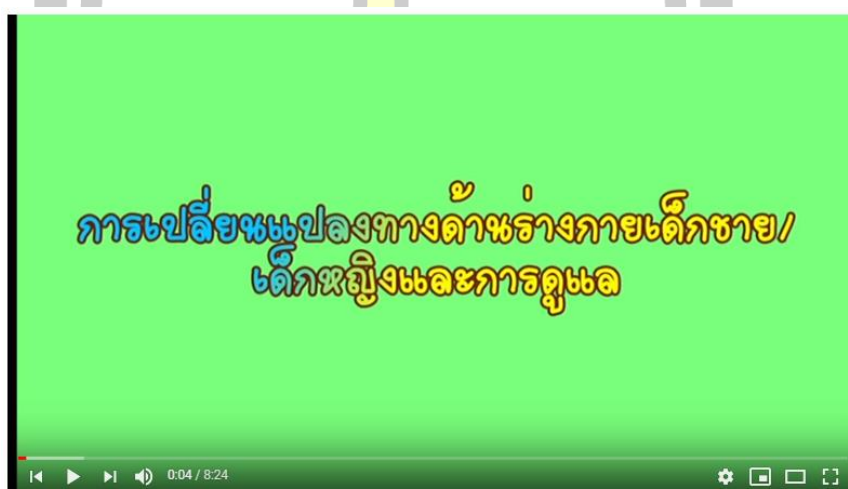
2. ชี้นกิจกรรม (35 นาที)

1. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนและครูแจกตารางเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของเพศชายและเพศหญิง ให้นักเรียนได้คิดปรึกษาร่วมกัน

2. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มมาร่วมกันอภิปรายถึงการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของเพศชาย และเพศหญิง

3. ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนยกตัวอย่างบุคคลต้นแบบที่เราชื่นชอบและสรุปโดยการให้ดูวีดิทัศน์ เรื่อง “ EP.1การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของตนเองระหว่างชายและหญิง และดูแล” (ที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=LK8wKT_6R1w&list=PLJMsmD80y-bDUu2qNCglQ5_6UfTdG-_s)

EP.1 การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเด็กชาย / เด็กหญิงและการดูแล

2. ครูสรุปการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายระหว่างเพศชายและเพศหญิง อีกทั้งอธิบายว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ทางด้านอารมณ์ สังคมและจิตเจ้านั้นเพื่อให้วัยรุ่นมีความพร้อมในการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นสาเหตุการนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ได้ เราควรรู้จักแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในกิจกรรมต่อไป

การวัดและการประเมินผล

รายการประเมิน

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียน ได้แก่ ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ความตรงต่อเวลา การพูดคุย ซักถาม และการแสดงความคิดเห็น

วิธีการวัด

1. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียน
2. การพูดคุย ซักถาม และการแสดงความคิดเห็น

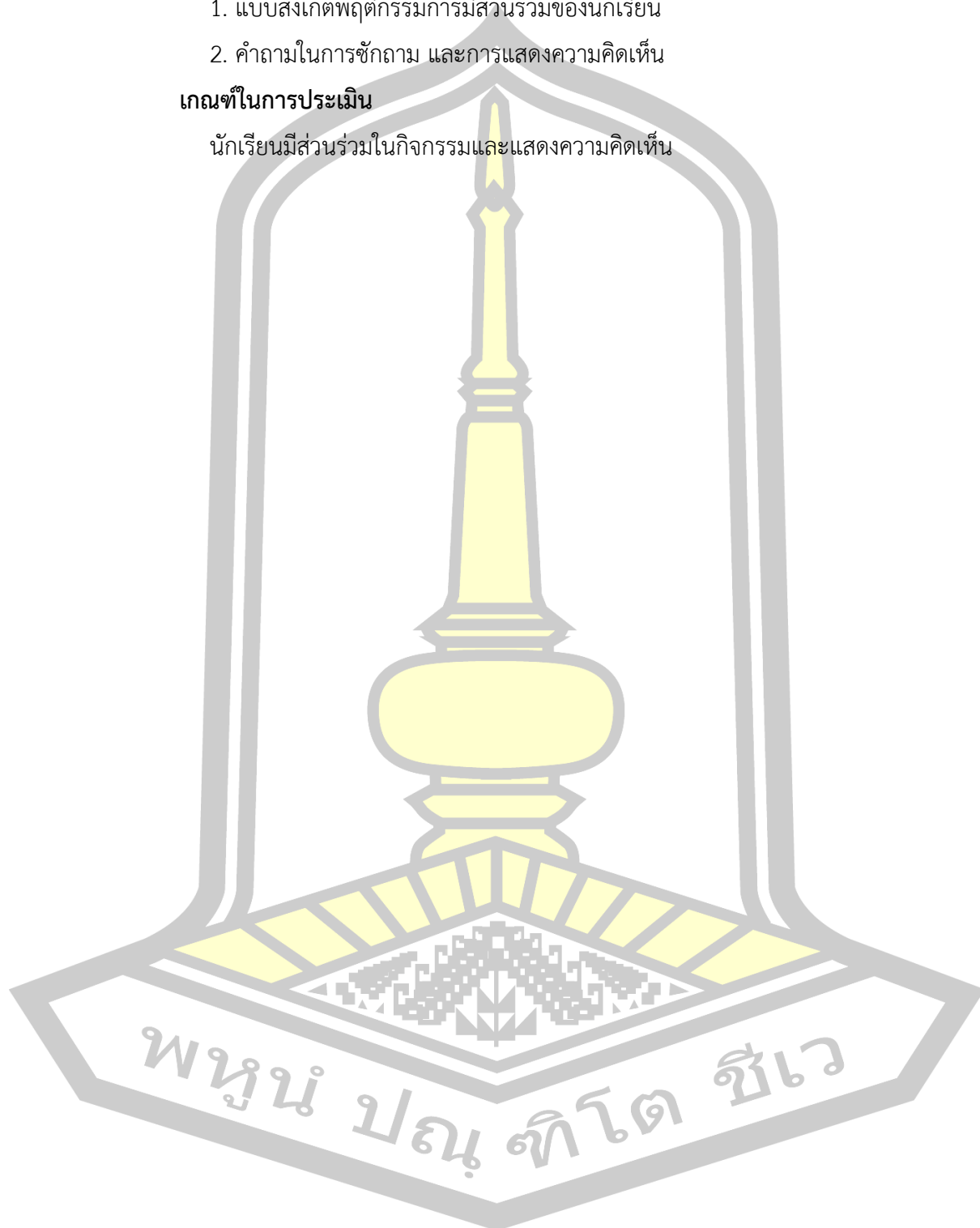

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียน
2. คำถามในการซักถาม และการแสดงความคิดเห็น

เกณฑ์ในการประเมิน

นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและแสดงความคิดเห็น

แบบประเมินพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมของนักเรียน

ผู้ประเมิน ผู้วิจัย (ประเมินภาพรวม) วัน/เดือน/ปี ที่ประเมิน .....

คำชี้แจง แบบประเมินนี้ใช้ประเมินพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมต่างๆในภาพรวมของนักเรียนทั้งกลุ่ม โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินตามระดับคุณภาพดังนี้

ระดับ 3 ดี หมายถึงนักเรียนมากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไปมีพฤติกรรมตามรายการ

ประเมิน

ระดับ 2 พอใช้ หมายถึงนักเรียนร้อยละ 50 - 70 มีพฤติกรรมตามรายการประเมิน

ระดับ 1 ต้องปรับปรุง หมายถึงนักเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีพฤติกรรมตามรายการ

ประเมิน

ข้อ	ข้อความ	ระดับคุณภาพ		
		3	2	1
1	ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม			
2	ความตรงต่อเวลา			
3	การนำเสนอ			
4	การอภิปราย			
5	แสดงความคิดเห็น			

ปัญหาอุปสรรคและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

พูน ปณ ทิโต ชีเว

แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 3 เสียง ไม่เสียง เดียวก็รู้

เวลาที่ใช้ 60 นาที

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนสามารถรับรู้และเข้าใจในการควบคุมตัวเองจากพฤติกรรมเสียง
ทางเพศ

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกวิธีป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสียงทางเพศได้อย่าง

ถูกต้อง

เนื้อหา

1. การควบคุมตนเอง

2. การป้องกันพฤติกรรมเสียงในวัยรุ่น

3. ตระหนักและยอมรับทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนของตน

4. การใช้ชีวิตอย่างมีจุดหมายให้สำเร็จตามจุดหมายที่ตั้งไว้

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

1. ชี้นำ (10 นาที)

1. ครูเปิดภาพข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมเสียงของวัยรุ่นในลักษณะต่างๆ ที่ปรากฏตามสื่อ

ช่องทางต่างๆ

2. ชั้นกิจกรรม (35 นาที)

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆละ 5 คน จากนั้นครูแจกแบบประเมินความเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น กลุ่มละ 1 แผ่น
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์พฤติกรรมจากคำถามแต่ละข้อ (เวลา 20 นาที)
3. เมื่อนักเรียนทำแบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเสร็จครบทุกกลุ่มแล้ว จากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันตรวจและพิจารณาไปพร้อมกับครูเฉลย
4. ครูร่วมอภิปรายหรือชวนพูดคุยประเด็นวิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันและขั้นตอนการตัดสินใจว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเสี่ยงหรือไม่

3. ชั้นสรุป

ครูสรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. วัยรุ่นจะมีพฤติกรรมเสี่ยงในด้านต่างๆมากกว่ากลุ่มวัยอื่น เนื่องจากจิตใจวัยรุ่นต้องการความสนุกสนานตื่นเต้นท้าทาย ต้องการเป็นที่ยอมรับของคนอื่น อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง มีอารมณ์ทางเพศมากขึ้น ทำให้บางครั้งยังขาดการยั้งคิดไตร่ตรอง และการควบคุมตนเอง จนอาจเป็นสาเหตุให้เกิดความเสี่ยงต่อการดำเนินชีวิต ทำให้ร่างกายเป็นอันตราย สูญเสียหน้าที่ ขาดโอกาสพัฒนาตามปกติหรือเสียชีวิตได้
2. การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น ทำได้โดยลดปัจจัยสาเหตุและเพิ่มปัจจัยป้องกัน เช่น การให้ความรู้การเปลี่ยนแปลงตนเองในวัยรุ่น ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย อันตรายและความเสี่ยงในการดำเนินชีวิต การสร้างความตระหนักในการป้องกันความเสี่ยง รู้วิธีการจัดการอารมณ์และการควบคุมตนเอง การฝึกทักษะการปฏิเสธ ทักษะการเจรจาต่อรอง เป็นต้น

การวัดและการประเมิน

1. สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. การซักถามข้อสงสัยการเรียนรู้

พูน ปณ ทิโต ชีเว

แบบประเมินพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมของนักเรียน

ผู้ประเมิน ผู้วิจัย (ประเมินภาพรวม) วัน/เดือน/ปี ที่ประเมิน .....

คำชี้แจง แบบประเมินนี้ใช้ประเมินพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมต่างๆในภาพรวมของนักเรียนทั้งกลุ่ม โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินตามระดับคุณภาพดังนี้

ระดับ 3 ดี หมายถึงนักเรียนมากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไปมีพฤติกรรมตามรายการ

ประเมิน

ระดับ 2 พอใช้ หมายถึงนักเรียนร้อยละ 50 - 70 มีพฤติกรรมตามรายการประเมิน

ระดับ 1 ต้องปรับปรุง หมายถึงนักเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มีพฤติกรรมตามรายการ

ประเมิน

ข้อ	ข้อความ	ระดับคุณภาพ		
		3	2	1
1	ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม			
2	ความตรงต่อเวลา			
3	การนำเสนอ			
4	การอภิปราย			
5	แสดงความคิดเห็น			

ปัญหาอุปสรรคและข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

พูน ปณ ทิโต ชีเว

แบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง หากคิดว่าสถานการณ์ต่อไปนี้มีโอกาสที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

คำถาม	คำตอบ	
	เสี่ยง	ไม่เสี่ยง
1. อยู่หอพักหรือลี้ลับตาคนกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสอง		
2. ไปเที่ยวผับหรืองานเลี้ยงปาร์ตี้ กับเพื่อนต่างเพศ		
3. การมีเพศสัมพันธ์โดยหลังภายนอก		
4. การใช้เข็มสอดใส่อวัยวะเพศให้กันและกัน		
5. เป็นแฟนกันแต่ไม่ถูกเนื้อต้องตัวกัน		
6. แต่งกายโป๊ยั่วต่อเพศตรงข้าม		
7. การมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนหลายคน		
8. ผู้ชายช่วยตนเองหรือชักกว่า		
9. ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
10. นัดหมายกับเพศตรงข้ามตอนกลางคืน		
11. ไปออกกำลังกายกับแฟนที่สนามกีฬา		
12. การสูบบุหรี่หรือใช้สารเสพติดในกลุ่มเพื่อนชายหญิง		
13. ไม่ใช่ดูยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์		
14. ดูสื่อลามกอนาจารหรือหนังโป๊		
15. มีแฟนขณะที่เรียนหนังสือ		
16. การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่สอดใส่		
17. ไปนั่งรถเล่นกับแฟนตอนกลางคืน		
18. ไปทำกิจกรรมค่ายหรือท่องเที่ยวต่างจังหวัดกับเพื่อนๆ		

พูน ปณ ทิโต ชีเว

เฉลย แบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น

สถานการณ์	คำตอบ	
	เสี่ยง	ไม่เสี่ยง
1. อยู่หอพักหรือลับตาคนกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสอง	✓	
2. ไปเที่ยวผับหรืองานเลี้ยงปาร์ตี้ กับเพื่อนต่างเพศ	✓	
3. การมีเพศสัมพันธ์โดยหลังภายนอก	✓	
4. การใช้เข็มสอดใส่อวัยวะเพศให้กันและกัน	✓	
5. เป็นแฟนกันแต่ไม่ถูกเนื้อต้องตัวกัน		✓
6. แต่งกายโป๊ยั่วต่อเพศตรงข้าม	✓	
7. การมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนหลายคน	✓	
8. ผู้ชายช่วยตนเองหรือชักว่าว		✓
9. ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	✓	
10. นัดหมายกับเพศตรงข้ามตอนกลางคืน	✓	
11. ไปออกกำลังกายกับแฟนที่สนามกีฬา		✓
12. การสูบบุหรี่หรือใช้สารเสพติดในกลุ่มเพื่อนชายหญิง	✓	
13. ไม่ใช่ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์	✓	
14. ดูสื่อลามกอนาจารหรือหนังโป๊	✓	
15. มีแฟนขณะที่เรียนหนังสือ	✓	
16. การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่สอดใส่	✓	
17. ไปนั่งรถเล่นกับแฟนตอนกลางคืน	✓	
18. ไปทำกิจกรรมค่ายหรือท่องเที่ยวต่างจังหวัดกับเพื่อนๆ	✓	

หมายเหตุ

คำถามแต่ละข้อจะมีระดับความเสี่ยงที่แตกต่างกันไปไม่ว่าจะมีความเสี่ยงมากหรือความเสี่ยงน้อยก็นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจได้ และอาจนำไปสู่การตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น และหรือการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นครูสามารถชี้ประเด็นให้นักเรียนเข้าใจว่าเมื่อเจอสถานการณ์หรือปัญหาที่อาจนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่อาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตซึ่งพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่เราสามารถป้องกันได้ ดังนั้นหากมีปัญหาหรือข้อสงสัย บุคคลที่นึกถึงและขอคำปรึกษาคือพ่อแม่และผู้ปกครองไม่ควรตัดสินใจหรือแก้ปัญหาเพียงลำพัง

คำอธิบายแบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น

1. อยู่หอพักหรือลับตาคนกับเพื่อนต่างเพศสองต่อสอง

คำตอบ เสี่ยง เพราะมีโอกาสที่ผู้ชายจะทำทุกอย่างทุกวิถีทางเพื่อขอมีเพศสัมพันธ์กับฝ่ายหญิง

คำแนะนำ

1. ไม่ควรอยู่ที่รับตากับเพื่อนชายและไม่ควรพาเพื่อนชายไปที่หอพักกันแบบสองต่อสอง
2. หากนัดพบผู้ชายควรนัดพบกันในบริเวณที่คนพลุกพล่าน เช่น ร้านสะดวกซื้อ

ห้างสรรพสินค้า หรือห้องสมุด เป็นต้น

2. ไปเที่ยวผับหรืองานเลี้ยงปาร์ตี้ กับเพื่อนต่างเพศ

คำตอบ เสี่ยง การไปเที่ยวกลางคืนนั้นมีปัจจัยเสี่ยงจากการพบปะผู้คน การเดินทาง สภาพแวดล้อม อาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัย และเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ดังนี้

1. งานเลี้ยงที่มีผู้คนมากมาย ซึ่งเราไม่อาจรู้จักหมดทุกคน ทำให้ไม่รู้ว่ามีใครเป็นอย่างไร
2. ผับเป็นแหล่งมั่วสุม เป็นห้องทึบ มีคนมากเกินไป
3. การเดินทางในเวลากลางคืนเป็นอันตราย
4. เสี่ยงจากการรับประทานอาหาร อาจถูกมอมยาในอาหารและเครื่องดื่มจากผู้ไม่หวังดี
5. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้เมาหรือขาดสติ ควบคุมตัวเองไม่ได้
6. การแต่งกายในการไปเที่ยว หรือไปงานเลี้ยง อาจล่อแหลม และดึงดูดความสนใจ

คำแนะนำ

1. พิจารณาว่าเป็นงานเลี้ยงเนื่องในโอกาสใด มีใครไปบ้าง
2. หากจำเป็นต้องไป ควรหาเพื่อนไปด้วย ไม่ควรไปคนเดียว
3. พิจารณาสถานที่จัดงาน ความเหมาะสมในการแต่งกาย ความสะดวกในการเดินทาง
4. ระมัดระวังในการรับประทานอาหารและเครื่องดื่มประเภทต่างๆ โดยเฉพาะที่มีส่วนผสม

ของแอลกอฮอล์

5. บอกพ่อแม่หรือผู้ปกครองก่อนทุกครั้งว่าจะไปไหนกับใคร
6. ไม่ควรกลับดึก หรือควรรหาเพื่อนร่วมทางที่รู้จักและไวใจได้กลับบ้านด้วย
7. ไม่ควรไปเที่ยวต่อที่อื่นอีก

3. การมีเพศสัมพันธ์โดยหลังภายนอก

คำตอบ เสี่ยง เพราะก่อนที่ฝ่ายชายจะถึงจุดสุดยอด ฝ่ายชายจะหลั่งน้ำหล่อลื่นออกมาขณะที่ร่วมเพศกัน น้ำหล่อลื่นนี้อาจมีเชื้ออสุจิปนออกมาด้วย

คำแนะนำ ไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ แต่หากเลี่ยงไม่ได้ ควรใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งขณะมีเพศสัมพันธ์

4. ใช้นิ้วสอดใส่อวัยวะเพศให้กัน

คำตอบ เสี่ยง เพราะอาจทำให้เคลิบเคลิ้มและนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์กันได้โดยง่าย

คำแนะนำ ไม่ควรเปิดโอกาสที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ เช่น การสัมผัสอวัยวะของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การอยู่ในที่ลับแต่คนสองต่อสอง

5. เป็นแฟนกันแต่ไม่ถูกเนื้อต้องตัวกัน

คำตอบ ไม่เสี่ยง เนื่องจากไม่มีการสัมผัสร่างกายกัน เป็นค่านิยมรักนวลสงวนตัวที่น่ายกย่อง

6. แต่งกายโป๊อวัยวะต่อเพศตรงข้าม

คำตอบ เสี่ยง เนื่องจากทำให้ฝ่ายชายมีอารมณ์ทางเพศ อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ หรือถูกข่มขืนได้

คำแนะนำ ควรแต่งกายให้เหมาะสมตามวัย ตามความเหมาะสม

7. การมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนหลายคน

คำตอบ เสี่ยง เพราะมีโอกาสติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอ็ดส์ได้

คำแนะนำ

1. ไม่มีเพศสัมพันธ์กับคนที่เพิ่งรู้จัก หรือยังรู้จักไม่ดีพอ เพราะคนนั้นอาจจะเป็นกลุ่มเสี่ยงติดเชื้อสูง
2. ไม่เปลี่ยนคู่อุปสรรคสัมพันธ์บ่อย
3. มีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย คือ ใช้ถุงยางอนามัย เพื่อไม่ให้สารคัดหลั่งและของเหลวของคู่อุปสรรคสัมผัสและไม่สัมผัสกับแผลหรือร่องรอยโรคผิวหนัง
4. สืบหาอาการติดเชื้อบางอย่างที่พอสังเกตได้

8. ผู้ชายช่วยตัวเองหรือชักว่าว

คำตอบ ไม่เสี่ยง เพราะเป็นการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง เพียงบุคคลเดียว แต่หากเป็นการช่วยตัวเองโดยมีหญิงสาวช่วยนั้น ก็ยังนับว่าเสี่ยง

9. ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คำตอบ เสี่ยง เพราะวัยรุ่นที่ดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมากขึ้น เนื่องจาก List ของแอลกอฮอล์ทำให้พฤติกรรมยับยั้งลดลง มีความกล้า ความก้าวร้าวมากขึ้น ลดความอาย ขาดการควบคุมตนเอง จนถึงทำให้เมาไม่รู้ตัว ขาดสติจนเกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศตามมา

10. นัดหมายกับเพศตรงข้ามตอนกลางคืน

คำตอบ เสี่ยง เพราะช่วงกลางคืนจะมีดี บรรยากาศครึ้มๆ อาจจะไปสู่การมีเพศสัมพันธ์หรืออาจถูกข่มขืนได้

คำแนะนำ

1. ไม่ควรนัดหมายกันในตอนกลางคืน
2. หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ ควรนัดในสถานที่ที่มีคนพลุกพล่าน และควรมีเพื่อนไปด้วย

3. บอกพ่อแม่ ผู้ปกครองทุกครั้งที่ย่อจากบ้าน

11. ไปออกกำลังกายกับแฟนที่สนามกีฬา

คำตอบ ไม่เสี่ยง สนามกีฬามีคนพลุกพล่าน

12. การสูบบุหรี่หรือใช้สารเสพติดในกลุ่มเพื่อนชายหญิง

คำตอบ เสี่ยง เพราะสูบบุหรี่เป็นจุดเริ่มต้นของการใช้สารเสพติดชนิดอื่น ๆ ต่อไป และสารเสพติดมีผลต่อระบบประสาท อาจทำให้หมดสติและถูกข่มขืน

คำแนะนำ ไม่ควรสูบบุหรี่และไม่ควรใช้สารเสพติดทุกประเภท เนื่องจากมีโทษทางกฎหมาย อาจเสียตัวและเสียอนาคต

13. ไม่ใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์

คำตอบ เสี่ยง เนื่องจากถุงยางอนามัยช่วยยับยั้งเชื้ออสุจิไม่ให้ผ่านช่องคลอดของฝ่ายหญิงไปผสมกับไข่ ซึ่งอาจนำไปสู่การท้องไม่พร้อมได้ นอกจากนี้การไม่ใช้ถุงยางอนามัยอาจจะไปสู่การเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้อีกมากมาย

คำแนะนำ หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะมีเพศสัมพันธ์ ควรใช้ถุงยางอนามัย

14. ดูสื่อลามกอนาจารหรือหนังโป๊

คำตอบ เสี่ยง เพราะสื่อลามกอนาจารทำให้เกิดอารมณ์ทางเพศ อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์

คำแนะนำ

1. เรื่องการดูสื่อลามกอนาจาร แต่ถ้าจะดูควรดูอย่างมีสติ
2. รู้จักพิจารณาและวิเคราะห์ถึงประโยชน์และโทษของสื่อประเภทต่างๆ ก่อนเลือกใช้หรือรับข้อมูลจากสื่ออื่นๆ
3. เลือกใช้แต่เว็บไซต์หรืออ่านหนังสือที่มีประโยชน์
4. ไม่บอกให้อยู่ติดหน้ากับคนแปลกหน้าที่รู้จักทางหนังสืออินเทอร์เน็ต
5. ขอคำแนะนำหรือความคิดเห็นถึงการเลือกรับและใช้สิ่งต่างๆ จากพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือผู้อื่นเพื่อนำมุมมองในหลายๆ ด้าน จากบุคคลอื่นมาพิจารณาเลือกใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองมากที่สุด

15. มีแฟนขณะที่เรียนหนังสือ

คำตอบ เสี่ยง เนื่องจากค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นไทยเปลี่ยนแปลงไป และโอกาสที่จะมีเพศสัมพันธ์นั้นมีสูงมาก

คำแนะนำ

1. หากจะมีแฟนควรเว้นระยะห่างกับแฟนไม่ให้ใกล้ชิดกันเกินไป
2. อย่าเปิดโอกาสด้วยการอยู่กันสองต่อสองในที่ลับตาคน
3. อย่าเปิดโอกาสให้ฝ่ายชายถูกเนื้อต้องตัว

4. มีสติ มีความรับผิดชอบต่อชีวิตและอนาคตของตัวเอง

5. ปรึกษาพ่อแม่ ผู้ปกครองเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ

16. การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้สอดใส่

คำตอบ เสี่ยง เนื่องจากการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้สอดใส่ ไม่ว่าจะชายจะทำให้หญิงหรือหญิงทำให้ชาย เช่น การจูบปาก การสำเร็จความใคร่ให้แกกัน การทำ Oral sex โดยการสวมถุงยางอนามัย ถือว่ามีความเสี่ยงต่ำ แต่การทำ Oral sex และ/หรือการกลืนน้ำอสุจิโดยไม่สวมถุงยางอนามัย ถือว่ามีความเสี่ยงสูง เนื่องจากอาจจะมีแผลในปากเป็นซึ่งช่องทางแพร่กระจายของเชื้อโรคได้

คำแนะนำ ในกรณีที่จะมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้สอดใส่ ไม่ว่าจะเป็นการจูบปาก การสำเร็จความใคร่ให้แกกัน การทำ Oral sex ไม่ควรกลืนน้ำอสุจิ และควรสวมถุงยางอนามัยทุกครั้ง

17. ไปนั่งรถเล่นกับแฟนตอนกลางคืน

คำแนะนำ ไม่ควรออกเที่ยวเล่นกับเพื่อนชายในเวลากลางคืน

18. ไปทำกิจกรรมค่ายหรือท่องเที่ยวต่างจังหวัดกับเพื่อนๆ

คำตอบ เสี่ยง เนื่องจากบรรยากาศพาไปการเดินทาง หรือการพักอาศัย

คำแนะนำ

1. ควรบอกให้พ่อแม่ หรือผู้ปกครองทราบ

2. ควรชวนเพื่อนไปเที่ยวเป็นกลุ่มๆ และอยู่ในกลุ่มเพื่อนเสมอไม่แยกตัวไปอยู่กันตามลำพัง

กับเพื่อนชายสองต่อสอง

3. มีความระมัดระวังไม่เหลวไหลเคลิบเคลิ้มไปกับบรรยากาศ

4. มีทักษะการปฏิเสธต่อสถานการณ์เสี่ยงที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์

5. ไม่ควรพักค้างคืน ควรไปเช้ากลับเย็น เหมาะสมและปลอดภัยกว่า

พหุบัณฑิต ชีวะ

แผนการจัดกิจกรรม

หน่วยที่ 4 ฉันทเลือกได้

เวลาที่ใช้ 60 นาที

จุดมุ่งหมาย 1. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงบทบาทของตนเองและการควบคุมตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการควบคุมตนเองและปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับเพศตรงข้าม

เนื้อหา 1. การควบคุมตนเอง
2. การใช้ชีวิตอย่างมีจุดหมาย ให้สำเร็จตามจุดหมายที่ตั้งไว้
3. การเรียนรู้ ยอมรับความผิดพลาดของตนเอง

สื่อ กระดาษ A4 , ปากกา , วีดีทัศน์

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ (10 นาที)

1.1 ผู้วิจัยเปิดวีดิทัศน์เรื่อง “ท้องวัยใส รับมือไหวรีเปล่า” ให้นักเรียนรับชม

ท้องวัยใส รับมือไหวรีเปล่า ?

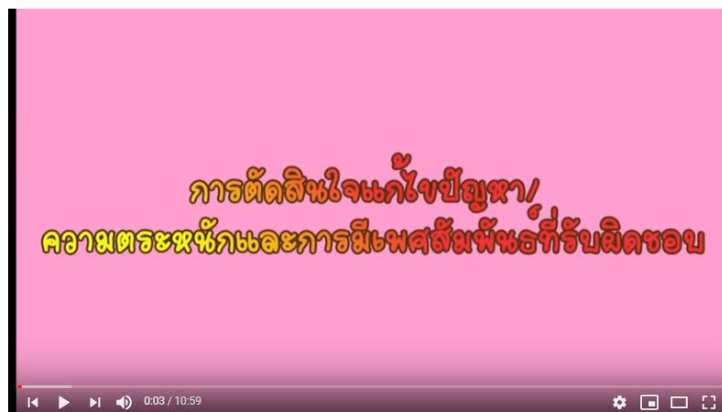
(ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=6dqxh4oNudY>)

2. ขั้นกิจกรรม (35 นาที)

2.1 อภิปราย แสดงความคิดเห็นถึงตัวละครในวีดิทัศน์และถ้าหากเป็นนักเรียนจะอย่างไร และสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมีปัญหาหรือความเสี่ยงใดตามมาบ้างและเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงพฤติกรรมทางเพศอย่างไร มีวิธีป้องกันและควบคุมตนเองอย่างไรเพื่อยับยั้งพฤติกรรมที่เสี่ยง หักห้ามใจไม่ให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเกิดขึ้น 2.2 นักเรียนร่วมกันทำ mind mapping เรื่อง แนวทางในการควบคุมตนเองไม่ให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เพื่อสรุปวิธีการป้องกันความเสี่ยงทางเพศจากการดูหนังสั้นเรื่องนี้ แล้วให้แต่ละกลุ่มมาอภิปรายร่วมกัน

3. ชั้นสรุป

3.1 ครูเปิดวิดีโอทัศน์เพื่อสรุป เรื่อง EP.13 การตัดสินใจแก้ไขปัญหา / ความตระหนักและการมีเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ

EP.13 การตัดสินใจแก้ไขปัญหา / ความตระหนักและการมีเพศสัมพันธ์ที่รับผิดชอบ

(ที่มา:<https://www.youtube.com/watch?v=VoaHXCWzgcw&index=18&list=PLiLG97xXB4HsVU4wuiluChCPGAotHUTCv>)

3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันหาแนวทางการป้องกันในการการควบคุมตนเอง เพื่อไม่ให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และถามนักเรียนว่า “ถ้าหากฉันเลือกได้ ฉันจะมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่รับผิดชอบหรือไม่”

3.3 ครูสรุป ดังนี้ “หากนักเรียนเลือกได้ นักเรียนควรเลือกที่จะไม่มีเพศสัมพันธ์ในขณะที่ตนเองยังไม่พร้อม และยังรับผิดชอบสิ่งที่เกิดขึ้นมาไม่ได้”

การวัดและการประเมินผล

รายการประเมิน

พฤติกรรมมีส่วนร่วมของนักเรียน ได้แก่ ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ความตรงต่อเวลา การพูดคุย ซักถาม และการแสดงความคิดเห็น

วิธีการวัด

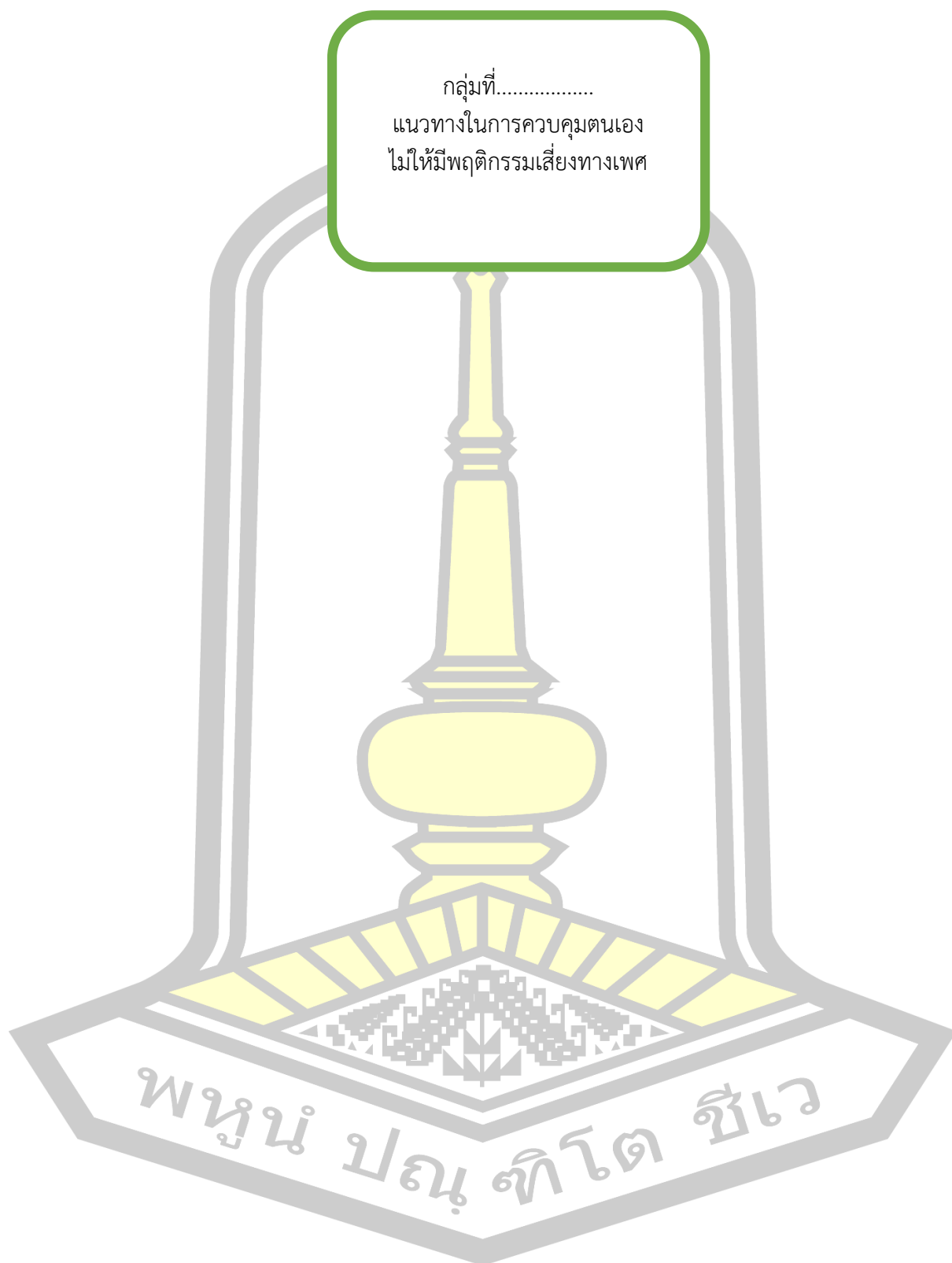
1. สังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วมของนักเรียน
2. การพูดคุย ซักถาม และการแสดงความคิดเห็น

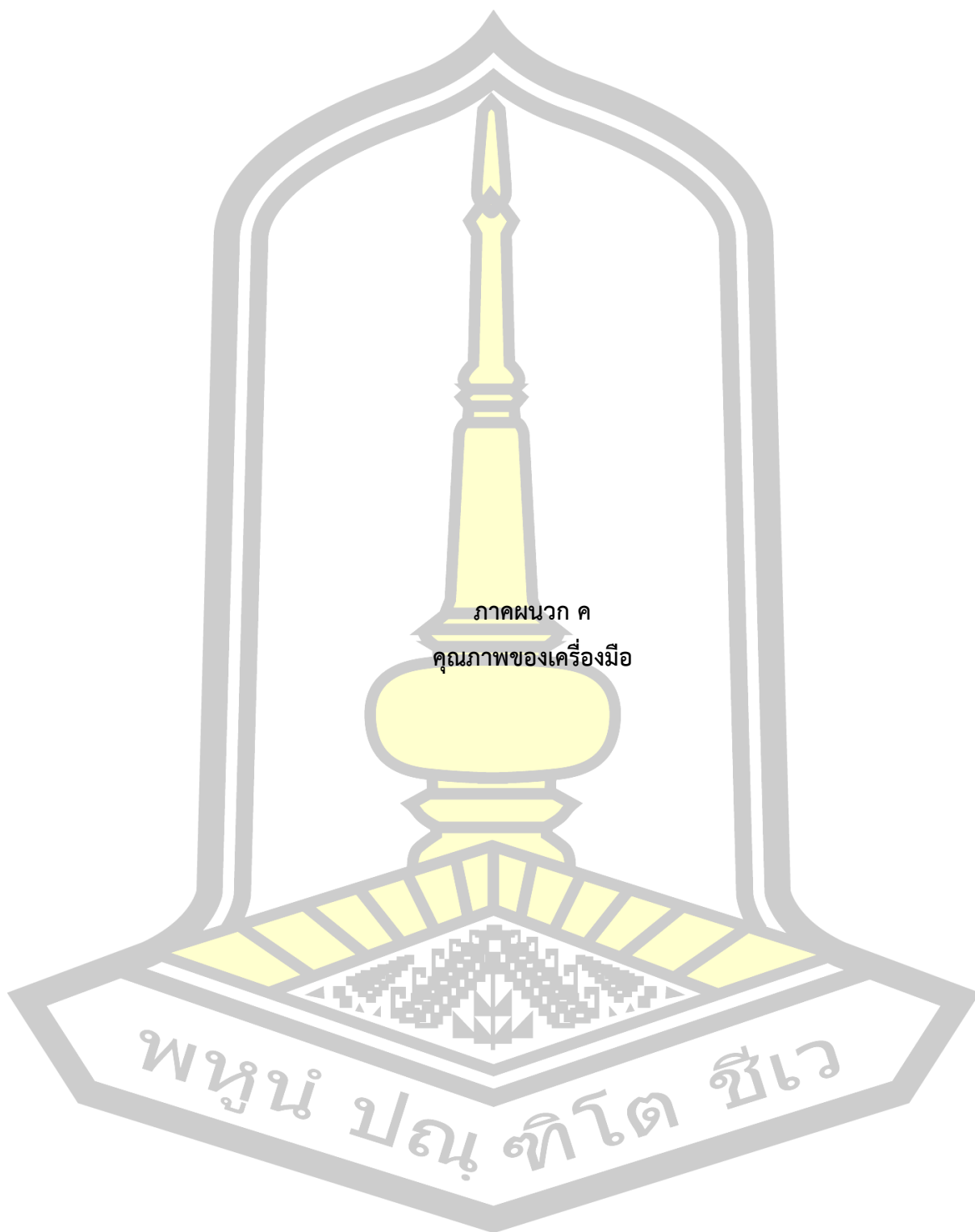
เครื่องมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรมมีส่วนร่วมของนักเรียน
2. คำถามในการซักถาม และการแสดงความคิดเห็น

เกณฑ์ในการประเมิน

นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและแสดงความคิดเห็น

ภาคผนวก ค
คุณภาพของเครื่องมือ

พหุบัณฑิตวิทยาลัย

ตาราง 9 ค่าความสอดคล้องของแบบวัดการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน จากการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญ

แบบวัดการป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยง ทางเพศของนักเรียน	ข้อ ที่	ผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1.การควบคุมตนเอง	1	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	2	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	3	1	1	0	0	1	3	0.600	ใช้ได้
	4	0	0	1	1	1	3	0.600	ใช้ได้
	5	1	1	1	0	1	4	0.800	ใช้ได้
	6	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	7	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
2. ความเชื่อมั่นในตนเอง	8	1	1	1	0	1	4	0.800	ใช้ได้
	9	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	10	1	0	1	1	0	3	0.600	ใช้ได้
	11	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	12	1	0	1	0	1	3	0.600	ใช้ได้
	13	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	14	0	0	1	1	1	3	0.600	ใช้ได้
	15	0	1	0	1	1	3	0.600	ใช้ได้
3. อิทธิพลของสื่อ	16	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	17	0	1	1	1	1	4	0.800	ใช้ได้
	18	0	1	1	1	1	4	0.800	ใช้ได้
	19	1	0	0	1	1	3	0.600	ใช้ได้
	20	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	21	0	1	1	0	1	3	0.600	ใช้ได้
	22	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	23	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	24	0	1	1	1	1	4	0.800	ใช้ได้

ตาราง 9 (ต่อ)

แบบวัดการป้องกัน พฤติกรรมเสี่ยง ทางเพศของนักเรียน	ข้อ ที่						$\sum R$	IOC	แปร ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
5. ความฉลาดทาง อารมณ์	25	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	26	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	27	1	1	0	0	1	3	0.600	ใช้ได้
	28	0	0	1	1	1	3	0.600	ใช้ได้
	29	1	1	1	0	1	4	0.800	ใช้ได้
	30	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	31	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	32	1	1	1	0	1	4	0.800	ใช้ได้
	33	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	34	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
6. สัมพันธภาพใน ครอบครัว	35	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	36	1	0	1	0	1	3	0.600	ใช้ได้
	37	1	1	0	1	1	5	0.800	ใช้ได้
	38	1	1	1	1	1	5	1.000	ใช้ได้
	39	0	1	1	1	1	4	0.800	ใช้ได้
	40	1	1	1	1	1	4	1.000	ใช้ได้

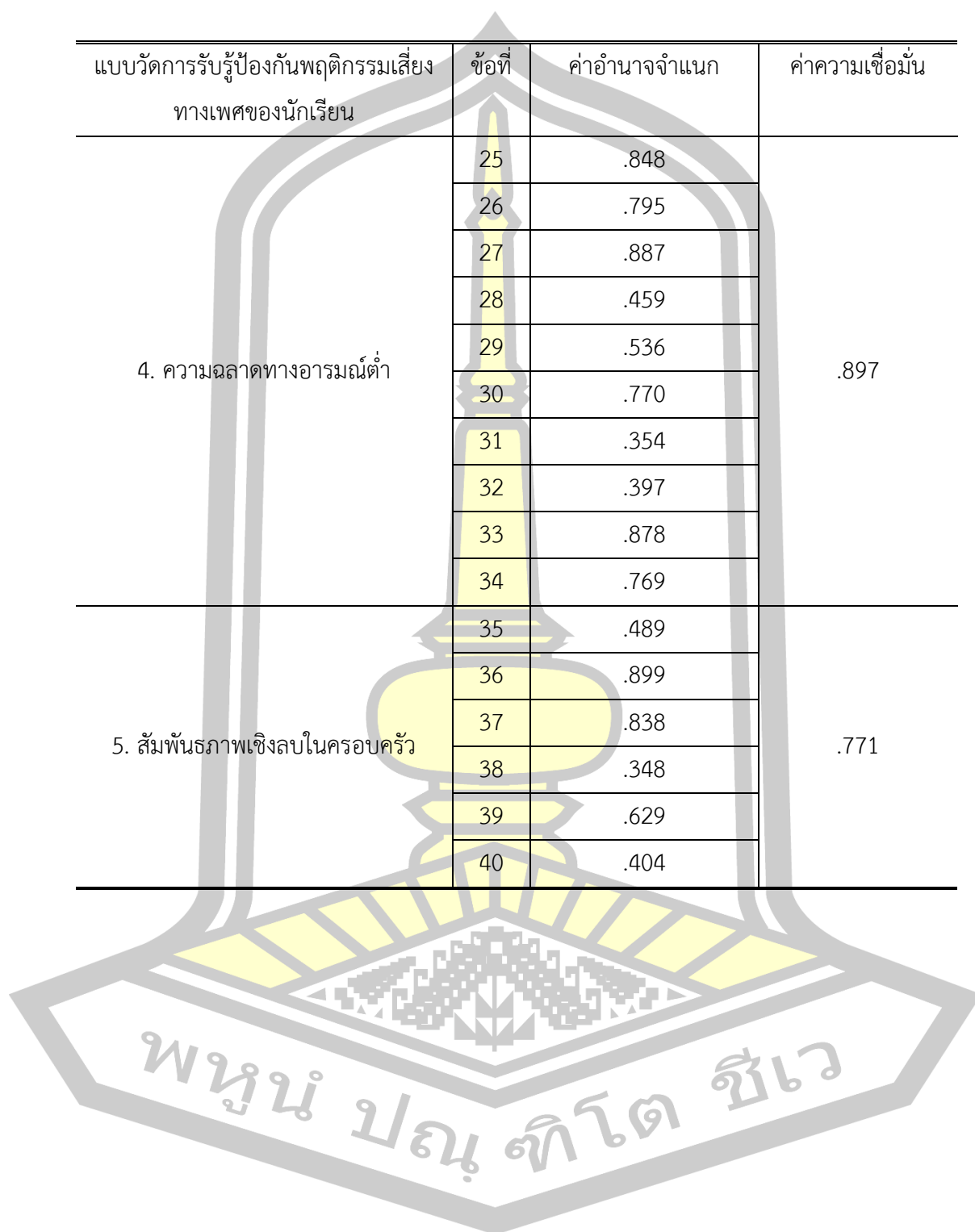
พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 10 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) ของแบบวัดการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน

แบบวัดการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียน	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
1. การขาดการควบคุมตนเอง	1	.458	.812
	2	.878	
	3	.515	
	4	.878	
	5	.494	
	6	.584	
	7	.797	
	8	.395	
2. การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง	9	.616	.802
	10	.844	
	11	.569	
	12	.458	
	13	.555	
	14	.458	
	15	.494	
	16	.776	
3. การบริโภคสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ	17	.395	.829
	18	.544	
	19	.393	
	20	.857	
	21	.497	
	22	.404	
	23	.711	
	24	.497	

ตาราง 10 (ต่อ)

แบบวัดการรับรู้ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง ทางเพศของนักเรียน	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
4. ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ	25	.848	.897
	26	.795	
	27	.887	
	28	.459	
	29	.536	
	30	.770	
	31	.354	
	32	.397	
	33	.878	
	34	.769	
5. สัมพันธภาพเชิงลบในครอบครัว	35	.489	.771
	36	.899	
	37	.838	
	38	.348	
	39	.629	
	40	.404	

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวบุษราภรณ์ พันธุ์เลิศเมธิ
วันเกิด	วันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2532
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 2/5 ถนนเขตสมบัติ ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี รหัสไปรษณีย์ 41000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนประจักษ์ศิลปาคาร ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี รหัสไปรษณีย์ 41000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2546 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนารีรัตน์ จังหวัดแพร่ พ.ศ. 2549 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนารีรัตน์ จังหวัดแพร่ พ.ศ. 2555 ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ (ชีววิทยา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2562 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ์ ปณุ์ ทิโต ชีเว